

intelectus

REVISTA INVENTATORILOR SI CERCETATORILOR
JOURNAL OF INVENTORS AND RESEARCHERS

Apare din 1995

3/2001

AGPI

AGENȚIA DE STAT
PENTRU PROTECȚIA
PROPRIETĂȚII
INDUSTRIALE
A REPUBLICII MOLDOVA

Chișinău * 2001

“Ontogeneză lirică” -
din ciclul “Eminesciana” - autor **Ion DAGHI**

ASPECTE ACTUALE ALE PROPRIETĂȚII INDUSTRIALE	CURRENT ASPECTS OF THE INDUSTRIAL PROPERTY
Protecția denumirilor de origine S. MUNTEANU	5 The Protection of Appellations of Origin S. MUNTEANU
Particularitățile depunerii și examinării cererii de brevet pentru soiurile de plante N. NADIOJCHIN	11 Special features of filing and examination of the applications on plant varieties N. NADIOJCHIN
Valorificarea surselor de diversă origine în scopul obținerii energiei ieftine S. TALPĂ	15 Evaluation of different origin sources for obtaining the cheap power S. TALPĂ
Academia OMPI: strategia programelor de studiu și formațiune A. GUȘAN	17 WIPO Academy: The programs streategy of the study and formation A. GUȘAN
Stabilirea sferei de protecție a invenției C. IOANIȚESCU	23 Stabilizing of inventions protection field C. IOANIȚESCU
Interactivitatea dintre mărcile de comerț și domenele de Internet P. BURUIANĂ	30 Trademarks and Internet domains interactivity P. BURUIANĂ
PROPRIETATEA INTELLECTUALĂ ȘI RESURSELE UMANE	INTELLECTUAL PROPERTY AND HUMAN RESOURCES
Metoda construirii și folosirii diagramelor sectoral - polare ȘT. GAJIM, A. COVALIU	36 Method of sectoral-pollar diagrams plotting and application ȘT. GAJIM, A. COVALIU
Un debat de conscience des IPIens O. POPESCU-TCACI, V. BÂRSAN	39 Conscientious discussion of the IPI O. POPESCU-TCACI, V. BÂRSAN
COOPERARE INTERNAȚIONALĂ	INTERNATIONAL COOPERATION
Sesiunea a 5-a a Comitetului Permanent privind Legea de brevete (SCP) a OMPI V. CRECETOV	40 The 5 th Session of the Permanenet Commity on the Patent Law (SCP) V. CRECETOV
Consiliul Interstatal CSI în problemele PI M. ROJNEVSCHI, A. ZAVALISTĂI	42 CIS Interstate Concil on the Protection of Industrial Property M.ROJNEVSCHI, A. ZAVALISTĂI
INVENȚII ȘI INVENTATORI	INVENTIONS AND INVENTORS
Modelul funcțional al creativității tehnice L. CANTEMIR, V. DULGHERU, M. CARCEA	44 Functional model of the technical creativity L. CANTEMIR, V. DULGHERU, M. CARCEA

Asamblarea îmbinărilor filetate	50	Assambling of threaded joinings
A. BOTEZ		A. BOTEZ
INTERVIUL NUMĂRULUI		INTERVIEW IN THE ISSUE
Implantologia - simbioză a științei, inventicii și artei	53	Implantology - symbiosis of science, inventive activity and art
T. POPOVICI		T. POPOVICI
NUME NOTORII		NOTORIOUS NAMES
Un om care sfințește locul (medalion consacrat academicianului Pavel Vlad)	57	A man who hallows a place (medallion dedicated to the academician Pavel Vlad)
D. BATÂR		D. BATÂR
SUBIECTE ÎN DEZBATERE		DEBATABLE SUBJECTS
Nedreptățiul autor al primei gramatici din lume	60	The unrecognized author of the first World Grammar
T. COJOCARU		T. COJOCARU
CUGETĂRI		REFLECTIONS
Cauzalitatea științifică: raportul de secvență și corelații între fenomene	65	Scientific casuistry: sequence ratio and correlation between the phenomenons
N. IONESCU		N. IONESCU
AGEPI NEWS		AGEPI NEWS
Inventatorii din Republica Moldova la salonul din Geneva	67	The Inventors of the Republic of Moldova at the Geneva Exhibition
Promovarea informației privind protecția PI	68	The promotion of the information on IP protection
Seminar bilateral OSIM-AGEPI	70	OSIM-AGEPI bilateral Seminar
“AGEPI-Mobil” la solicitanții de pe teren	71	“AGEPI-Mobile” at the territorial applicants
Cupa sindicatelor	72	The Trade union cup
La mai mult și la mai mare	73	Good luck!
BURSA INVENȚIILOR		INVENTION EXCHANGE
Invenții propuse pentru contracte de licență sau cesiune	74	Inventions proposed for license and assignment agreements

Protecția denumirilor de origine

Svetlana MUNTEANU,
șef Direcție Mărci și Modele Industriale, AGEPI

Denumirile de Origine (DO) se încadrează într-o noțiune mai vastă – cea de Indicații Geografice (IG), ambele fiind printre cele mai vechi forme ale proprietății industriale. În același timp ele au fost dintotdeauna ținta unor “agresiuni” din partea infractorilor care le folosesc cu rea credință. Nu întâmplător, unul dintre primele tratate internaționale în domeniu - Aranjamentul de la Madrid privind prevenirea indicațiilor false și frauduloase de proveniență a produselor (1891) - conține prevederi clare de combatere a indicațiilor false. Mai târziu (în 1911 la conferința de la Washington și în 1925 – la cea de la Haga) noțiunile “indicație de proveniență” și “denumire de origine” au fost incluse și în textul Convenției de la Paris pentru protecția proprietății industriale (1883), devenind obiect al protecției în virtutea Art. 10 al acesteia. Documentul internațional de bază, referitor la DO, este Aranjamentul de la Lisabona pentru protecția denumirilor de origine și înregistrarea lor internațională (1958), la care au aderat 20 de țări, Republica Moldova fiind din 5 aprilie 2001, cel de al 20-lea stat-membru. Trebuie de menționat că protecția DO și IG este prevăzută și de un șir de tratate multilaterale, dintre care un interes aparte prezintă

regulamentele Uniunii Europene EEC nr 817/70, nr 823/87 și nr 1576/89, ce stabilesc regulile de aplicare a indicațiilor de proveniență pentru vinuri și băuturi spirtoase, precum și nr 2081/92 referitor la alte produse de consum. Destul de răspândită e și practica acordurilor bilaterale în vederea protecției reciproce a unor denumiri de origine. În ultimii ani o importanță deosebită în vederea protecției IG și, implicit, a DO, i-a revenit Acordului privind aspectele drepturilor de proprietate intelectuală legate de comerț (Acordul TRIPS, 1994). Multe țări, care și-au luat obligația de a implementa prevederile acestui acord, au realizat că acesta nu le implică doar obligații, dar de asemenea le oferă oportunități de a obține protecție pentru IG proprii. Multe din ele descoperă un considerabil potențial comercial al IG și că în trecut acest potențial deseori era neglijat [1].

Un promotor activ al protecției internaționale a IG este OMPI, sub egida căreia au avut loc 7 simpozioane internaționale în urma cărora a fost pregătit un amplu document* spre a fi discutat în cadrul Comitetului Permanent privind dreptul mărcilor, desenelor și modelelor industriale și indicațiilor geografice. Se pare că, în sfârșit,

* Sct/6/3 comite permanent du droit des marques, des dessins et modeles industriels et des indications geographiques. Sixieme session, geneve, 12 – 16 mars 2001 « indications geographiques : historique, nature des droits, systemes de protection en vigueur et obtention d'une protection efficace dans d'autres pays »

s-au conturat pozițiile în ceea ce privește terminologia folosită în diferite tratate:

Conform Art. 2 al Aranjamentului de la Lisabona:

“...prin denumire de origine sesizăm **denumirea geografică** a unei țări, regiuni sau localități, care servește la distingerea unui produs originar din ea, și a cărui **calitate sau caracteristici** sunt **datorate** exclusiv sau esențial mediului geografic, cuprinzând factorii naturali și factorii umani”.

Conform Art. 22.1 al Acordului TRIPS:

“...prin indicații geografice sesizăm **indicațiile** care servesc la identificarea unui produs ca fiind originar dintr-un teritoriu al unui Membru (al OMC), sau dintr-o regiune ori dintr-o localitate din acest teritoriu în cazurile când **o calitate, o reputație sau alte caracteristici determinate ale produsului** pot fi atribuite în mod esențial acestei origini geografice.”

Deși definiția IG pare să o fi fondat pe cea a DO, ele se deosebesc prin următoarele: “Indicațiile geografice sunt **indicații** ce servesc ...” la acestea referindu-se **nu numai** denumirile geografice, dar și **orice alte semne** care pot identifica produsul ca fiind originar dintr-o țară, regiune etc., cum ar fi o emblemă, o imagine (spre exemplu, turnul Eiffel sau statuia Libertății etc.), o desemnare non-geografică, în timp ce DO poate fi **numai “denumirea geografică ...”** a unei țări, regiuni, etc. (Apropo, este interesant de menționat, că nici în definiția corespunzătoare din Legea Nr. 588/1995 privind protecția mărcilor și denumirilor de origine a produselor (RM), nici în cea din Legea privind mărcile și indicațiile geografice Nr. 84/1998 (România) nu se conține această idee prevăzută de Acordul TRIPS). Aranjamentul de la Lisabona impune cerințe mai dure față de DO decât Acordul TRIPS față de IG: pentru IG este suficient ca să existe o calitate, o reputație ... a produsului ce poate fi atribuită în mare parte originii geografice, pe când DO necesită “existența unei calități sau caracteristici datorate în exclusivitate sau esențial mediului geografic...”. În consecință DO servesc la

evidențierea din masa de produse a celor care au calități deosebite și astfel în conștiința consumatorului, se formează o legătură stabilă între proprietățile specifice ale produselor și locul de origine.

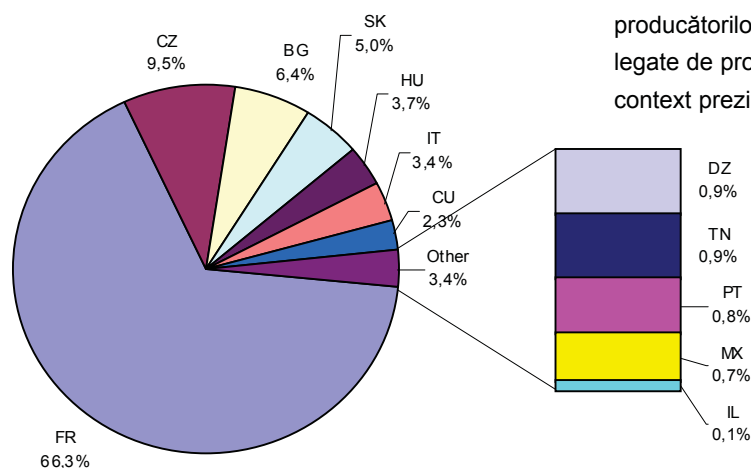
Preocuparea țărilor de a proteja IG și DO s-a intensificat odată cu extinderea comerțului. “Într-o lume pe cale de globalizare IG reprezintă mai mult decât o simplă categorie referitoare la drepturile proprietății intelectuale. Ele sunt **un vector al identității culturale** naționale, regionale și locale. Ele atribuie o valoare suplimentară produselor, în special acelor, care sunt comercializate sub o marcă... Toate țările - în curs de dezvoltare și industrializate - prezintă un interes cert de a proteja indicațiile geografice proprii. Unii membri (ai OMC – n. n.) au realizat, că este o prevedere politică în cultivarea identității poporului prin intermediul folosirii indicațiilor locale, regionale și naționale în schimbul folosirii IG ale altor țări” [2]. Anume acest aspect le face extrem de atractive și de tentante pentru doritorii de a profita de IG și DO. “IG denotă nu numai originea geografică a produselor dar, de asemenea, și caracteristicile lor specifice, care se datorează acestei origini atât factorilor locali naturali cât și umani, deseori unici. În această ordine de idei, IG (implicit DO – n. n.) constituie **moștenirea culturală** a celor care sunt autorizați să le utilizeze” [3].

Până aici parcă totul este clar: ce reprezintă IG (DO), în ce constă importanța lor, cât și necesitatea de a le proteja, etc. De ce, totuși, numărul DO înregistrate (protejate) în Republica Moldova e atât de mic (doar 2 naționale și 5 străine)? Oare nu există produse cu calități deosebite, datorate factorilor geografici și celor umani? Oare noi suntem mai risipitori decât francezii, cehii, bulgarii, sud-africani etc. și nu avem nevoie de a utiliza potențialul acestor obiecte de proprietate industrială? Oare am aderat în zadar la Aranjamentul de la Lisabona, ca până la urmă să protejăm doar DO străine, rămânând înși-ne doar niște membri nominali? Dar la OMC, spre care aspirăm?... Pentru a răspunde la aceste întrebări trebuie să facem o

analiză a experienței în domeniul protecției IG(DO) în alte țări, apoi să încercăm să evaluăm situația existentă în Republica Moldova.

Cele mai bogate tradiții în protecția DO revin Franței. Numai prin Aranjamentul de la Lisabona ea are protejate 508 DO, ceea ce constituie 66 % din numărul total de înregistrări al acestuia (766) și 110 IG din 518 protejate în cadrul Comunității Europene [4]. Pe lângă faptul că această țară are un excelent sistem legislativ de protecție a denumirilor de origine, acesta este susținut și de câteva organisme specializate de control în domeniul DO, printre care și un institut Național pentru DO controlate (INAO), precum și numeroase asociații ale producătorilor de vinuri cu DO controlate, un Birou național Interprofesional al Cognacului (BNIC) etc.

Repartizarea DO pe țări

Necesitatea elaborării unui concept național al DO și IG, conform [5], a fost determinată de situația care s-a creat în Franța, și în Europa în general, prin anii 60-70 ai secolului trecut, în rezultatul dezastrului provocat de phylloxera care, pe parcursul unui deceniu, a distrus cea mai mare parte a plantațiilor de vii din Europa. În consecință, pe piață s-a format un decalaj enorm între cerere și ofertă. A urmat o reacție imediată din partea indivizilor și firmelor care doreau să profite de pe urma acestui impact, fabricând produse contrafăcute cu denumiri de origine prestigioase. Franța a fost țara cea mai afectată, în acest sens, dar **eforturile combinate** ale

diferitor organisme de stat și non-guvernamentale, instituții, asociații de producători etc. au permis să **combată** aceste fenomene și aproape în întregime să le **prevină**. Succesele Franței în acest domeniu au servit drept model pentru numeroase țări.

Conceptul Denumirilor de origine mai are o componentă – cea legată de marketing, de **promovarea și protecția** celor mai prestigioase produse. Denumirile de origine au devenit un instrument în promovarea eforturilor producătorilor, un **semn al excelenței** ce trebuie promovat. Cum se menționează în [4], DO sunt o parte a patrimoniului țării, o parte a identității ei. Promovarea elementelor patrimoniale este importantă și în vederea protecției contra uniformizării produselor, a riscului de a invada piața cu produse mediocre și insipide [5], dar și în vederea impactului pozitiv asupra producătorilor datorită conștientizării avantajelor legate de producerea produselor cu DO. În acest context prezintă interes mesajul politic al

Regulamentului UE, EEC nr. 2081/92 [6], citat mai sus, conform căruia protecția IG și DO pentru produsele agricole și alimentare are drept scop:

- ⊙ stimularea diversificării producției agricole,
- ⊙ promovarea produselor cu anumite proprietăți,
- ⊙ beneficiu pentru populația rurală,
- ⊙ extinderea producției rurale în ariile îndepărtate și nefavorabile,
- ⊙ un avantaj mai bun pentru un efort calitativ,
- ⊙ satisfacerea așteptărilor consumatorilor în ceea ce privește calitatea, posibilitatea de a alege și dreptul la informație.

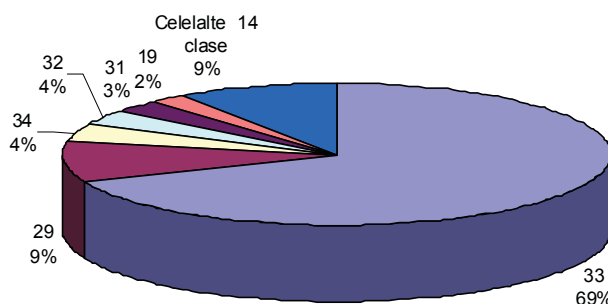
Promovarea produselor cu DO este importantă și din punct de vedere economic, deoarece grație DO, care conferă o valoare suplimentară produselor, acestea pot fi comercializate la un preț mai mare, iar o parte din consumatori e

dispusă să plătească. Conform unui sondaj efectuat în 15 țări europene pe un eșantion de 16214 persoane, 43% din cei chestionați au răspuns afirmativ la întrebarea “Sunteți de acord să plătiți cu 10% mai mult pentru produsele cu DO?”, 19 % (din cei care au răspuns afirmativ la întrebarea de mai sus) au răspuns afirmativ la întrebarea “Sunteți de acord să plătiți cu 20% mai mult pentru produsele cu DO?”, iar 31% din aceștia sunt de acord să plătească cu 30% mai mult. Firește, pentru piața Comunitară, care numără 373 mln consumatori chiar și un câștig de 1% este important [4].

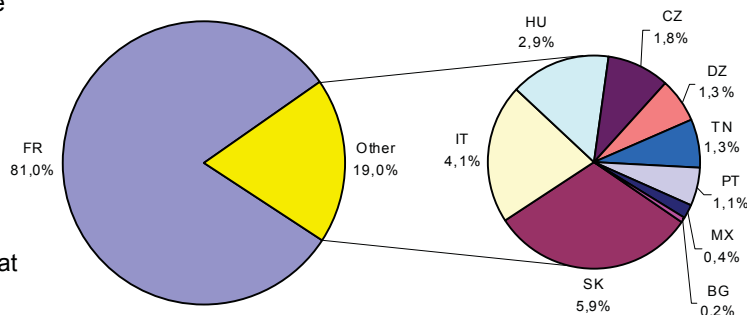
Care sunt asemănările între Republica Moldova și țările enunțate mai sus? Situația actuală în agricultură, în general, și în viticultură, în special, e similară cu cea prin care a trecut Franța invadată de phyloxera. Republica Moldova este o țară preponderent agrară, cu o pondere a producției agricole de 33-40 % în PIB. Ea se bazează pe exploatarea solului, principala resursă naturală, care până la începutul secolului XX era considerat unic în lume, având cel mai mare conținut de humus și cele mai bogate cernoziomuri. Însă, în rezultatul exploatării intensive, în condițiile când suprafața terenurilor cu destinație agricolă ocupă 75% din tot teritoriul țării (!), iar cota terenurilor arabile și pomiviticole este inadmisibil de mare – 85.3% din suprafața terenurilor agricole, solul, spre regret, a ajuns într-o stare critică, pe alocuri – alarmantă. Pierderile ireversibile, în rezultatul distrugerii complete a învelișului de sol pe parcursul ultimilor 30 de ani, alcătuiesc 3 mld 318 mln dolari SUA. În legătură cu aceasta a fost elaborat un Program național complex de sporire a fertilității solului [7] care, printre altele, prevede implementarea pe întregul teritoriu al republicii a sistemului de **agricultură durabilă**. Obiectivele principale ale acestuia sunt conservarea resurselor naturale, în primul rând a fertilității solului, adaptarea sistemului plantă-animal la mediul înconjurător și menținerea unui înalt nivel de producție pe termen lung. În acest concept de agricultură durabilă se încadrează perfect, în opinia noastră, și cel al denumirilor de origine și obiectivele expuse mai sus.

În încheiere să facem o încercare de evaluare a posibilităților de producere a produselor cu denumiri de origine în Republica Moldova. Pentru aceasta vom analiza succint înregistrările internaționale a DO, conform Aranjamentului de la Lisabona. Toate înregistrările (766) se referă la 21 clase de produse (conform clasificării internaționale a produselor și serviciilor [12]), iar pentru 13 clase (04, 07, 09-13, 16, 18, 22-23, 25, 27) și pentru servicii nu există înregistrări (legislația Cubei admite înregistrarea DO pentru servicii). Cele mai multe DO sunt înregistrate pentru cl. 33 – 69%, mult mai puține – 9% - pentru cl. 29, apoi urmează clasele 32, 34 cu câte 4%, 31 cu 3%, 19 cu 2%, celorlalte 15 clase revindându-le 9% din DO înregistrate.

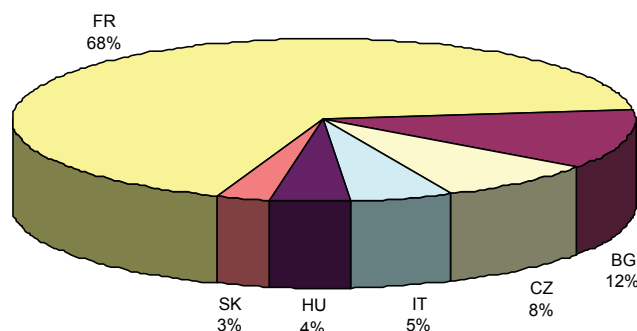
Repartizarea DO pe clase

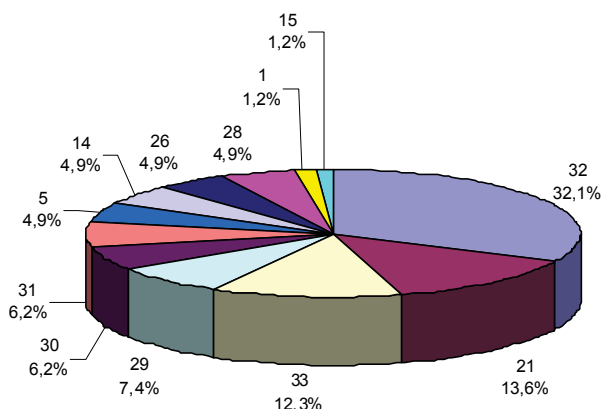
DO pentru clasa 33 (total 543)

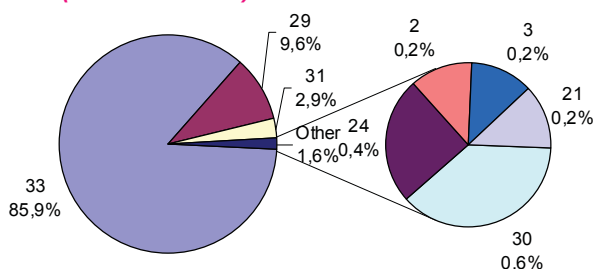
DO pentru clasa 29 (total 73)

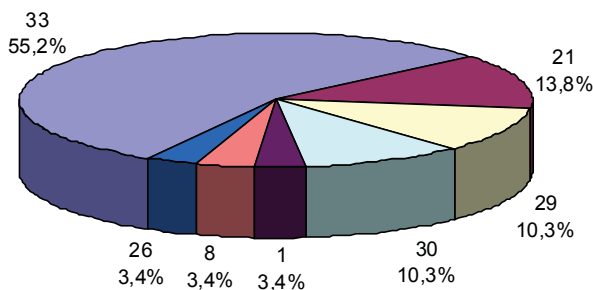
Repartizarea DO pe clase (CZ)
(total – 12 clase)

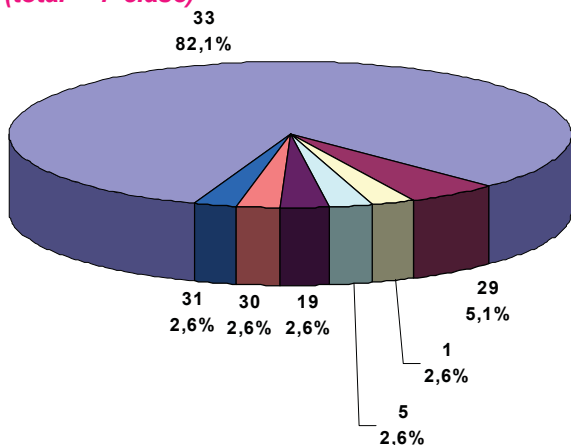
Repartizarea DO pe clase (FR)
(total – 8 clase)

Repartizarea DO pe clase (HU)
(total – 7 clase)

Repartizarea DO pe clase (SK)
(total – 7 clase)

În continuare prezentăm un tabel ce reflectă produsele pentru care sunt înregistrate DO precum și evaluarea calitativă a potențialului RM în vederea înregistrării unor DO.

Din tabel se vede că Republica Moldova dispune de mari rezerve în ceea ce privește înregistrarea DO și producerea unor produse cu calitate deosebite, datorate originii lor. Cardinală e

Clasa	Pentru care produse sunt înregistrate DO	Potențialul RM
01	Caolin, alginat, ceramică, perlită, ferment de iaurt, argilă	Există posibilități
02	Emailuri	?
03	Uleiuri esențiale	Există posibilități
05	Biscuiți dietetici, sare pentru baie, noroi, ferment de iaurt	Există posibilități
08	Lame pentru scrimă,	?
14	Obiecte de artizanat, bijuterii din sticlă, ceramică, metal, din materiale naturale organice și anorganice, suvenire, bibelouri, obiecte din cristal, candelabre etc.	Există posibilități
15	Instrumente muzicale, jucării muzicale	Există posibilități
17	Perlită	?
19	Silice, brichete de silice, marmură, calcar, plăci de cuarț, produse ceramice, obiecte de artizanat	Există posibilități
20	Obiecte de artizanat din lemn	Există posibilități
21	Produse din porțelan, veselă, obiecte decorative, veselă emailată, olărit, bijuterii, produse din sticlă, obiecte de artizanat, etc.	Există posibilități
24	Pânză	Există posibilități
26	Dantele lucrate manual, fețe de masă din dantelă, gulere din dantelă	Există posibilități
28	Instrumente muzicale, jucării muzicale, broderii, dantele, bijuterii, perle, etc.	Există posibilități
29	Cașcaval, salam, ulei, unt, carne, iaurt, salate de legume	Există posibilități
30	Miere	Există posibilități
31	Struguri, nuci, fructe, portocale, lămâi, măslina, morcovi, cartofi, fasole albe, linte, hamei, păsări, fân	Există posibilități
31	Struguri, nuci, linte, fân,	Există posibilități
32	bere, ape minerale	Există posibilități
33	Vinuri, băuturi alcoolice	Există posibilități
34	Tutun, produse din tutun,	Există posibilități

promovarea ideii despre avantajele și necesitatea protecției DO, elaborarea unei concepții în vederea realizării unui Program Național privind acest deziderat extrem de important.

BIBLIOGRAFIE

1. Marcus Hopperger. "International Protection of Geographical Indications - The Present Situation and Prospects for Future Developments" - în culegerea: "Symposium on the International Protection of Geographical Indications", Somerset West, Cape Province, South Africa, September 1 and 2, 1999, pag. 11- 17.
2. Thu-Lang Tran Wasescha. "Recent Developments in the Council for TRIPS (WTO)" - în culegerea "Symposium on the International Protection of Geographical Indications", Somerset West, Cape Province, South Africa, September 1 and 2, 1999, pag. 19- 30.
3. Kamil Idris. "Foreword" - în culegerea: "Symposium on the International Protection of Geographical Indications", Somerset West, Cape Province, South Africa, September 1 and 2, 1999, pag.5.
4. Francois Vital. "Protection of Geographical Indications: The Approach of the European Union" - în culegerea "Symposium on the International Protection of Geographical Indications", Somerset West, Cape Province, South Africa, September 1 and 2, 1999, pag.51- 58.
5. Jean-Marc Girardeau. "The Use of Geographical Indications in a Collective Marketing Strategy: The Example of Cognac" - în culegerea "Symposium on the International Protection of Geographical Indications", Somerset West, Cape Province, South Africa, September 1 and 2, 1999, pag. 69-78.
6. Council Regulation (EEC) No 2081/92.
7. Programul Național Complex de Sporire a Fertilității Solului, Chișinău: Pontos, 2001.
8. "Symposium on the International Protection of Geographical Indications in the worldwide context", Eger, Hungary, october 24&25, 1997.
9. С.А. Горленко. Правовая охрана наименований мест происхождения товаров. - Москва: ИНИЦ Роспатента, 2001.
10. Clark Lackert. Geographical Indications: Past, Present and Future. - Coalition for Intellectual Property Rights (CIPR), June 2000 (www.cipr.org).

11. Arrangement de Lisbonne concernant la protection des appellations d'origine et leur enregistrement international. - OMPI, Geneve, 1993.
12. International Classification of Goods and Services for the Purposes of the Registration of Marks (Nice Classification), seventh edition. - Geneva: WIPO, 1996.

SUMMARY

Protection of appellations of origin (AO) is provided by a number of international multilateral and bilateral treaties, as well as by the legislation of the Republic of Moldova. The basic international instrument governing the AO is the Lisbon Agreement for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration (1958), to which acceded 20 countries, the Republic of Moldova being its 20-th Member State as from April 5, 2001. The concern of the countries in the protection of AO increased simultaneously with the development of trade, since these intellectual property objects represent a vector of the national, regional and local cultural identity, they constitute part of the patrimony of the country, a part of the identity thereof. Promotion of patrimonial elements is very important with a view to protection versus standardization of goods and risk of flooding the market with middling and vapid products and also with a view to the positive impact on the producers due to awareness of the economic advantages bound up with the goods manufactured with AO, since these provide for the goods additional value. In the author's opinion the conception of promoting the AO can be perfectly harmonized with that of the lasting agriculture and also needs the interest of the State. The article provides an analysis of the situation regarding protection of AO in the Member States of the Lisbon Agreement, on the basis of which certain conclusions are made on the possibility of registering AO for national products.

Particularitățile depunerii și examinării cererii de brevet pentru soiurile de plante

dr. Natalia NADIOJCHIN
AGEPI

Protecția juridică prin brevet a obiectelor de selecție ale plantelor agricole și decorative ocupă în ultimul timp un rol tot mai important. În anii puterii sovietice au fost create multe soiuri noi de diferite culturi tipice pentru republica noastră: viță de vie, culturi de pomi, de câmp, de legume, de tutun și de flori decorative. Majoritatea au fost protejate prin Certificat de autor al URSS.

Orice persoană, care utilizează în interesele afacerii sale sau ale întreprinderii sale în Republica Moldova un soi protejat prin Certificat de autor al URSS., este în drept să continue utilizarea acestuia. Dar Certificatul de autor nu confirmă **dreptul exclusiv** asupra utilizării soiului. Acesta se confirmă prin **brevetul** pentru un nou soi de plantă, eliberat conform Legii privind protecția soiurilor de plante nr. 915/1996 (în continuare - Lege).

Înainte de intrarea în vigoare a acestei Legi, soiurile de plante au fost protejate conform Legii privind **brevetele de invenții** nr. 461/1995, fiind acordate 47 brevete de invenții pentru soiuri de plante, inclusiv cultura de tutun, culturi pomicole și vița de vie. Aceste brevete se asimilează sub aspect juridic brevetelor eliberate în conformitate cu Legea privind protecția soiurilor de plante (art. 46).

Ideea principală a comunicării noastre preconizează explicarea unor aspecte practice privind depunerea cererii de brevet pentru soi de plantă.

Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale (AGEPI) este unul din cele organe care realizează politica statului în domeniul protecției juridice și utilizării soiurilor de plante în Republica Moldova.

Funcțiile principale ale AGEPI în acest domeniu, conform art. 4 (4) din Lege, constă în recepționarea, înregistrarea cererilor de brevete pentru soiuri de plante, efectuarea examinării preliminare a acestora, acordarea și eliberarea brevetelor. În afară de aceasta, AGEPI-ul e responsabil de Registrul Național de Cereri de Brevete pentru Soiuri de Plante și Registrul Național al Brevete pentru Soiuri de Plante, efectuând publicarea datelor referitoare la cererile în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială (BOPI), acordând asistență metodică și consultații solicitanților în domeniul protecției proprietății industriale, particular în protecției soiurilor de plante.

AGEPI și Comisia de Stat pentru Încercarea Soiurilor de Plante (Comisia de Stat), au organizat seminare privind aspectele generale și specifice ale protecției soiurilor noi de plante, conform legislației Republicii Moldova, în corespundere cu Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1175 din 7 decembrie 1998. Aceste seminare și-au desfășurat lucrările în următoarele instituții: Institutul de Cercetări Științifice și Construcții Tehnologice pentru Tutun

și Produse de Tutun (Grătiești), Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp (Bălți), Institutul de Genetică (AȘaRM), Institutul de Agricultură (Tiraspol). În afară de aceasta, AGEPI consultă periodic amelioratori de la Institutul Național al Vie și Vinului și de la Institutul de Cercetări pentru Pomicultură.

Unele probleme abordate în cadrul seminarelor au permis înțelegerea de către amelioratori a importanței obținerii drepturilor exclusive asupra soiului nou creat.

Pe data de 01.04.2001 la AGEPI erau depuse 23 cereri de brevete pentru soiuri de plante, inclusiv pentru căpșun, viță de vie și culturi de câmp (mazăre, grâu, orz, soia, galega).

Lista genurilor și speciilor botanice de plante, soiurile cărora sunt protejate (în continuare - Lista), care au fost aprobată, conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 1176 din 7 decembrie 1998, includea 15 specii de plante. Pe parcurs, în baza solicitărilor instituțiilor naționale de ameliorare, această Lista a fost completată cu 9 specii de plante, prin Hotărârea Guvernului nr. 1174 din 20 noiembrie 2000. Astfel, în prezent, în Republica Moldova sunt aprobate 24 specii de plante pentru protecția soiurilor lor.

În activitatea practică au existat însă și cazuri de depunere a cererilor de brevet pentru soiuri de plante care nu sunt incluse în Listă. Din această cauză AGEPI, împreună cu specialiști din Comisia de Stat, au decis ca aceste cereri să nu fie respinse, ci să fie înregistrate și să se stabilizeze prioritatea soiurilor noi după depozitul național reglementar. În acest caz examinarea notifică solicitantului necesitatea depunerii unui demers către Consiliul Național al RM pentru Soiurile de Plante (în continuare Consiliul Național), privind includerea speciilor solicitate în Listă care urmează a fi examinate și aprobate de Guvernul Republicii Moldova. AGEPI notifică solicitantului că prioritatea soiurilor candidate este stabilită de la data depozitului național al cererii de brevet depuse, conform art. 19 (1) din "Lege...". La expirarea termenului de 3 luni de la data înregistrării cererii de brevet, AGEPI publică

datele privind cererea în BOPI. Apoi, după includerea speciei noi menționate în Listă, examinarea cererilor depuse continuă.

În perioada de la data publicării cererii de brevet și până la data publicării hotărârii de acordare a brevetului, soiului i se acordă protecție juridică provizorie (art. 23 din Lege). Titularul de brevet are dreptul să pretindă o despăgubire echitabilă pentru prejudiciile cauzate de orice persoană care în perioada de protecție juridică provizorie a întreprins, fără autorizația lui, acțiunile referitoare la materialul soiului:

- a) producerea sau reproducerea (în scopul înmulțirii);
- b) condiționarea în scopul înmulțirii;
- c) oferirea pentru vânzare;
- d) vânzare sau alte forme de comercializare;
- e) exportarea;
- f) importarea;
- g) stocarea în scopul efectuării acțiunilor sus menționate.

Conform cerințelor Actului 1991 UPOV, Republica Moldova trebuie să extindă protecția asupra tuturor culturilor în decurs de 10 ani de la data de intrare în UPOV. Astfel, lărgirea Listei genurilor și speciilor botanice de plante pentru protecția soiurilor noi va contribui la sporirea importanței obținerii protecției juridice a soiurilor perspective atât pentru RM cât și, posibil, în străinătate.

Alt aspect practic cu privire la examinarea cererilor de brevet pentru soiuri de plante se referă la particularitățile de completare a depozitului național reglementar (cerere, chestionar tehnic, fotografii).

Reieșind din faptul că AGEPI efectuează examinarea formală și preliminară a cererii de brevet pentru soi de plantă și verifică:

- a) integritatea setului de documente ale cererii prevăzute de art. 17 din Lege;
- b) dacă, eventual, conținutul documentelor cererii este conform condițiilor prescise;

- c) dacă soiul propus respectă condițiile prevăzute de art. 6 ("Noutatea") din Lege;
- d) dacă denumirea soiului respectă condițiile prevăzute de art. 18 ("Denumirea soiului") din Lege. O atenție deosebită trebuie acordată ultimelor două puncte.

În caz de prezentare a cererii cu rubricile necompletate sau a fotografiilor cu ignorarea cerințelor (de exemplu, fără ilustrarea organelor de plantă separate) sau de prezentare a chestionarului tehnic fără indicarea denumirii propuse a soiului candidat, conform cerințelor Regulamentului de aplicare a Legii (reg. 9, 13, 14), AGEPI este în drept să ceară de la solicitant documentele care lipsesc sau materialele de precizare. Solicitantul trebuie să prezinte aceste materiale în termen de 2 luni de la data primirii notificării AGEPI.

Cât privește examinarea **denumirii soiului** este necesar să se menționeze că, dacă în procesul examinării preliminare, se constată că denumirea soiului nu respectă condițiile prevăzute de art. 18 din Lege și reg. 10 din Regulamentul de aplicare a Legii, solicitantului i se propune să prezinte la AGEPI, în termen de 2 luni, o denumire nouă a soiului. De exemplu, în caz de depistare a denumirii solicitate în registre oficiale sau într-o colecție informativă de soiuri, solicitantului i se expediază o notificare cu propunerea de a argumenta identitatea soiului candidat cu cel notoriu cunoscut sau, dacă e cazul, de a preciza denumirea soiului pentru examinarea ulterioară a cererii în conformitate cu "Legea...". Examinarea denumirii soiului va continua după primirea unui răspuns bine argumentat.

Este important ca, ținând cont de art. 18 c) din Lege, denumirea soiului trebuie să difere de denumirea unui soi existent de aceeași specie sau de specie în trudită. Adică, dacă există un soi de aceeași specie cu aceeași denumire, atunci este necesar de conștientizat că existența soiului cunoscut poate presupune utilizarea lui atât pe teritoriul țării cât și în străinătate. În cazul în care solicitantul declară că materialul soiului nu a fost comercializat pe teritoriul Republicii

Moldova cu 1 an înainte de depunerea cererii de brevet și pe teritoriul altor state cu 6 ani înainte de depunerea cererii de brevet pentru soiuri de arbori, pomi fructiferi și viță de vie și cu 4 ani de alte specii, atunci el devine responsabil de veridicitatea informației referitor la utilizarea materialului soiului, comercializarea lui anterioară.

În afară de aceasta, conform cerinței față de denumirea soiului:

- ⊙ denumirea trebuie să contribuie la identificarea soiului nou fără riscul pentru cumpărători de a-l confunda cu un alt soi de aceeași sau de o specie similară;
- ⊙ denumirea nu poate include elemente, care după expirarea termenului de protecție a soiului vor împiedica folosirea liberă a acestei denumiri sau comercializarea soiului;
- ⊙ soiul nou nu poate avea o denumire care a fost dată deja unui soi de aceeași specie dacă, în conformitate cu legislația națională, soiul vechi este încă utilizat sau denumirea lui este importantă până în prezent.
- ⊙ sunt inacceptabile denumirile care pot fi percepute nu ca soi, îndeosebi - mărci, denumiri de instituții de selecție etc. Solicitantul însuși trebuie să facă documentarea cu privire la identitatea denumirii soiului și mărcii. Dacă acestea sunt identice, titularul mărcii poate cere pe cale judiciară să fie schimbată denumirea;

Cu toate acestea, conform articolului 18 (6) din Lege, în cazul în care soiul este oferit pentru vânzare sau este comercializat în alt mod, acesta poate fi asociat și de marca, având denumire comercială sau de alte indicații similare care permit identificarea soiului.

După publicarea informației privind cererea depusă orice persoană este în drept să înainteze la AGEPI o contestație împotriva adoptării denumirii soiului din următoarele motive:

- a) dacă denumirea este asemănătoare sau apropiată de denumirea altui soi de aceeași clasă, ducând în eroare lumea privind identitatea soiului;

- b) dacă ea duce în eroare referitor la proprietățile sau valoarea soiului sau poate să conducă la crearea de prezentare falsă a persoanei amelioratorului;
- c) dacă ea nu corespunde standardelor internaționale privitor plantele cultivate;
- d) dacă ea este similară și poate fi confundată cu o marcă comercială sau cu o denumire de origine a produsului înregistrate care sunt folosite privitor la materialul reproductiv sau la materialul obținut din soiul corespunzător sau dintr-un alt soi de aceeași clasă;

Dacă examinarea este de acord cu argumentele prezentate în contestație, ea poate lua hotărâre de respingere a cererii. În această decizie se comunică suplimentar despre dreptul solicitantului în termen de 3 luni de la data primirii hotărârii de a depune contestație, motivată la Comisia de Apel AGEPI, în cazul în care nu este de acord cu argumentele prezentate în hotărârea examinării.

După încheierea examinării preliminare Agenția transmite un exemplar a documentelor cererii Comisiei de Stat pentru testarea soiului nou în distinctivitate, omogenitate și stabilitate. Dacă după terminarea examinării cererii și după publicarea cererii nu apar contestații, efectuându-se testarea soiului la Comisia de Stat, urmată de eliberarea Certificatului de conformitate a acestuia, AGEPI adoptă hotărârea de acordare a brevetului.

Titularul de brevet are dreptul exclusiv asupra brevetului și asupra soiului protejat prin brevet care constă în dreptul de a exploata soiul, dacă exploatarea nu lezează drepturile altor titulari, dreptul de a dispune de brevet și de soi, dreptul de a interzice terților să efectueze fără autorizația sa acțiuni referitoare la materialul soiului.

Așadar, înainte de depunerea cererii de brevet pentru soiurile de plante solicitantul trebuie să ia cunoștința de legislația Republicii Moldova privind protecția soiurilor de plante și, dacă apar unele probleme în ceea ce privește depunerea cererii de brevet, AGEPI poate oferi consultațiile necesare.

SUMMARY

In practice there also existed cases of filing variety patent applications, which are not entered in the List of botanical genera and species of plants the varieties of which are protected, approved by the Government of the Republic of Moldova. The Republic of Moldova shall extend, subject to the requirements of the UPOV Act of 1991, the protection to all cultures for a period of 10 years as from the date of entry into the UPOV. On that account, the AGEPI together with experts of the State Commission have decided that such applications shall be registered and that the priority of the variety shall be determined by the filing date of the application with the Agency. In that case, the examination shall notify the applicant of the necessity of filing a request to the National Council of the Republic of Moldova for Plant Varieties, requesting inclusion in the List of the required species to be examined and approved by the Government.

The other practical aspects as regards examination of the variety patent applications and examination of the variety denomination refer to the specific features of drafting a regular national application (request, technical questionnaire, photos) and to the verification that the variety denomination complies with the conditions specified in the Law. After publication of the particulars of the filed application, any person concerned may file with the Agency a reasoned declaration of opposition to any decision to adopt a variety denomination. If the examination agree with the arguments indicated in the opposition, it shall take a decision to reject the application.

Therefore, before filing a variety patent application, the applicant shall acquaint himself with the legislation of the Republic of Moldova on the protection of plant varieties and if there occur questions concerning filing of a patent application, the AGEPI may offer consultations on the required information.

Valorificarea surselor de diversă origine în scopul obținerii energiei ieftine

dr. ing. Sergiu Talpă, AGEPI

ercetările efectuate în domeniul prelucrării termice a deșeurilor organice au demonstrat că în prezent sunt cunoscute un șir de procedee și dispozitive de prelucrare termică, oxidare incompletă și extragere de energie.

Una din direcțiile de perspectivă de dezvoltare a domeniului respectiv este prelucrarea termică a deșeurilor organice. În brevetul RU 2140611 "Procedeu de prelucrare termică a deșeurilor organice și instalație pentru realizarea lui" se constată că deșeurile organice pot fi prelucrate în stare solidă, lichidă și gazoasă. Noutatea constă în aceea că procedeul prevede descompunerea termică a deșeurilor organice în prezența calcarului și evacuarea produselor prelucrate, descompunerea termică decurgând în reactor

ASPECTE ACTUALE ALE PROPRIETĂȚII INDUSTRIALE

Într-un proces tehnologic unitar prin acționarea inițială cu arc electric și alimentarea simultană cu păcură, aer, activarea deșeurilor organice prin arderea gazelor formate în neutralizator.

O altă direcție se referă la omogenizarea păcurii sub formă de aerosol și compoziției din gaz și păcură în camerele de amestecare. În cererea de brevet RU 94007846 se indică: invenția se referă la tehnologii de amestecare a componentelor prin undulații (teoria undulațiilor). Noutatea constă în aceea că se aplică energia rezonanței de înaltă frecvență a undei de șoc a fluxului de aer activ și a undei hidraulice, destinate pentru amestecarea aerului încălzit cu păcură încălzită și arderea efectivă a amestecurilor obținute. Procedeul prevede formarea condițiilor pentru amestecarea amestecurilor de aerosol de finețe dispersată a componentelor de păcură, incluzând apa de balast și aerul comprimat și care prezintă un sistem de unde puternice ale frecvenței sonore aflate în interconexiune energetică, obținute în urma acționării unei turbine pneumatice, în urma cărora are loc transferul fluxului de păcură și aer într-o stare de vibrație mecanică de înaltă frecvență.

În prezent o deosebită atenție se acordă motoarelor pentru acționarea generatoarelor electrice cât și focarelor pentru arderea combustibilului sub formă de gaz sau păcură. Brevetul RU 2143570 "Motorul Poleacov, bloc energetic al stației termoenergetice, ..." se referă la motoarele destinate pentru acționarea generatoarelor electrice, la majorarea temperaturii de ardere a amestecului de aer și combustibil, formarea blocului energetic din mai multe motoare unificate - generatoare de abur, mașini cu abur, cu abur și gaze, cu gaze de dilatare. În calitate de combustibil se aplică - gaz, păcură, cărbune, rumeguș, deșeuri mărunțite. Brevetul RU 2135891 "Focar" se referă la arderea combustibilului, gaz și păcură, în focarele cazanului de abur. În astfel de focare combustibilul se utilizează mai eficient, în produsele de ardere conținându-se o cantitate insuficientă de impurități dăunătoare. Este

indicată varianta optimă de amplasare reciprocă a elementelor principale (gurile de aer, arzătoarele) în camera focarului.

O altă direcție de obținere a energiei se referă la oxidarea incompletă a diverselor tipuri de combustibil. În cererea de brevet US 96108931/06 "Procedeu de oxidare incompletă prin obținerea de energie" sunt indicate mai multe variante de realizare a procesului de oxidare incompletă a carburanților de diversă origine și formă.

Dezvoltarea rapidă a domeniului energetic a Republicii Moldova în viitor poate fi determinată de următorii factori:

- ⊙ aplicarea procedeelor avansate de prelucrare termică a deșeurilor de origine organică paralel cu alte tehnologii de acumulare și producere a energiei;
- ⊙ susținerea dezvoltării și realizării tehnologiilor avansate, procedeelor și instalațiilor destinate pentru obținerea 1 kW de energie ieftină, îmbunătățirea considerabilă a caracteristicilor tehnice, majorarea siguranței de funcționare, majorarea termenelor de exploatare, producerea lor în serie;

- ⊙ valorificarea altor surse de diversă origine în scopul producerii de energie ieftină (obținerea hidrogenului și aplicarea lui în calitate de combustibil);
- ⊙ susținerea financiară din partea statului în realizarea tehnologiilor, procedeelor și instalațiilor avansate pentru a evita criza energetică cât și consecințele de pe urma utilizării necontrolate a combustibilului de origine organică.

SUMMARY

The dependance of Republic of Moldova of organic fuels, the big prices, places a problem in front of the companies that activate in this field: the utilisation of sources of diverse origin with the purpose to obtain cheap and qualitative energy.

The examination of the process for patenting the technical solutions in many countries, including in the countries with a developed economy, proved the tendency for development in the field of production and utilisation of sources of diverse origin with to obtain cheap energy.

MOZAIK Revoluționarea informaticii

EUGEN PAVEL, cercetător la Institutul de Fizică Atomică de la Măgurele (București), doctor în ramura respectivă, a creat un nou mediu de stocare a informațiilor, înzestrat cu o capacitate de mii de ori mai mare decât cea a suporturilor optice existente. El și-a intitulat invenția "Hyper CD-ROM". Având un diametru identic cu cel al CD-ROM-urilor actuale, noul mediu de înmagazinare are o capacitate de 10 Terabytes, altfel spus - 10.000 de Gigabytes. Un singur exemplar de Hyper CD-ROM poate stoca o cantitate de informații pentru care în prezent sunt necesare mai mult de 10 mii de CD-ROM-uri!

Tirajarea pe scară largă a invenției lui Eugen Pavel ar putea aduce autorului și țării venituri de milioane și - chiar - miliarde de dolari! Or, un simplu suport optic de 1,44 megabytes poate stoca textul unei cărți cu 150-200 de pagini. În schimb suportul inventatorului român e capabil să înmagazineze textul a circa 700.000 de cărți similare.

În treacăt fie zis, cele mai performante ordinatoare, care se comercializează în Republica Moldova pot stoca informații de maximum 64 de Gigabytes, cu 200 ori mai puțin decât suportul optic creat de fizicianul din București.

Academia OMPI: strategia programelor de studiu și formațiune

Ala GUȘAN, AGEPI

rganizația Mondială de Proprietate Intelectuală (OMPI) este o organizație interguvernamentală care reprezintă una din cele 16 instituții specializate ale sistemului Națiunilor Unite. Ea urmărește scopul de a veghea ca drepturile creatorilor și altor titulari de drepturi de proprietate intelectuală să fie protejate în lumea întreagă și ca inventatorii să fie astfel recunoscuți și recompensați pentru activitatea lor. Această protecție internațională stimulează creativitatea umană, lărgind limitele științei și îmbogățind domeniul literaturii și artelor.

Factorul uman joacă un rol determinant la toate nivelurile sistemului de proprietate intelectuală, în special în ultimul timp când aceasta a obținut o importanță deosebită în economia mondială. În consecință, evaluarea resurselor umane a devenit un element esențial al eforturilor întreprinse pentru modernizarea și utilizarea într-o manieră eficientă a sistemului de proprietate intelectuală în dezvoltarea economică, socială și culturală.

Una din misiunile OMPI constă în familiarizarea unui public cât mai larg cu problemele proprietății intelectuale. În această ordine de idei, în martie 1998 a fost fondată Academia OMPI în scopul ajutorării statelor membre în obținerea cunoștințelor și competențelor specializate și pentru a le permite să beneficieze de sistemul de proprietate intelectuală, asigurând o regurare a

activităților de formațiune și de evaluare a resurselor umane și constituind un mecanism centralizat de coordonare.

Academia OMPI are ca scop de a fi un centru de studii, de furnizare a serviciilor, de formațiune, de consultații și de cercetare în domeniul proprietății intelectuale. În contextul creșterii permanente a necesității de evaluare a resurselor umane, ea continuă să sporească eforturile necesare pentru formarea responsabililor de politica în domeniul proprietății intelectuale și pentru crearea unui cadru unde ar putea discuta despre rolul și importanța proprietății intelectuale în dezvoltarea economică și socială a țărilor lor. Paralel, ea își lărgeste programele în vederea asigurării unui număr mai mare de utilizatori și de potențiali beneficiari ai sistemului de proprietate intelectuală, inclusiv la nivelul cel mai elementar.

Academia OMPI propune trei tipuri principale de formațiune în domeniul proprietății intelectuale, concepute pentru a răspunde intereselor diferitelor grupuri:

- I. Program de studiu la distanță
- II. Program de formațiune profesională
- III. Program de formațiune vizând aspectele politice

I. Programul de studiu la distanță propune module de studiu, de formațiune și de

perfecționare a capacităților bazate pe utilizarea Internetului și mijloacelor electronice care vizează să răspundă așteptărilor unor grupuri concrete din diferite regiuni ale lumii. El poate fi adaptat la diferite niveluri de acces la tehnicile de informație din aceste regiuni.

Programul permite de a apropia virtual studenții și alte persoane interesate din lumea întreagă de profesori specializați în proprietatea intelectuală. Această metodă permite studenților de a urma, într-un ritm propriu și într-un loc comod, o gamă întreagă de programe educaționale în domeniul proprietății intelectuale.

Programul cuprinde trei tipuri de cursuri:

1. **Cursuri introductive**
2. **Cursuri avansate**
3. **Cursuri de formațiune On Line**

Cursurile introductive (1) sensibilizează participanții privind proprietatea intelectuală și importanța ei în ceea ce privește favorizarea progresului economic și social și facilitarea comerțului internațional. Cursurile sunt destinate unei audiențe largi de profesioniști și studenți din lumea întreagă și se bazează pe utilizarea Internetului ca mijloc de studiu.

Primul din aceste cursuri are tema: "Introducere în proprietatea intelectuală (DL:101)". Acest curs este dedicat principalelor domenii de aplicare a proprietății intelectuale, și anume: dreptul de autor, drepturile conexe, brevetele, mărcile, indicațiile geografice și sistemele de înregistrare internațională. Aceste subiecte sunt prezentate sub formă de 8 module care cuprind explicații scrise, secvențe audio, întrebări de autoevaluare și chestionare cu alegere multiplă. Rezultatele chestionării sunt comunicate în mod automat. Modulele principale sunt completate cu un ghid al cursului, o introducere generală în proprietatea intelectuală și un eseu referitor la valoarea economică a drepturilor de proprietate intelectuală.

Pentru a facilita cercetarea în domeniul proprietății intelectuale sunt disponibile accese la un glosar și la o bibliotecă cuprinzând legi de proprietate intelectuală și texte de referință.

Pe parcursul duratei de studiu studenții au posibilitatea să comunice cu un formator (tutore) special numit pentru a-i ajuta. Comunicarea dintre tutore și student se efectuează prin curier electronic. Tutorii joacă un rol important ajutând studenții să ocolească unele obstacole pe care le pot întâlni în cadrul învățământului la distanță. Ei sunt destinați să răspundă la toate întrebările referitoare la curs și urmăresc progresele studenților.

După parcurgerea tuturor modulelor studenții vor trebui să treacă un examen final, care constă dintr-o serie de întrebări deschise. Studentul trimite răspunsurile sale formatorului pentru corectare.

Durata cursului este de circa 40 ore repartizate pe 6 săptămâni. Înscrierea se efectuează prin intermediul formularului disponibil pe situl Web al Academiei (<http://academy.wipo.int>).

De notat că orice comunicare cu administrația cursului "Introducere în proprietatea intelectuală - DL101f" al Academiei OMPI trebuie să se efectueze doar pe următoarea adresă: DL101f.academy@wipo.int.

Pentru a urma cursul menționat este necesar de a dispune de un ordinator având acces la Internet și echipat cu cel puțin, un modem de 28,8 Kbps cu o cartelă de sunete și MS Internet Explorer 5 sau Netscape 4,05.

După parcurgerea tuturor modulelor și susținerea reușită a examenului final studenții vor obține un certificat de stagiere la OMPI.

Actualmente sunt în curs de elaborare cursuri de perfecționare vizând subiectele abordate în cursul DL 101, precum și alte domenii referitoare la proprietatea intelectuală. Durata acestor cursuri va fi de aproximativ 50-100 ore de studii și calendarul cursurilor va putea fi consultat pe situl Web al Academiei OMPI.

Aceste cursuri sunt destinate persoanelor care cunosc deja sistemul de proprietate intelectuală sau care au urmat cursul introductiv DL 101. Ele vor permite de a studia la un nivel avansat și de a analiza mai profund teme specifice în materie de proprietate intelectuală.

Sunt prevăzute următoarele **cursuri avansate (2)**:

⊗ **Curs avansat privind dreptul de autor și drepturile conexe**

Acest curs urmărește scopul de a explica principiile de bază ale dreptului de autor la nivel internațional și de a prezenta tratatele internaționale, precum și evoluțiile recente, tendințele actuale în domeniul dreptului de autor la nivel internațional. Cursul cuprinde 6 module: 1) dreptul de autor; 2) drepturile conexe; 3) concurența neloyală; 4) Acordul TRIPs; 5) gestiunea colectivă a drepturilor; 6) dreptul de autor pe Internet.

Cursul prevede circa 100 ore de studii repartizate pe 6 luni și se propune pentru început o dată pe an în limba engleză.

⊗ **Curs avansat privind proprietatea intelectuală și comerțul electronic**

Acest curs este structurat în așa mod ca să acopere 3 niveluri de studiu. Primul nivel abordează elementele de bază necesare pentru înțelegerea conceptelor esențiale în domeniul comerțului electronic și proprietății intelectuale. Al doilea nivel se referă la aspectele comerțului electronic în raport cu proprietatea intelectuală în trei domenii principale: 1) dreptul de autor; 2) mărcile; 3) brevetele. În cadrul nivelului trei diverse teme relevante din cele trei domenii sus-menționate sunt tratate într-un mod mai detaliat (de exemplu, protecția bazelor de date și programelor, numele de domenii, comerțul pe Internet etc.).

Acest curs necesită circa 40 ore de studii repartizate pe 8 săptămâni și se propune pentru început o dată pe an în limba engleză.

⊗ **Curs avansat privind proprietatea intelectuală și cunoștințele tradiționale**

Acest curs prezintă o expunere generală a legăturii dintre proprietatea intelectuală și cunoștințele tradiționale, în special protecția acestor cunoștințe. El cuprinde 6 module: 1) conceptul "cunoștințe tradiționale"; 2) valoarea și importanța acestui concept în domeniul cultural,

științific și comercial; 3) practicile actuale reprezentând un pericol pentru cunoștințele tradiționale; 4) drepturile pe care deținătorii de cunoștințe tradiționale doresc să le vadă recunoscute; 5) modele posibile de protecție a cunoștințelor tradiționale; 6) Instituțiile și procedeele constituind interes pentru cunoștințele tradiționale și proprietatea intelectuală.

Acest curs necesită circa 40 ore de studii repartizate pe 8 săptămâni și se propune pentru început o dată pe an în limba engleză.

⊗ **Curs avansat privind proprietatea intelectuală și biotehnologia**

Acest curs se referă la diferite incidente ale proprietății intelectuale în domeniul biotehnologiei ce țin de aspectele economice, morale și etice. Cursul cuprinde 5 module: 1) introducere și legătura dintre biotehnologie și proprietatea intelectuală; 2) norme juridice legate de biotehnologie; 3) alte instrumente și inițiative la nivel internațional, legătura lor cu normele juridice ce se referă la proprietatea intelectuală; 4) drepturile de proprietate intelectuală asupra invențiilor biotehnologice în calitate de mijloace de transfer și de răspândire a cunoștințelor; 5) probleme de morală și etică în raport cu proprietatea intelectuală și biotehnologia.

Acest curs necesită circa 40 ore de studii repartizate pe 8 săptămâni și se propune inițial o dată pe an în limba engleză.

Din categoria **cursurilor de formare On Line (3)** ce fac parte din **Programul de studiu la distanță** poate fi numit cursul destinat mandatarilor și consilierilor în proprietate intelectuală din țările în curs de dezvoltare care are ca scop perfecționarea cunoștințelor necesare pentru redactarea și completarea cererilor de brevet de invenție, pentru elaborarea revendicărilor și rezumatului. Cursul permite familiarizarea cu diversele servicii furnizate de OMPI solicitanților, mandatarilor și oficiilor de proprietate industrială. El se va referi și la regulile și procedura de tratare a cererilor internaționale PCT, oferind astfel mandatarilor o cunoaștere mai bună a sistemului PCT.

Cursul necesită circa 40 ore de studii repartizate pe 8 săptămâni și se propune pentru început o dată pe an în limba engleză.

II. Programul de formațiune profesională propune cursuri de inițiere și cursuri de perfecționare destinate persoanelor responsabile și personalului oficiilor de proprietate intelectuală, organelor guvernamentale și altor organisme.

În cadrul acestui program sunt prevăzute următoarele cursuri și seminare care se organizează în colaborare cu oficiile de proprietate intelectuală din lumea întreagă:

☉ **Seminar interregional de introducere în proprietatea industrială**

Acest curs cuprinde următoarele aspecte: istoria, structura și activitatea OMPI; principalele aspecte ale proprietății industriale; cadrul juridic internațional: convențiile de la Paris și Berna, acordul TRIPs; sistemele de înregistrare internațională ale OMPI (PCT, Aranjamentele de la Madrid și de la Haga); serviciile de informare în domeniul proprietății intelectuale ale OMPI; WIPONET; nume de domenii în Internet; administrarea și sancționarea drepturilor de proprietate intelectuală; programul de cooperare pentru dezvoltare al OMPI. Seminarul durează 3 zile și se organizează o dată pe an în sediul OMPI la Geneva, Elveția.

☉ **Curs de formațiune privind aspectele juridice, administrative și economice ale proprietății industriale**

Acest curs cuprinde aspecte din istoria proprietății intelectuale, principalele elemente ale proprietății intelectuale, cooperarea internațională în domeniul proprietății intelectuale, sistemele de înregistrare internațională, gestionarea unui oficiu de proprietate intelectuală, protecția și sancționarea drepturilor de proprietate intelectuală, aspectele juridice ale proprietății intelectuale, rolul serviciilor de proprietate intelectuală și consilierilor în proprietate intelectuală. Cursul durează 3 săptămâni și se organizează 3 ori pe an la Centrul de Studii Internaționale în domeniul proprietății industriale din Strasburg, Franța.

☉ **Curs de formațiune privind documentarea și informarea în domeniul brevetelor**

Acest curs se referă la organizarea și gestionarea unui oficiu de brevet, la structura documentelor unei cereri de brevet, la documentarea utilizată de examinator, la procedurile prevăzute de tratatul PCT, sistemul internațional de clasificare a brevetelor, utilizarea electronică a datelor, documentarea în domeniul brevetelor pe CD-ROM, baze de date în domeniul brevetelor, utilizarea on line a bazelor de date externe în scopul documentării în domeniul brevetelor.

Cursul durează 3 săptămâni și se organizează o dată pe an la Oficiul de Brevete din Viena, Austria.

☉ **Curs de formațiune specializat în cercetarea de documentare și procedura de examinare în domeniul brevetelor**

Acest curs se referă la structura și gestionarea unui oficiu de brevet, cercetarea în raport cu invențiile și cererile de brevet de invenție, examinarea invențiilor sau cererilor de brevet de invenție, mijloacele de cercetare, evaluarea rezultatelor cercetării, gestionarea cererii de brevet de invenție, serviciile de informare destinate publicului.

Cursul durează 5 săptămâni și se organizează o dată pe an la Oficiul de Brevete din Stockholm, Suedia.

☉ **Seminar interregional cu tema: "Brevetul ca sursă de informație"**

Acest seminar abordează problemele dezvoltării sistemului de brevetare și dezvoltarea economică, structura și importanța brevetelor, utilizarea rapoartelor de documentare, mijloacele de clasificare, accesul la informația tehnică conținută în brevet, utilizarea sistemului de brevetare de către întreprinderile mici și mijlocii, documentarea și informarea în domeniul brevetelor într-o întreprindere industrială, difuzarea informației din brevete de către oficiile de proprietate intelectuală, cooperarea internațională sau regională în domeniul informării în materie de brevete, serviciile pertinente, evaluarea acestei informații, precum și cercetarea pe Internet.

Seminarul durează o săptămână și se organizează o dată pe an de către Oficiul European de Brevete la München (pentru participanți anglofoni) și la Haga (pentru cei francofoni).

☉ **Curs de formațiune privind aspectele juridice și administrative ale mărcilor**

Acest curs se referă la tratatele internaționale privind mărcile, la sistemele de înregistrare internațională și de clasificare, tratamentul cererilor, cercetările de anterioritate, drepturile și obligațiile proprietarilor de mărci, serviciile de informare ale oficiilor de mărci, studierea cazurilor concrete. El cuprinde deplăsări la întreprinderi care prezintă interes.

Cursul durează două săptămâni și se organizează o dată pe an la Biroul Benelux din Luxemburg.

☉ **Seminar interregional privind dreptul de autor și drepturile conexe**

Acest seminar se referă la istoria, structura și activitățile OMPI, principalele aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe, cadrul juridic internațional: Convenția de la Berna, Tratatul OMPI privind dreptul de autor, Tratatul OMPI privind interpretarea și executarea de fonograme, Acordul TRIPs, obligațiile și sancționarea drepturilor de proprietate intelectuală ce decurg din Acordul TRIPs, gestionarea colectivă a drepturilor de autor, probleme mondiale ale proprietății intelectuale, programul de cooperare pentru dezvoltare al OMPI.

Seminarul durează 3 zile și se organizează o dată pe an la Geneva, Elveția.

☉ **Curs interregional privind drepturile de autor și drepturile conexe**

Acest curs se referă la tratatele internaționale în domeniul drepturilor de autor și drepturilor conexe, obligațiile țărilor în curs de dezvoltare ce reiese din Acordul TRIPs, protecția folclorului, gestionarea colectivă a drepturilor de autor și drepturilor conexe în țările în curs de dezvoltare,

dreptul de autor și radiodifuziunea, reprografia și dreptul de autor, sancționarea dreptului de autor și drepturilor conexe și incidența tehnicii noi asupra drepturilor de autor și drepturilor conexe.

Cursul durează 10 zile și se organizează o dată pe an la Oficiul de Brevete din Stockholm, Suedia.

☉ **Seminar mondial privind dreptul de autor și drepturile conexe**

Acest seminar abordează tratatele fundamentale în domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe și cuprinde studiul comparativ al legilor și tendințelor actuale în domeniul dreptului de autor, importanța culturală și economică a dreptului de autor și drepturilor conexe, dreptul de autor și comerțul internațional, protecția operelor publicate pe Internet, protecția bazelor de date și programelor informatice, înregistrările sonore și operelor audiovizuale.

Cursul durează o săptămână și se organizează o dată pe an la Oficiul dreptului de autor din Washington, SUA.

☉ **Seminar/atelier interregional privind promovarea, evaluarea și comercializarea activității inventive și inovațiilor**

Acest seminar se referă la sistemul de proprietate intelectuală și la promovarea activității inventive (inclusiv promovarea inventivității la întreprinderi și universități), licențele, acordurile de transfer de tehnologii, conceperea și comercializarea invențiilor (finanțarea, riscul de capital, eliberarea brevetelor și rolul conducătorilor de întreprinderi), documentarea în domeniul brevetelor ca sursă de informație tehnică.

Cursul durează o săptămână și va fi organizat o dată pe an, locul urmând să fie fixat preliminar.

☉ **Program de stagiere**

Acest program permite studenților ciclurilor superioare de la cursurile de proprietate intelectuală și tinerilor profesioniști să obțină cunoștințe practice în domeniul proprietății

intelectuale și de a se familiariza cu rolul și funcțiile OMPI. Pe parcursul stagerii participanții trebuie să efectueze un studiu de cercetare asupra unui aspect particular al proprietății intelectuale.

Programul durează 6 săptămâni în decursul verii și poate fi urmat la Geneva, Elveția.

III. Programul de formațiune vizând aspectele politice este destinat consilierilor în politica de proprietate intelectuală, diplomaților și altor grupuri de persoane oficiale interesate, propunând sesiuni de discuții care favorizează schimburile de păreri și urmărind scopul de a explica rolul sistemului de proprietate intelectuală în dezvoltarea națională sau internațională. El prevede la fel cursuri intensive organizate de Academia OMPI în parteneriat cu Universitatea Africii de Sud (UNISA), cu Universitatea din Torino (Italia) și cu Institutul Raoul Wallenberg și Universitatea Lund din Suedia la absolvire se eliberează diploma respectivă.

Acest program prevede la fel burse OMPI de lungă durată care se oferă fiecare an resortisanților din țările în curs de dezvoltare pentru a pregăti o diplomă în domeniul proprietății intelectuale la una din următoarele universități: Universitatea George Washington (SUA), Franklin Pierce Law Center (SUA), Centrul de studii internaționale în proprietatea intelectuală (Franța), Universitățile din Nantes și din Montpellier (Franța), Universitatea din Alicante (Spania), Universitatea din Los Andes (Venezuela), Institutul elvețian de tehnologii din Zürich (Elveția).

Academia OMPI preconizează să organizeze, în afară de sesiunile ținute la Geneva, sesiuni speciale care vor avea loc în diverse regiuni ale lumii. Aceste sesiuni vor permite de a reuni persoane responsabile, consilieri politici și funcționari din diferite regiuni care vor putea face schimb de experiență și lua cunoștință de eforturile întreprinse de diferite țări pentru a transforma sistemul de proprietate intelectuală într-o forță motrice a dezvoltării naționale.

Dat fiind faptul că rolul proprietății intelectuale în economia mondială a crescut considerabil, Academia OMPI își va spori activitățile în vederea utilizării cât mai eficiente a sistemului de proprietate intelectuală în scopul dezvoltării economice, sociale și culturale pe scară internațională.

SUMMARY

The WIPO Academy was founded with a view to assist State Members in acquiring specialized knowledge and competence in the field of intellectual property. Considering that WIPO rendered permanent assistance to State Members in promoting intellectual property, affording them formation possibilities, the Academy, in this respect, was created with a precise scope: to regroup the formation activities and to evaluate the manpower resources, constituting a central coordinating mechanism.

The WIPO Academy proposes three main types of formation in the field of intellectual property, conceived to meet the needs of different categories of users:

The distance learning program, suggesting study module based on use of the Internet and meant for different groups from diverse regions of the world.

The professional formation program, suggesting preparatory and up-grading courses for chiefs and personnel of the intellectual property offices, governmental bodies and of other organizations.

The formation program on policy-related aspects, meant for counsellors in intellectual property, diplomats and other groups of interested persons, providing for discussion sessions in order to favor exchange of opinions and to contribute to a better understanding of the role of intellectual property system in national and international development.

Stabilirea sferei de protecție a invenției

ing. Cezarina **IOANIȚESU**
OSIM

Darte integrantă a strategiei dezvoltării activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, precum și a activității de introducere a progresului tehnic în toate ramurile activității economice și sociale, legislația în domeniul protecției creației tehnice a cunoscut o continuă modificare pentru a fi pusă în concordanță cu cerințele etapei de dezvoltare economico-socială. Strâns legat de aceste modificări ale cadrului legislativ, modul de conferire a brevetului de invenție, cu examinarea în fond a cererii de brevet de invenție sau fără această examinare, a reflectat de-a lungul timpului nu numai cerințele fiecărei etape politico-economice de dezvoltare a țării ci și limitele înțelegerii de către specialiștii în proprietate industrială a exigențelor unei protecții calificate a creației tehnice concretizate în invenții.

Documentația tehnică necesară brevetării, adică descrierea invenției, desenele anexate acesteia și revendicările, constituie baza pentru obținerea brevetului de invenție și pentru susținerea lui ulterioară.

Această documentație trebuie să cuprindă date și elemente tehnice prin care să fie definit precis obiectul invenției, pentru a putea fi realizat în producție și a evidenția ceea ce, din tot obiectul invenției, reprezintă concepția originală, de alcătuire a acestuia, adică invenția.

La începuturile protejării invențiilor prin brevete, criteriile de brevetabilitate erau diferite în legile de brevete din diverse țări, iar exigențele în ceea ce privește redactarea documentației tehnice necesare brevetării erau minime. Pe măsură ce domeniul protecției proprietății industriale a evoluat, s-au constituit trei criterii de brevetabilitate, adoptate în majoritatea legilor de brevete, printre care și în Legea nr. 64/1991 privind brevetele de invenție.

Aceste criterii de brevetabilitate, denumite și criterii de existență a unei invenții brevetabile, sunt: noutatea, activitatea inventivă și aplicabilitatea industrială.

În cazul invențiilor care au ca obiect soiuri de plante, hibridi sau rase de animale aceste criterii de brevetabilitate au suferit o adaptare specifică și au devenit: noutatea, distinctivitatea, omogenitatea și stabilitatea.

Invenția este brevetabilă dacă, în urma examinării se constată că sunt îndeplinite cumulativ toate criteriile de brevetabilitate. Neîndeplinirea unui singur criteriu de brevetabilitate determină respingerea cererii de brevet, indiferent dacă celelalte criterii ar putea fi îndeplinite.

Au fost utilizate și vor fi întrebuițate în continuare noțiunile: obiectul invenției și invenția.

Pentru explicitarea acestor noțiuni să presupunem că a fost inventat un produs “fier de călcat”, adică o nouă concepție constructivă a unui fier de călcat.

Obiectul invenției îl reprezintă produsul “fier de călcat”, care este un bun corporal ce poate fi realizat, în mod repetat, în mai multe variante tipo-dimensionale având caracteristicile generale ale unui fier de călcat, cunoscut din stadiul anterior al tehnicii mondiale și caracteristicile specifice prezentate în noua invenție.

Invenția este un bun necorporal și reprezintă concepția constructivă nouă, adică esența, principiul de alcătuire al obiectului invenției, adică a produsului “fier de călcat” care îl va deosebi de alte produse de aceeași categorie.

Ca bun necorporal, invenția se poate afla în mintea inventatorului și a altor persoane care au luat cunoștință de ea, precum și în proiecte, desene, materiale descriptive, prototipuri și în produsele sau procedeele realizate pe baza ei, reprezentând esența tehnică a acesteia.

Atunci când se solicită brevetarea unei invenții, trebuie să se facă referire la obiectul invenției, ca bun corporal care reprezintă suportul material al invenției, precum și la invenție, ca bun necorporal, care reprezintă concepția originală de alcătuire a obiectului invenției, adică esența tehnică a acestuia.

Pentru a demonstra în timpul examinării și susține în timpul judecății, în fața instanței judecătorești, brevetabilitatea unei invenții, descrierea invenției trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- ⊙ să prezinte clar și complet obiectul invenției;
- ⊙ să precizeze domeniul de aplicare a invenției;
- ⊙ să prezinte o sinteză a stadiului tehnicii, cu limitele și dezavantajele a căror diminuare sau eliminare a determinat crearea noului obiect, conform invenției;
- ⊙ să evidențieze problema tehnică pe care o rezolvă invenția;
- ⊙ să definească invenția prin elementele ei originale;
- ⊙ să definească avantajele aduse prin aplicarea în producție a invenției;

Se observă că aceste condiții reprezintă de fapt capitolele și subcapitolele care alcătuiesc descrierea invenției, cu deosebirea că prezentarea desenelor explicative nu apare explicit, deoarece nu toate descrierile de invenții sunt însoțite de desene, ci numai acelea la care sunt necesare pentru explicare.

Pentru a evidenția concepția originală a unei invenții, adică pentru a stabili sfera sau întinderea protecției invenției, au apărut, în mod

necesar, revendicările, mai întâi ca parte componentă a descrierii invenției, iar ulterior ca document distinct. Revendicările îndeplinesc deci funcția de suport tehnic al protecției și pe baza lor se stabilește sfera de protecție a invenției sau întinderea protecției juridice conferite de brevet.

Ca și în legislația de brevete din alte țări, noua lege a brevetelor de invenție din România privește revendicările ca pe un document de sine stătător, argumentele fiind următoarele:

- ⊙ sfera protecției invenției sau întinderea protecției conferite de brevet este determinată de conținutul revendicărilor care, la rândul lor, se interpretează în legătură cu descrierea invenției și cu desenele explicative;
- ⊙ revendicările, așa cum sunt formulate în documentul pe baza căruia s-a constituit depozitul național reglementar, pot fi modificate în fond sau chiar înlocuite cu altele, pe parcursul procedurilor de examinare sau de apel, prin hotărârea instanței care stabilește întinderea protecției ori din inițiativa solicitantului, pe când descrierea și desenele nu pot fi modificate, în fond, iar dacă sunt refăcute ele nu pot depăși volumul informațional conținut în depozit; elementele care depășesc conținutul depozitului nu pot fi folosite pentru a lărgi sfera de protecție ci numai cu rol explicativ.

Revendicările trebuie să prezinte toate elementele tehnice originale, de noutate ale invenției, într-o formulare clară și concisă, din care să rezulte concepția de alcătuire a obiectului invenției și funcționalitatea acestuia, adică invenția și implicit ideea inventivă.

Toate elementele incluse în revendicări trebuie să se regăsească în descrierea detaliată a invenției și, după caz, în desenele explicative anexate acesteia.

Pentru o invenție se poate formula o singură revendicare, atunci când elementele tehnice esențiale, originale, de noutate, expuse în aceasta, epuizează complet invenția, neexistând

variante de realizare sau de dezvoltare a elementelor revendicate, care să justifice redactarea, pentru acestea, a altei (sau altor) revendicări, sau mai multe revendicări, în funcție de natura invenției, de complexitatea ei incluzând și variantele ei de realizare.

Revendicările sunt grupate după o succesiune logică și numerotate cu cifre arabe, începând cu revendicarea cea mai largă, ca protecție, denumită revendicare independentă, care cuprinde soluția tehnică de bază ce definește obiectul invenției, urmată de una sau mai multe revendicări dependente, care sunt mai înguste ca protecție și cuprind variante, dezvoltări sau detalieri ale elementelor tehnice din soluția de bază.

Revendicarea independentă trebuie să asigure protecția invenției, fără a fi nevoie să se recurgă la elemente din revendicările dependente.

În revendicarea independentă se introduc numai acele elemente tehnice esențiale care sunt absolut necesare rezolvării problemei tehnice abordate. Elementele tehnice care nu sunt necesare sunt de prisos și nu fac altceva decât să întunece revendicarea. Este de la sine înțeles că inventatorul va arăta în revendicarea independentă toate acele elemente esențiale care conduc la un oarecare avantaj, astfel ca invenția sa să apară în lumina cea mai bună.

În revendicările dependente, conținutul revendicării independente este subînțeles, fără a fi expus și de aceea în preambulul acestora se face trimitere la revendicarea de care acestea depind.

În revendicările cu dependență multiplă, în preambulul acestora, se face trimitere la revendicările de care depind.

În cazul invențiilor de perfecționare, preambulul revendicării independente va menționa invenția pe care a perfecționează, prin numărul ei de brevet.

În cazul unui grup de invenții, se redactează pentru fiecare câte o revendicare independentă și, dacă este cazul, revendicări dependente, iar grupurile de revendicări se dispun în ordinea din titlul descrierii, începând cu cea care asigură protecția cea mai largă.

În cazul cererilor de brevet care conțin o singură revendicare sfera de protecție a invenției se stabilește pe baza acesteia.

În cazul cererilor de brevet care conțin mai multe revendicări, revendicarea independentă fiind cea mai largă stabilește sfera protecției invenției sau întinderea protecției conferite de brevet.

Revendicările trebuie să fie înțelese ca niște definiții foarte precise ale soluției tehnice din descrierea invenției, caracterizată prin elementele tehnice esențiale, originale, de noutate ale obiectului invenției, asociate cu elementele tehnice cunoscute, pe baza ideii sau conceptului inventiv al invenției.

Ca orice definiție, o revendicare trebuie să aibă o structură bipartită, respectiv să conțină o parte care să definească genul proxim și o a doua parte care să evidențieze diferența specifică a obiectului invenției, totul într-o formulare succintă, sintetică.

Partea care precizează genul proxim, denumită preambul (parte limitativă sau parte generică) conține denumirea obiectului invenției, eventual cu precizarea categoriei restrânse de soluții tehnice din care face parte și cu elementele tehnice esențiale cunoscute din stadiul anterior al tehnicii mondiale, astfel încât, pentru definirea completă a obiectului invenției să nu mai fie necesară decât adăugarea elementelor originale de noutate.

Partea care evidențiază diferența specifică, denumită partea caracteristică (parte distinctivă, parte definitorie sau parte caracterizantă) conține elementele tehnice originale, de noutate ale invenției, într-o prezentare care nu trebuie să fie o simplă enumerare ci să evidențieze și legăturile

constructive și funcționale dintre aceste elemente, astfel încât să rezulte ideea inventivă.

Această parte redă esența invenției și, prin aceasta, se stabilește sfera protecției invenției sau întinderea protecției conferite de brevet.

Dacă esența invenției este reflectată într-o formulă chimică, relație matematică sau tabel, se vor include și acestea în cuprinsul părții caracteristice.

În cazul în care există desene explicative, fiecare element de noutate, menționat în partea caracteristică, va fi urmat de simbolul de poziționare din desen, înscris în paranteze.

Elementele invenției se expun în revendicări astfel încât să asigure posibilitatea identificării lor, adică înțelegerea de către specialist, în baza stadiului cunoscut al tehnicii, a conținutului esențial al noțiunilor prin care aceste elemente sunt caracterizate.

În cursul procedurii de examinare a îndeplinirii criteriilor de brevetabilitate se va avea în vedere, mai întâi, îndeplinirea criteriului de aplicabilitate industrială (art.7 și 10 din Legea nr. 64/1991).

Pentru a fi îndeplinit acest criteriu de brevetabilitate, revendicarea nu trebuie să fie redactată la un grad de generalitate prea mare, pentru că, există posibilitatea ca examinatorul să constate că soluția tehnică nu este dezvăluită suficient (art. 18 din legea nr. 64/1991). În această situație solicitantul va trebui să reformuleze revendicarea la un grad mai redus de generalitate, incluzând elemente din descriere, dacă nu au fost revendicate și dacă în exemplele de realizare elementele tehnice revendicate sunt prezentate, în detaliu. Dacă nu este posibil acest lucru, înseamnă că invenția a fost concepută la un nivel general, concepția ei de ansamblu fiind cunoscută.

Pentru îndeplinirea noutății se va avea în vedere principiul echivalenței, potrivit căruia, o revendicare acoperă atât elementele de noutate pe care le conține, precizate explicit, cât și

elementele echivalente tehnic cu acestea, fără a se mai prezenta și varianta de realizare în care este utilizată componenta echivalentă. Se consideră că o componentă a unei invenții este echivalentă cu alta, dacă cele două componente îndeplinesc aceeași funcție, dacă efectele utilizării oricăreia din cele două componente sunt similare și dacă pentru înlocuirea unei componente cu alta nu este necesar să se desfășoare o activitate inventivă.

În cursul procedurii de examinare, se stabilesc elementele tehnice care diferențiază o soluție tehnică de cele cunoscute în stadiul anterior al tehnicii mondiale. Aceste elemente trebuie să îmbrace aspectul concret al unor elemente caracteristice, specifice soluției tehnice în cauză. Ele pot fi de ordin constructiv, funcțional, tehnologic (de exemplu o altă succesiune a fazelor tehnologice oarecare) și, pentru a conferi soluției tehnice caracterul de noutate prevăzut de lege, trebuie să fie generatoare de efecte tehnice noi sau superioare în raport cu soluțiile tehnice cunoscute.

Efectele tehnice noi sau superioare, care dau conținut elementelor distinctive transformându-le în elemente de noutate brevetabile, apar întotdeauna ca rezultat al activității inventive.

Invenția, deci, nu este o soluție tehnică oarecare a unei probleme dintr-un anumit domeniu de activitate, ci este o soluție tehnică nouă pe plan mondial, care rezultă în urma unei activități inventive și care conduce la efecte tehnice noi sau superioare.

În cursul examinării noutății sunt analizate și interpretate revendicările, pentru a determina obiectul invenției și întinderea protecției conferite de brevet.

În acest scop interpretarea trebuie să conducă la determinarea problemei a cărei soluție o constituie invenția și a elementelor constructive esențiale ale invenției, cu alte cuvinte, a elementelor care sunt necesare și suficiente pentru ca invenția să-ți îndeplinească funcția.

Determinarea problemei tehnice servește ca bază pentru compararea soluției cu cele pe care sunt fondate anterioritățile. Posibilitatea ca specialistul să determine problema tehnică rezolvată prin invenție este întotdeauna criteriul decisiv. În cazul invenției accelerator de polimerizare, problema tehnică de rezolvat consta în "Propunerea de elemente din material plastic utilizabile în domeniul dentar". Pe baza conținutului descrierii problema tehnică a fost astfel formulată: "Propunerea de elemente din material sintetic, utilizabile în domeniul dentar, pentru care produsul de bază trebuie să fie susceptibil de a se da cu ușurință și în condiții de securitate, forma adecvată, cu puțin timp înainte de utilizare și de a se durifica la temperatură joasă și cât mai repede posibil pentru a da polimeri stabili, elastici sau de duritate dorită".

Pentru aprecierea activității inventive este necesară o întoarcere (mental), spre ceea ce constituia stadiul cunoscut al tehnicii în momentul conceperii invenției. Stadiul tehnicii conține o rețea extraordinar de complexă a interacțiunilor care se pot descoperi între elemente și obiectele pe care le compun. Cel mai adesea, aceste interacțiuni sunt cele care se manifestă prin producerea efectivă sau potențială a rezultatelor sau a noilor produse. Cel care redactează descrierea are alte posibilități decât examinatorul, în pronunțarea asupra activității inventive a soluției în cauză. Activitatea inventivă este un principiu de drept și de aceea ea nu poate fi dovedită ca un fapt real. Trebuie reținut că activitatea inventivă este greu de apreciat chiar la terminarea examinării, mai ales în cazul unei invenții care nu a făcut încă obiectul unei exploatare industriale, pe scară largă.

Domeniul de protecție se precizează prin revendicări, obiectul invenției, produsul, procedeul sau metoda fiind definite prin totalitatea elementelor necesare și suficiente pentru diferențierea de oricare alt obiect și prin care se creează efectul util. Definirea prin elemente caracteristice constituie o noțiune

logică ce se extinde asupra tuturor obiectelor incluse. Domeniul de protecție se extinde deci asupra tuturor obiectelor având totalitatea elementelor definitorii identice aceleia ce rezultă din revendicări.

Domeniul de protecție este invers proporțional cu numărul de elemente definitorii ce apar în revendicarea independentă. Este deci necesară formularea revendicării independente la limita admisibilă a exprimării generale și într-un mod care include diverse forme de realizare, inclusiv cele echivalente, dar cu includerea tuturor elementelor ce precizează concepția inventivă.

Înainte acordării brevetului, examinatorul poate analiza condiționarea obținerii rezultatului voit de prezența fiecărei noțiuni din revendicare, în care scop el elimină succesiv fiecare noțiune și apreciază dacă soluția astfel restrânsă își atinge scopul. În cazul în care efectul rămâne neschimbat, el poate recomanda solicitantului renunțarea în revendicări a noțiunilor inutile.

În continuare, examinatorul apreciază măsura în care unul sau mai multe elemente definitorii pot fi înlocuite prin altele, echivalente fără modificarea efectului util. În caz afirmativ el poate recomanda solicitantului înlocuirea noțiunii ce o precizează printr-o altă noțiune, mai generală și care include toate soluțiile echivalente ce determină efectul util al invenției. După caz, această modificare corespunzătoare a părții definitorii a invenției se face de examinador din proprie inițiativă. După înlocuirea unor noțiuni particulare prin altele mai generale, obiectul depozitului este supus unei noi examinări pentru stabilirea noutății. La constatarea noutății, solicitantul are obligația de a prezenta exemple de realizare ce corespund domeniului lărgit al depozitului.

Domeniul de protecție se îngustează prin includerea în revendicarea independentă a unei noi noțiuni sau prin înlocuirea unei noțiuni generale printr-una particulară și se lărgeste prin excluderea unei noțiuni sau înlocuirea unei noțiuni particulare printr-una generală. Prin includerea în revendicări a unor caracteristici

alternative se lărgeste domeniul de protecție, iar prin excluderea oricăreia dintre ele acesta se îngustează. În cazul revendicării unice domeniul de protecție rezultă din totalitatea caracteristicilor ce apar în aceasta. În cazul revendicărilor multiple, domeniul de protecție este stabilit doar de prima revendicare, aceasta având valabilitate juridică independentă. Revendicările dependente sunt subordonate primei și nu au valabilitate juridică independentă.

În cazul în care au intervenit modificări ale obiectului invenției sau ale domeniului de protecție, examinatorul aduce la cunoștință situația creată solicitantului și recurge la reformularea descrierii pe baza revendicărilor admisibile și în conformitate cu normele de redactare a descrierilor de invenții în vigoare. În fine, în cazul în care categoriile de revendicări au fost modificate trebuie modificat și titlul.

Domeniul definit de revendicări trebuie să fie pe cât de precis permite invenția. Ținând cont de diferitele întinderi ale protecției care poate fi atribuită diverselor categorii de revendicări, examinatorul trebuie să se asigure că textul unei revendicări nu lasă să existe nici o îndoială asupra categoriei din care face parte invenția.

Trebuie citită fiecare revendicare, dându-se termenilor folosiți sensul și nuanța pe care o au în tehnica la care se referă revendicarea. În cazurile particulare, în care descrierea nu dă acestor termeni un sens special, examinatorul trebuie să ceară redactarea revendicării în așa fel încât să rezulte semnificația acestora.

În cazul în care descrierea conține o indicație care sugerează că invenția este limitată la o caracteristică particulară, fără a fi subliniată în mod deosebit această caracteristică și nu rezultă că această caracteristică este indispensabilă realizării invenției iar revendicarea nu conține o astfel de limitare, examinatorul va elimina această discordanță prin lărgirea descrierii sau prin limitarea revendicărilor. Dacă revendicările

sunt mai limitate decât descrierea, discordanța se poate elimina fie prin extinderea revendicărilor, fie prin limitarea descrierii.

În cazul în care o anumită caracteristică tehnică nemenționată într-o revendicare independentă este indispensabilă realizării invenției sau cu alte cuvinte aceasta este necesară rezolvării problemei tehnice la care se referă invenția, revendicarea nu este clară pentru că o revendicare independentă trebuie să fie nu numai inteligibilă din punct de vedere tehnic, ci trebuie și să definească clar obiectul invenției, adică să indice toate caracteristicile. Dacă solicitantul demonstrează în mod convingător (cu ajutorul unor documente adiționale sau alte dovezi) că această caracteristică în discuție este, în fapt, neindispensabilă, revendicarea poate rămâne nemodificată și dacă este necesar se modifică descrierea.

Obiecțiile trebuie făcute atunci când descrierea are formulări generale care vizează întinderea protecției. Folosirea termenilor având sens relativ trebuie evitată dar pot fi admiși astfel de termeni dacă au un sens bine stabilit și recunoscut în tehnică în domeniul invenției și permit delimitarea invenției în comparație cu stadiul tehnicii. În cazul invențiilor care se referă la compuși chimici definiți în mod special prin procedul de obținere sau cu ajutorul parametrilor săi (în cazul lanțurilor macromoleculare), examinatorul trebuie să nu piardă din vedere că solicitantul poate să folosească acești parametri pentru disimularea caracterului de noutate.

Nivelul de generalizare admisibil este o problemă pe care examinatorul trebuie să o judece și să o hotărască în fiecare caz particular, în lumina nivelului tehnicii atins anterior în domeniul în cauză. Astfel, o revendicare care deschide un domeniu cu totul nou poate fi redactată în termeni mai generali decât o invenție care se referă numai la progrese realizate într-o tehnică cunoscută.

Redactarea revendicărilor este corectă atunci când este în același timp suficient de largă, fără a ajunge la invenția în sine și suficient de îngustă, fără ca solicitantul să fie privat de un just profit în schimbul divulgării invenției sale.

O revendicare cu caracter generic, adică pentru o categorie mare de produse, în ciuda mării întinderi, poate fi considerată ca acceptabilă dacă descrierea conține suficiente argumente și nu există nici un motiv de a presupune că invenția nu va putea fi realizată în ansamblul domeniului pentru care se solicită protecție. Examinatorul va putea să solicite modificări ale revendicărilor numai dacă există motive serioase, susținute cu documente publicate (nu se poate întreprinde o cercetare deosebită pentru a găsi un astfel de material).

Procesul de examinare al propunerilor de invenții înregistrate în vederea obținerii protecției nu este un proces unilateral, pentru finalizare nefiind suficiente numai concluziile proprii ale examinatorului, formulate pe baza studierii atente

a obiectului propunerii de invenție și a cercetărilor efectuate în materialele documentare în temă, ci în mod obligatoriu se impune ca solicitantului protecției să i se dea posibilitatea să cunoască și să analizeze concluziile examinatorului, argumentele și materialele documentare pe care sunt bazate aceste concluzii, pentru a-și formula părerile sale proprii în legătură cu argumentarea făcută și materialul documentar regăsit cu ocazia cercetării.

În urma discuției între examinator și solicitant devine mai clară situația propunerii de invenție pentru care se solicită protecție în raport cu condițiile impuse de lege. După cunoașterea deopotrivă a poziției examinatorului și a poziției solicitantului în legătură cu satisfacerea condițiilor legale, comisia de invenții se poate pronunța în mod obiectiv dacă propunerea de invenție analizată este sau nu brevetabilă, dacă acestei propuneri îi sunt sau nu proprii elemente de noutate și activitate inventivă în raport cu stadiul tehnicii pe plan mondial.

... Statuia Libertății se află în raza orașului și, evident, în statul New-York. În realitate ea se găsește în statul New-Jersey;

... cea mai amenințată de scufundare e Veneția. Orașul Ravvena, tot din Italia, a coborât în ultimii 80 de ani, cu jumătate de metru, de două ori mai mult decât Veneția;

... elefantul străbate jungla, provocând zgomote și trosnete. Incredibil, dar acest colos se deplasează repede și în tihnă, fără să frângă o ramură, doar dacă nu pofteste să se ospăteze cu acestea;

... bananierul e un arbore în realitate el este, de fapt, iarbă;

... că denumirea capodoperei lui Rembrandt, intitulată "Rondul de noapte", e aceasta. Pânza, pe parcursul anilor, s-a înnegrit din pricina funinginei, iar culorile s-au întunecat. Atunci când lucrarea a fost restaurată, s-a văzut că, în realitate, "Rondul de noapte" se desfășoară într-o zi scăldată de soare;

... spaghetti sunt originare din Italia. Acestea au devenit populare în Peninsula Apenină începând cu secolul XIII. Ele au fost "inventate" în China de unde, pentru prima oară, Marco Polo le-a adus în Europa.

Interactivitatea dintre mărcile de comerț și domenele de Internet

Sistemul domenelor (DNS)

Procopie BURUIANĂ, magistrul în drept

1.1 Funcționarea sistemului

Internetul este o rețea de calculatoare care sunt conectate împreună cu scopul de a comunica între ele.¹ El se constituie dintr-un set de rețele locale mici fiind conectate între ele de alte rețele mai mari. Pentru a opera prin Internet, rețelele mici trebuie să contracteze cu providerii de servicii internet (ISPs- Internet Service Providers). ISPs operează ca intermediari, cumpărând dreptul expedierii informațiilor către alte ISPs și vânzând același drept altor ISPs sau rețelelor locale mici și persoanelor dornice de a se conecta la sistem. Orice calculator (ordinador) din rețea are un protocol comun de rețea (IP-Internet Protocol), care facilitează schimbul de informație.² IP-rile sunt nu altceva decât niște adrese, desemnate de autoritățile Internetului, consistând din numere, de ex. 123.242.48.19. Adresele IP facilitează localizarea anumitei rețele la care se conectează utilizatorii servind ca identificator. Pentru a ușura

posibilitatea de a memoriza aceste adrese, autoritățile Internet au desemnat de asemenea și adrese alfanumerice, numite domene.³

1.2. Ce este un domen

Domenul e o adresa alfanumerică ce consistă din cel mult 63 caractere (litere, cifre, semne), alcătuite de obicei din cuvinte sau fraze ce identifică lesne deținătorul unei adrese IP⁴ și facilitează posibilitatea utilizatorului de a naviga prin Internet. Deși domenele au fost inițial create pentru îndeplinirea unor funcții tehnice, acestea au devenit cu timpul identificatoare a comercianților și a altor persoane. Majoritatea comercianților cu prezență în Internet le folosesc cu scopul de a se identifica pe sine ori produsele, serviciile sau activitățile sale. Domenele, la rând cu numele de companii, mărcile de comerț, numerele de telefon, sunt folosite pentru identificarea comercianților.⁵

- 1 O descriere temeinică a Internetului și a modului cum acesta funcționează este dată de Graham Smith (1997). Vezi de asemenea Clive Gringras in " The Laws of the Internet", Butterworths, Londra [1997], pp. 3-11.
- 2 Pentru un tablou mai detaliat a DNS vezi J. A. Goldfoot, Antitrust Implications on Internet Administration, Virginia Law Review [1998], p.910/915.
- 3 Vezi A. R. Basile, Recent developments: Intellectual Property Law and the Internet, Practising Law Institute, decembrie 1999, WestLaw (Cite as: 584 PLI/Pat 293, *298).
- 4 G. Gervaise Davis, Internet Domain Names and Trademarks: A Primer on the Technology and Current Developments in the Domestic and International Disputes, PLI's Fifth Annual Institute for Intellectual Property Law, octombrie 1999, WestLaw (Cite as: 574 PLI/Pat 527, *531).
- 5 Vezi raportul final OMPI Internet Domain Name Process, aprilie 1999, paragraful 10 http://ecommerce.wipo.int/domains/process/eng/final_report.html, vizitat la 24/05/00.

Domenele sunt alocate pentru ca acestea, fiind mai ușor de memorizat, oferă o adresă mai stabilă,⁶ în ciuda schimbării locului ordinațoarelor. În comparație cu domenele, IP-urile sunt mai dificil de memorizat, fiind o adresă mai instabilă.⁷ Ca regulă generală, domenele sunt prefațate de "www" și sunt aranjate în ordine ierarhică, de ex. "www.moldova.com". Ele sunt divizate în domene de nivel superior (TLDs- Country-Code Top Level Domains), care la rândul lor sunt divizate în domene de nivelul doi (sub-domene)⁸ etc. TLDs se divizează în două categorii. Din prima fac parte domenele de nivel superior general (gTLDs), la momentul actual sunt 7 (acest număr urmează a fi extins), și anume <.com>, <.org>, <.net>, <.edu>, <.gov>, <.mil>, <.int>, dintre care primele 3 sunt cele mai valoroase. Acestea pot fi folosite de orice persoană, fără nici o referință la o anumită zonă geografică și în cadrul căroră sunt înregistrate sub-domene de orice persoană. A doua o constituie domenele de nivel superior de țară (ccTLDs - Country-Code Top Level Domains), care sunt alcătuite din două litere, conținând codul țării conform standardelor ISO 3166-1 (International Organisation for Standardisation). De ex. <.uk> pentru Marea Britanie, <.md> pentru Moldova, <.ro> pentru România.

1.3. Administrarea domenelor

1.3.1. Scurt istoric

Internetul își trage rădăcinile dintr-un proiect "ARPANET" care era o rețea de calculatoare

pentru necesități militare și finanțat de guvernul SUA.⁹ Sistemul de domene își are începutul în listă de numere și nume de internet menținută de dr. John Postel, șeful Institutului de Cercetări în domeniul informaticii, contractor principal al proiectului ARPANET. La începutul anilor nouăzeci infrastructura Internetului, inclusiv serviciile de înregistrare a domnelor a fost extinsă și în scopuri ne-militare. În 1993 Fundația Națională de Știință (NSF) a contractat cu compania Network Solutions, Inc (NSI), ca aceasta să administreze înregistrarea domnelor, coordonarea și menținerea DNS.¹⁰ Aceasta dădea posibilitatea NSI de a controla serverul "A"¹¹ și a crea monopolul asupra înregistrării domnelor în .com, .org, .net .edu. Acest lucru a marcat începutul comercializării Internetului, ceea ce a dus la un salt rapid în cererea de sub-domene, în special în .com.¹²

Până în 1995 nu a existat nici o problemă serioasă în legătură cu administrarea DNS.¹³ IANA (autoritatea pentru desemnarea numerelor de internet) era singura autoritate responsabilă întru coordonarea și administrarea DNS. Pentru administrarea de zi cu zi a DNS¹⁴ fusese creat registrul internet numit InterNIC.¹⁵ Acest registru era administrat exclusiv de NSI până în 1998. Comercializarea internetului, însă, a trezit interes față de administrarea DNS din partea diferitelor grupuri de interese. Acestea au început să abordeze o serie de întrebări, cum monopolul asupra înregistrării gTLDs, disputele dintre mărci

6 Milton Mueller, Technology and Institutional Innovation: Internet Domain Names, International Journal of Communication and Policy, numărul 5, 2000, p.6, <http://www.ijclp.org>, vizitat la 17/05/00.

7 B. Kahin and C. Nesson, Borders in Cyberspace, The MIT Press, Londra 1997, p.11.

8 În multe cazuri în calitate de sub-domene sunt utilizate nume generice (de ex. vin), mărci (de ex. Pepsi), nume de firmă (de ex. Zimens) sau orice altă combinație dintre litere și numere.

9 Vezi o organigramă amplă cu privire la Supporting Internet Names and Numbers la http://www.wia.org/pub/identifiers/identifier_management.gif, vizitat la 06/07/00.

10 Pentru istoria exhaustivă a DNS vezi US Department of Commerce, DNS Statement of Policy, iulie 1998, http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/domainname/6_5_98dns.htm, vizitat la 20/05/00.

11 Există 13 servere principale, fiecare având informație identică. Cel mai important este serverul "A", deoarece e serverul autoritar care pune la curent celelalte servere.

12 Unele date cu privire la creșterea domnelor figurează în M. Mueller (2000), p.8-9.

13 M. Mueller (2000), p.9.

14 J. Postel, Domain Name System Structure and Delegation, RFC 1591, martie 1994, <ftp://rs.internic.net/rfc/rfc1591.txt>, vizitat la 31/05/00.

15 Acest registru e încă operațional, vezi website-ul la <http://rs.internic.net/>.

și domene, lărgirea reprezentării și implicării în administrarea DNS, autoritatea IANA (Internet Assigned Numbers Authority) cu privire la administrarea DNS.¹⁶

În 1996, dr. J. Postel a înaintat propunerea creării peste 50 de TLDs noi, acordând dreptul exclusiv de înregistrare registratorilor desemnați. Deși inițiativa sa nu a găsit sprijin, aceasta a impulsat crearea unui organism nou, IAHC (Internațional Ad-hoc Committee),¹⁷ care trebuia să fie o instituție independentă față de guvernul SUA, întemeiată pentru dezvoltarea și schimbarea DNS. După înființare, IAHC a emis un memorandum (gTLD-MoU)¹⁸ prin care s-a propus următoarele: (i) crearea a 7 gTLDs noi, administrare de noi registratori; (ii) schimbarea guvernării instituționale a DNS; și (iii) elaborarea unei noi proceduri de soluționare a disputelor.

Deși propunerea nu a găsit nici un suport din partea SUA, țărilor Uniunii Europene și asiatice, presiunea din partea proprietarilor de mărci și expirarea contractului companiei NSI cu IANA, a determinat guvernul SUA să inițieze procesul de schimbare a sistemului de administrare a domnelor.¹⁹ În ianuarie 1998 Departamentul Comerțului SUA a decretat un document (Green Paper) propunând noi căi de îmbunătățire a administrării DNS.²⁰ Mai târziu, în iunie 1998, Departamentul Comerțului a emis o declarație finală cu privire la politica de administrare a domnelor,²¹ care stabilea principiile ce vor governa dezvoltarea DNS, și anume principiul stabilității, concurenței și reprezentativității.²² Guvernul SUA propusese ca funcțiile

administrării DNS să fie transferate gradual unei companii noi create. Într-un document, numit (the White Paper), guvernul cerea Organizației Mondiale pentru Protecția Intelectuală (OMPI) să inițieze un proces echilibrat și transparent pentru: (i) elaborarea recomandărilor cu privire la o procedură uniformă de rezolvare a disputelor dintre mărci și domene, inclusiv cazurile de cyberpiraterie (cybersquatting) (ii), recomandarea unei proceduri de protecție a mărcilor cu renume și (iii) evaluarea efectelor creării unor gTLDs noi. La rândul său, OMPI s-a angajat într-un proces internațional privind elaborarea recomandărilor legate de efectul domnelor asupra drepturilor de proprietate intelectuală.²³ În aprilie 1999, OMPI a emis un raport final cu privire la procesul de administrare și înregistrare a domnelor.²⁴ Raportul recomandă introducerea unei proceduri obligatorii de rezolvare a disputelor (aplicabilă în cazurile de înregistrări abuzive), accesul la informație și protecția mărcilor notorii.

1.3.2. Statutul actual

Administrarea DNS a fost subiectul unor discuții inițiate de Guvernul SUA și alte părți interesate ce doreau să creeze un sistem de administrare capabil să rezolve problemele apărute în legătură cu înregistrarea domnelor luând în considerare interesele tuturor părților interesate. În noiembrie 1998, Guvernul SUA a semnat un contract²⁵ conform căruia se obliga să transfere administrarea DNS sectorului privat și să asiste ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers) în elaborarea mecanismelor și

16 Vezi J.A Goldfoot (1998), p.916.

17 Vezi website-ul IAHC la <http://www.iahc.org/>, vizitat la 01/06/00. Din cauza lipsei unui suport IAHC a fost dizolvată în martie 1997.

18 O copie a MoU este disponibilă la <http://www.itu.int/newsarchive/press/releases/1997/itu-08.html>.

19 M. Muller (2000), p. 24.

20 O copie a acestui document este disponibilă la <http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/domainname/022098fedreg.htm>.

21 Acest document este disponibil la http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/domainname/6_5_98dns.htm, vizitat la 01/06/00

22 Ibid. Vezi White Paper pentru comentarii complete asupra acestor principii.

23 Vezi la <http://ecommerce.OMPI.int/domains/process/eng/processhome.html>, vizitată la 02/06/00.

24 O copie a acestui raport este disponibilă la <http://ecommerce.OMPI.int/domains/process/eng/processhome.html>, vizitat la 02/06/00. OMPI de asemenea a emis un raport interimar, care este disponibil la același site.

25 Vezi o copie a acestui document la <http://www.ICANN.org/general/ICANN-mou-25nov98.htm>, vizitat la 02/06/00.

metodelor de administrare a DNS. ICANN,²⁶ organizație privată non-profit, a moștenit responsabilitățile IANA pentru administrarea domenelor,²⁷ în special: "(i) co-ordonarea alocării parametrilor tehnici de internet pentru menținerea legăturii universale în internet; (ii) îndeplinirea funcțiilor legate de coordonarea adreselor IP; (iii) îndeplinirea obligațiilor de coordonare a DNS, inclusiv în ce privește problema creării noilor TLDs; (iv) supravegherea operării serverului principal."²⁸

ICANN este guvernat de un consiliu de directori din 19 membri, inclusiv președintele consiliului. Nouă directori sunt numiți de așa numitele Organizații de Susținere (precum DNSO, ASO și PSO), fiecare organizație numind câte 3 membri. Restul 9 directori fiind aleși de membrii individuali al ICANN-ului.²⁹ ICANN are un Consiliu de Nume, compus din 7 grupuri ce reprezintă interesele registrelor ccTLD or gTLD, întreprinzătorilor, providerii de Internet, registratori și proprietarii de mărci.³⁰ ICANN consistă de asemenea din MAC (Membership Advisory Committee),³¹ IRAC (Advisory Committee on Independent Review),³² RSSAC (Root Server System Advisory Committee)³³ și GAC (Advisory Governmental Committee).³⁴ Vezi organigrama din anexa.³⁵

1.3.3. Evaluarea administrării DNS

Căutarea unui sistem mai bun de administrare a DNS a trecut printr-un proces lung și dificil. Spre deosebire de alte sisteme de administrare a drepturilor de proprietate, delegate de obicei spre administrarea unor organe publice sau organizații internaționale, puterea asupra resurselor globale (gTLDs) a fost transferată unei organizații private, ICANN. Aceasta operează pentru beneficiul întregii comunități de internet, activând în conformitate cu principiile dreptului local³⁶ și de drept internațional. Deși la prima vedere este o organizație privată, ICANN are atât dimensiuni publice cât și private, asemănându-se cu o agenție guvernamentală sau internațională și reprezentând diferite grupuri de interese, cum sunt organizațiile internaționale și private.³⁷ ICANN funcționează în calitate de autoritate stabilind standardele, politica, procedurile și practica cu privire la înregistrarea domenelor, inclusiv procedura uniformă de rezolvare a disputelor (UDRP- Uniform Dispute Resolution Policy). Autoritatea sa este impusă prin obligarea tuturor registratorilor gTLD în semnarea acordurilor de acreditare.³⁸

Desigur că noul sistem de administrare a rezolvat o serie de probleme a DNS. Multe probleme au rămas, totuși, nesoluționate. ICANN pare a fi o organizație foarte politizată. Cine deține

26 ICANN a fost creat în octombrie 1998. Vezi situl ICANN la <http://www.ICANN.org>.

27 Vezi acordul de tranziție USC/ICANN la <http://www.ICANN.org/general/usc-ICANN-transition-agreement.htm>, vizitat la 02/06/00.

28 Vezi statutul la <http://www.ICANN.org/general/articles.htm>, vizitat la 02/06/00.

29 Vezi articolul V secțiunea 3 a statutului ICANN la <http://www.ICANN.org/general/bylaws.htm>, vizitat la 02/06/00.

30 Pentru informație completă vezi <http://www.ICANN.org/dns/dns.htm>, vizitat la 02/06/00.

31 MAC este responsabilă pentru recomandarea ICANN-ului un structură de obținere a calității de membru care va alege 9 membri ai consiliului.

32 IRAC este responsabilă pentru crearea unei structuri pentru revizuirea de către terțele persoane independente a deciziilor Consiliului Director a ICANN-ului.

33 RSSAC consultă Consiliul ICANN asupra serverelor principale a DNS.

34 GAC este compus din reprezentanții guvernelor naționale și a organizațiilor internaționale, făcând recomandări cu privire la problemele de interes pentru guverne. Pentru detalii suplimentare vezi <http://www.ICANN.org/general/structure.htm>, vizitat la 02/06/00.

35 O organigramă mai detaliată a structurii ICANN și GAC este disponibilă la http://www.wia.org/ICANN/after_ICANN-gac.htm, vizitată la 06/08/00.

36 Vezi statutul la <http://www.ICANN.org/general/articles.htm>, vizitat la 02/06/00.

37 Vezi art. III a MoU.

38 Vezi acordul de acreditare a registratorului la <http://www.ICANN.org/nsi/ICANN-raa-04nov99.htm>, vizitat la 06/06/00.

cu adevărat controlul asupra sa? Bătălia pentru aceste prerogative a început deja. Organizația este încă influențată de Departamentul Comerțului, acesta din urmă având dreptul de a participa la proiectul DNS, oferi expertiză și consultații cu privire la administrarea DNS.³⁹ Aceasta e demonstrat prin faptul că ICANN implementează documentul emis de Departamentul Comerțului. În al doilea rând, ICANN este influențat de proprietarii mărcilor de comerț⁴⁰, care au reușit să forțeze introducerea procedurii UDRP, izbutind să extindă drepturile sale dincolo de drepturile tradiționale asupra mărcilor. În al treilea rând, deși GAC inițial a fost organizat cu scopul de a oferi consultări facultative, în ultimul timp recomandările sale sunt adoptate de ICANN la indigo.⁴¹ În scurt timp GAC ar putea avea un control mai mare asupra ICANN, deoarece tot mai multe guverne au devenit interesate în administrarea DNS.

Deși ICANN oferă o largă reprezentare în administrarea DNS, multe grupuri de interese și guverne rămân în afara acestui proces.⁴² Uniunea Europeană a inițiat consultări publice cu privire la problema administrării DNS și lărgirii reprezentării în acest proces.⁴³ ICANN a inițiat de asemenea lărgirea reprezentării în DNS, încurajând extinderea numărului de membri. Centrul pentru Democrație și Tehnologie (PFIR) a făcut o serie de propuneri cu privire la îmbunătățirea sistemului reprezentativ și procesul electoral.⁴⁴ Mai mult ca atât, deoarece ICANN și-a compromis deja legitimitatea sa,

PFIR a propus schimbarea acestei instituții cu o nouă organizație internațională non-profit, reprezentând organe și organizații guvernamentale, instituții de educație și a alte entități.⁴⁵

O serie de organizații și comentatori au pus la îndoială scopul autorității ICANN, în special în relația cu statele suverane, utilitatea UDRP și dreptul de impunere a unor contracte cu registratorii.⁴⁶ Rămâne de văzut cât de puternică este autoritatea sa. Vor respecta oare guvernele regulile și politica sa, având în vedere că acestea nu au semnat nici un tratat internațional care să determine crearea unei asemenea organizații? Problema legitimității sau autorității sale nu apărea dacă ICANN nu ar fi luat nici o poziție cu privire la protecția mărcilor de comerț. Aceasta obligă ICANN să inițieze negocieri cu guvernele unor state, propunând semnarea unui acord internațional care să legitimizeze existența sa. Aceasta va legitima instituția în adoptarea anumitor reguli, inclusiv privitor la mărcile de comerț.

Încă o problemă discutată este dacă ICANN poate sau nu rămâne o organizație ce se auto-reglementează și auto-guvernează. Procesul de auto-reglementare în cadrul ICANN a fost haotic. După aproape doi ani de existență, atât de necesara reglementare și administrare nu există încă. Procesul de autoreglementare și autoadministrare a generat numai confuzii cu privire la tranziția DNS.⁴⁷ Mai mult chiar. ICANN nu pare a fi o organizație ce se auto-reglementează, multe reguli sunt impuse de

39 Vezi Art. III (A) și 5(B) a memorandumului stabilește autoritatea DOC în relație cu ICANN.

40 Vezi D.R.Johnson și S.P.Crowford, What's with ICANN and How to fix it?, [2000], disponibil la <http://www.ICANNwatch.org/archives/how2fixICANN.htm>, vizitat la 26/08/00.

41 Id.

42 Unele guverne nu sunt încă conștiente de importanța domnelor. Actualmente numai aproximativ 50 țări au reprezentanți în GAC.

43 Vezi COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL AND THE EUROPEAN PARLIAMENT: The Organisation and Management of the Internet International and European Policy Issues 1998 – 2000, disponibil la http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/2000/com2000_0202en01.pdf, vizitat la 06/06/00.

44 Vezi aceste propuneri la <http://www.cdt.org/dns/ICANN/000605dyson.shtml>, vizitat la 27/08/00.

45 Vezi PFIR Statement on Internet policies, regulation and control, 2000, disponibil la <http://www.pfir.org/statements/policies>, vizitat la 28/08/00.

46 Vezi SBA Request for a Procedural Policy, 1999, disponibil la http://www.sba.gov/advo/laws/comments/ICANN99_1027.html, vizitat la 27/08/00.

47 M. Mueller, ICANN and Internet governance: sorting through the debris of "self-regulation", 1999, p.3, disponibil <http://www.ICANNwatch.org/archives/muell.pdf>, vizitat la 28/08/00.

Departamentul de Comerț prin diferite contracte, astfel evitându-se un proces public deschis. În viitor dreptul de autoreglementare va fi și mai greu de menținut, întrucât administrarea DNS are repercusiuni și asupra legislațiilor naționale cu privire la jurisdicție și mărci de comerț. Va fi capabil ICANN să evită presiunea și influența din partea unor grupuri de interese cum sunt guvernele și proprietarii de mărci?

Nu a fost soluționată pe deplin nici problema creării de noi gTLDs. În prezent, <.com> este cel mai folosit domen și e aproape imposibil de a înregistra sub-domene scurte, din câteva litere. ICANN a creat un grup de lucru care a emis un raport unde se recomandă crearea unor domene de nivel superior.⁴⁸ Aceasta va mări posibilitatea de alegere a utilizatorilor creând noi oportunități pentru entitățile cărora le-a fost refuzat domene în actualul sistem.⁴⁹ În iunie 2000, la o masă rotundă în Japonia, Consiliul Director ICANN, a decis în final crearea de noi gTLDs.⁵⁰ Oponenții acestor considerente contraargumentează că, eventual, crearea de noi domene va provoca doar confuzie în rândul utilizatorilor de internet pentru că acestora le va fi greu să memoreze un set mai larg de domene. Ba mai mult. Crearea de noi domene va înlesni și mai departe înregistrarea sub-domenelor confundabil-similare cu mărcile de comerț, implicit la cybersquatting.⁵¹ Credem însă, că atitudinea oponenților împotriva creării de domene noi este motivată numai prin teama că sub-domenele lor vor deveni mai puțin valoroase.

1.3.4. Administrarea ccTLDs

Conform contractului între IANA și Guvernul SUA,⁵² IANA este responsabilă pentru delegarea domnelor de țară (ccTLDs).⁵³ Deoarece IANA “nu este competentă să decidă cu privire la noțiunea de țară, ea folosește lista standardelor ISO 3166-1 cu codurile țărilor, din două litere, menținută de o agenție a ONU, pentru alocarea de asemenea domene.⁵⁴ Fiecărei țări sau teritoriu i s-a alocat un domen, fiind delegat unui manager⁵⁵ care servește în calitate de împuternicit pentru prestarea serviciilor publice în beneficiul comunității de internet locale și internaționale. Managerul este responsabil, în principiu, pentru adoptarea procedurilor și politicilor pentru administrarea domeniului, supravegherea și operarea DNS în țara respectivă.⁵⁶ Se recomandă ca managerii să se conducă în activitatea lor de instrucțiuni RFC (Request For Comments) 1591. În octombrie 1997 IANA a emis un memorandum prin care recomandă politica și procedura de administrare a ccTLDs.⁵⁷ Documentul prevede că în timp ce se așteaptă să existe variații în politicile și procedurile de administrare de la țară la țară, e recomandabil ca managerii să formeze un consorțiu de management, în care să fie incluse toate părțile interesate, creându-se un registru ce poate fi împărțit, oferind licența de înregistrare mai multor registratori. O asemenea politică va încuraja concurența în procesul de înregistrare.

(Continuare în numărul următor)

48 O copie a acestui document este disponibil la <http://www.ICANN.org/dnso/wgc-report-21mar00.htm>, vizitat la 06/06/00.

49 Vezi mai multe detalii cu privire la acest subiect în articolul scris de Thor Olavsrud, DNSO Names Council Recommends Creation of Top-Level Domains, aprilie 21 2000, http://www.internetnews.com/fina-news/article/0,2171,3_344111,00.html, vizitat la 06/06/00.

50 Vezi raportul Preliminar ICANN la <http://www.ICANN.org/minutes/prelim-report-16jul00.htm>, vizitat la 16/07/00.

51 Vezi raportul ICANN cu privire la noile gTLDs la <http://www.ICANN.org/dnso/wgs-report-21mar00.htm>, vizitat la 06/06/00.

52 O copie a acestui contract este disponibil la <http://www.ICANN.org/general/iana-contract-09feb00.htm>, vizitat la 15/07/00.

53 Vezi Internet Domain Name System Structure and Delegation, mai 1999, la <http://www.ICANN.org/icp/icp-1.htm>, vizitat la 15/07/00.

54 Pentru informație cu privire la ISO 3166 vezi <http://www.din.de/gremien/nas/nabd/iso3166ma/>, vizitat la 08/06/00.

55 Lista managerilor delegați este disponibilă la <http://www.iana.org/cctld/cctld-whois.htm>, vizitat la 08/06/00.

56 Ibid. 50.

57 O copie a acestui document este disponibilă la <http://www.iana.org/cctld/cctld-news1.htm>, vizitat la 08/06/00.

Metoda construirii și folosirii diagramelor sectoral-polare

dr. Ștefan GAJIM, AGEPI
Sergiu COVALIU,
Cancelaria de Stat a Republicii Moldova

Este recunoscut faptul că modalitatea cea mai expresivă de demonstrare a datelor statistice o constituie reprezentarea lor grafică.

În activitatea practică și de cercetare, specialiștii din majoritatea covârșitoare a ramurilor științei și tehnicii se confruntă cu probleme legate de analiza proceselor sau fenomenelor în baza informațiilor statistice, obținute în rezultatul măsurărilor ori sondajelor, privind aceste procese sau fenomene. De multe ori e de ajuns reprezentarea grafică *reușită* a datelor statistice, ca cercetătorul să ajungă la concluzii fundamentale despre procesele ori fenomenele studiate. Am subliniat cuvântul “reușită” cu scopul de a-l atenționa pe cititor, că nu întotdeauna reprezentarea grafică a datelor statistice ne orientează la concluziile cele mai plauzibile și mai adecvate.

În cele ce urmează dorim să demonstrăm că diagrama liniar-polară, folosită pe larg pentru a ilustra sezonabilitatea proceselor, ori mai bine zis, a proceselor cu caracter ciclic, denaturează adesea tabloul real al fenomenelor studiate. Acest lucru ne-a sugerat elaborarea unei noi diagrame și anume diagrama sectoral-polară.

Pentru a demonstra cele propuse mai sus și a argumenta necesitatea utilizării diagramei sectoral-polare, ne vom folosi de exemple din medicină unde, de obicei, diagrama liniar-polară e întrebuințată mai frecvent.

Să admitem că în anii M și N au fost înregistrate 624 și, respectiv, 300 cazuri de îmbolnăviri de leptospiroză, repartizate pe luni, așa cum se vede din următorul tabel:

Anul	Numărul îmbolnăvirilor pe luni												Total
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
M	9	15	14	31	69	98	181	101	48	26	16	16	624
N	3	7	8	15	35	50	82	48	24	12	8	8	300

Se propune examinarea datelor pe parcursul a doi ani în scopul demonstrării utilității diagramei polare, atât la analiza procesului în interiorul unui ciclu (an), cât și pentru vizualizări comparative.

Diagrama liniar-polară, construită conform metodelor elaborate pentru asemenea diagrame și care ilustrează procesul îmbolnăvirii de leptospiroză în anul M este prezentată în desenul 1M.

Diagramele polare au un avantaj esențial față de cele liniare. Datorită faptului că lunile ianuarie și decembrie sunt alăturate ele permit vizualizarea mai accentuată a sezonității procesului.

Des. 1M. Diagrama liniar-polară a îmbolnăvirilor de leptospiroză în anul M (vezi tabelul).

În același timp, dacă analizăm mai minuțios diagramele liniar-polare observăm unele particularități ce scad din veridicitatea și expresivitatea acestora.

În primul rând, suprafața mărginită de linia frântă închisă a diagramei nu are nimic comun cu datele statistice reprezentate. Uneori această suprafață poate să depășească de mai multe ori suprafața, așa numitului cerc mediu, egală cu πR_0^2 , unde R_0 este o mărime proporțională cu valoarea medie a indicatorilor lunari.

În al doilea rând, dacă unii din indicatorii lunari sunt egali cu zero, atunci linia frântă ce unește vârfurile segmentelor depuse pe razele polare denaturează complet sezonalitya procesului studiat.

Și în al treilea rând, diagramele liniar-polare ne permit să facem concluzii numai despre intensitatea procesului într-o perioadă sau alta, dar nu și despre ponderea valorii lunare în ansamblul tuturor perioadelor anului.

La elaborarea diagramei sectorial-polare s-a urmărit un singur scop - depășirea deficiențelor diagramei liniar-polare.

Fie că a_1, a_2, \dots, a_{12} sunt indicatorii lunari ai procesului (fenomenului) studiat,

iar $A_0 = \sum_{i=1}^{12} a_i$ - suma anuală a indicatorilor lunari.

Construim cercul mediu cu raza R_0 , suprafața căruia este proporțională cu A_0 .

Împărțim cercul construit în 12 sectoare egale (după numărul lunilor în an). Sectoarele se numerează după rotația acelor ceasornicului, începând cu sectorul din dreapta a părții de sus a

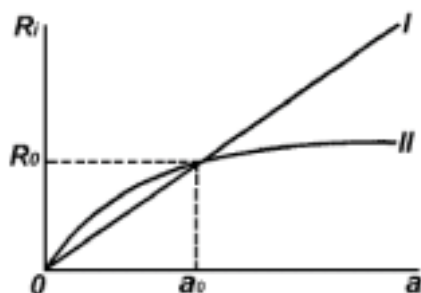
diametrului vertical. Pentru a fixa în diagramă valoarea indicatorului lunar a_i ($i = 1, 2, \dots, 12$), între razele sectorului cu numărul "i" construim sectorul cu raza R_i proporțională mărimii $\sqrt{\frac{12a_i}{\pi}}$, calculată din relația $\frac{\pi R_i^2}{12} = a_i$, $i = 1, 2, \dots, 12$ (suprafața sectorului este proporțională valorii a_i).

Figura geometrică obținută este diagrama sectorial-polară a procesului studiat.

Înainte de a construi diagramele sectorial-polare pentru exemplele inserate mai sus, vom constata:

1. Suprafața cercului mediu construit este proporțională cu valoarea anuală A_0 ;
2. Suma suprafețelor sectoarelor diagramei este egală cu suprafața cercului mediu. Suprafața părții diagramei ieșite în exteriorul cercului mediu este egală cu suprafața părții cercului mediu rămasă neacoperită de diagramă;
3. Suprafața sectorului "i" exprimă ponderea indicatorului a_i , iar raza sectorului intensitatea procesului în luna i;
4. Diagrama sectorial-polară este compactă. De exemplu, în cazul limită, când diagrama constă dintr-un singur sector (a_i pentru 11 luni sunt egali cu 0), acest sector iese în afara cercului mediu puțin mai mult de 2 raze R_0 , în timp ce în diagrama liniar-polară lungimea segmentului respectiv este egală cu $11R_0$.
5. Relația dintre a_i și R_i în diagrama liniar-polară este liniară (des. 2I), iar în cea sectorial-polară este parabolică (des. 2II), fapt ce conduce la evidențierea sectoarelor cu raze mai mici decât R_0 și atenuarea celor cu raze mai mari ca R_0 .

Din cele relatate putem concluziona că, pentru ilustrarea sezonalityi proceselor, este preferabilă folosirea diagramei sectorial-polare în locul celor tradiționale liniare sau liniar-polare.

Des. 2. Relația dintre a_i și R_i în diagrama liniar-polară (I) și diagrama sectorial-polară (II).

Întru confirmare vom construi diagramele sectorial-polare pentru îmbolnăvirile de leptospiroză din anii M și N (vezi tabelul de mai sus).

- a) Fixăm raza cercului mediu pentru anul M, de exemplu $R_{OM} = 3$ cm.

Deci, valorii reale $R_0 = \sqrt{\frac{A_{OM}}{\pi}} = \sqrt{\frac{624}{3,14}} = 14,1$

(un. de măsură) punem în corespundere segmentul cu lungimea de 3 cm.

Raza cercului mediu pentru anul N o calculăm din proporția:

$$\sqrt{\frac{A_{OM}}{\pi}} \approx 3\text{cm}$$

$$\sqrt{\frac{A_{ON}}{\pi}} \approx R_{ON}$$

de unde $R_{ON} = \frac{3\sqrt{\frac{A_{ON}}{\pi}}}{\sqrt{\frac{A_{OM}}{\pi}}} = 3\sqrt{\frac{A_{ON}}{A_{OM}}} = 2,1$ cm

- b) Construim două cercuri cu aceste raze;
- c) Împărțim cercurile obținute în câte 12 sectoare egale, începând cu trasarea diametrului vertical;
- d) Numerotăm sectoarele după rotația acelor ceasornicului, începând cu sectorul din dreapta a părții de sus a diametrului vertical. Lunile anului vor corespunde numerelor sectoarelor;
- e) Calculăm razele sectoarelor iM și iN ($i = 1,2,\dots,12$), folosind proporțiile:

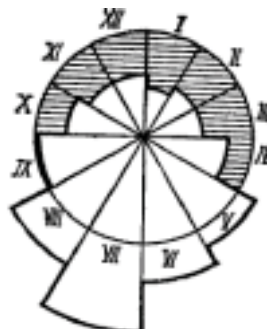
$$\sqrt{\frac{A_{OM}}{\pi}} \approx 3$$

$$2\sqrt{\frac{3a_{iM(N)}}{\pi}} \approx R_{iM(N)}$$

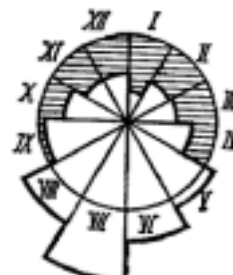
de unde

$$R_{iM(N)} = 6\sqrt{\frac{3a_{iM(N)}}{A_{OM}}}, (i = 1,2,\dots,12)$$

- f) Între razele sectorului cu numărul "iM(N)" construim sectorul cu raza R_{iM} (R_{iN});
- g) Pentru a evidenția diagramele ce ilustrează datele statistice (des. 3M, des. 3N) sectoarele obținute sau partea neacoperită a cercului se hașurează (vopsesc).

Des.3M. Diagrama sectorial-polată a îmbolnăvirilor de leptospiroză în anul M

Des.3N. Diagrama sectorial-polată a îmbolnăvirilor de leptospiroză în anul N

În baza diagramelor sectorial-polare construite se pot face diverse analize referitoare la procesul studiat, atât în interiorul unui an, cât și între doi sau mai mulți ani, în dependență de scopurile preconizate de cercetător.

SUMMARY

This material represents a method of plotting and utilisation of the pie-polar diagram, which in comparison to the linear-polar one is more veridically and more expressive representing simultaneously more particularities of the examined process or phenomenon.

Un débat de conscience des IPIens

Avril, 2001, la salle de conférences, AGEPI.

Un des meilleurs test subi par les étudiants de l'Institut de Propriété Intellectuelle à la fin de la première année étudiante.

Au moment où tout respire la fraîcheur de la nature et des sentiments et le printemps tente à toucher la magesté de la beauté, les étudiants de l'IPI ont été inspirés d'organiser un débat intitulé, „L'intériorisation de son égo” d'après la méditation du Jean Dutour „Le Complexe de César”. Il s'agit d'une sorte de critique particulière, une tentative de méditer et de réfléchir sur ce journal intime, celui de l'auteur et, comme dit Aristotele „faire de la philosophie, c'est lire dans le plein-esprit“.

La conférence eut pour but „Nosce te ipsum” (Cicero) – „Connais - toi, toi-même“. C'était une expérience inattendue mettant en évidence les traits des personnalités qui un jour éclateront évidemment de la torpeur du relatif et de l'instabilité.

Une atmosphère sérieuse, des têtes plongées dans le lac plein de mystères de ses proximités intimes, des tendres émotions, une discussion qui s'intensifia jusqu'aux innocentes conjonctions de la conversation: „Pardon, j'ai quelque chose à ajouter“, „Quant à moi ..., à mon avis ..., j'ai une autre opinion“, et même de petites oppositions: „non, j'ai tout à fait une autre idée...“ etc, tant de passion, tant de surprises et „voilà où les extrêmes se touchent“ (Mercier „Tableau de Paris“).

L'auteur Jean Dutour met en contraste le complexe proprement dit, comme élément

psychologique d'infériorité avec la titanique personnalité de César, plein de volonté, du courage, d'intelligence. Donc „Le complexe de César”, c'est une réflexion sur l'être humain, sur son égo intérieur, sur „Mens agit moles – l'esprit met en branle la matière“ (Virgilius „Eneida“) qui montre la prépondérance de l'intelligence sur la matière.

Chaque étudiant présente un petit journal intime à l'égard de celui de l'auteur, avec beaucoup d'inspiration, déployant chapitre par chapitre, entamant des discussions, trouvant des suggestions pareilles sur la connaissance des hommes, la lecture, la conversation, la volonté, l'orgueil, l'égoïsme, la vérité, l'intelligence et le cœur.

Parfois l'être humain sent la nécessité de renouveler ses sensations pour pouvoir tenir tête à toutes les invasions morales de l'extérieur.

L'auteur nous dit qu'il faut commencer par la tête et finir par le cœur, car l'intelligence se trouve dans la tête et le cœur dans la poitrine. Tout est aisé pour le cœur et difficile pour l'intelligence. Elle construit, il examine. L'intelligence invente de nouvelles machines d'esprit, le cœur les brevète et les rend utiles à l'âme.

En conclusion on peut dire qu'une telle méthode de réunir les idées est très efficace.

**Bravo les IPIens,
allez, avancez, n'hésitez pas, du courage!**

**Victoria BÂRSAN, étudiante à l'IPI.
Olga POPESCU-TCACI maître de conférences, professeur de français à l'IPI.**

Sesiunea a 5-a a Comitetului Permanent privind Legea de Brevete (SCP) al OMPI

ing. Veaceslav CRECETOV
AGEPI

La Geneva, în sediul OMPI, a avut loc de la 14 până la 19 mai 2001 sesiunea a 5-a a Comitetului Permanent privind Dreptul de Brevet. În cadrul sesiunii au fost discutate Proiectul de Tratat privind Dreptul de Brevet (SPLT) (document SCP/5/2) și Regulamentul de aplicare a Tratatului (document SCP75/3).

Au participat reprezentanți din 77 țări, 19 organizații interguvernamentale și 5 organizații nonguvernamentale. La ședințele Comitetului a participat și dl Shozo Uemura, Vicedirector General OMPI. Ședințele au fost conduse de dl Dave Herald, Președintele Comitetului.

Reprezentanții Comitetului SCP au discutat proiectul provizoriu al bazelor de armonizare a legilor de brevete, în temeiul Proiectului Tratatului de bază privind Dreptul de Brevet și Proiectul Regulamentului și Ghidului practic de aplicare a acestui Tratat, elaborate de către Biroul Internațional al SCP.

În cadrul discuției generale a sesiunii a 5-a a SCP delegații și-au expus părerile în legătură cu preferințele pentru una din alternativele A sau B prezentate în documentul SCP/5/2.

Având în vedere dezvoltarea explozivă a științei și practicii în toate domeniile de activitate umană, lărgirea listei de obiecte brevetabile și perspectivele acestei dezvoltări în viitorul apropiat, participanții la sesiune s-au pronunțat

pentru simplificarea procedurii, condițiilor de brevetare, pentru formularea unor definiții care să permită extinderea în viitor a listei obiectelor brevetabile. Reieșind din aceste considerente, multe delegații au fost pentru excluderea cuvântului “tehnic” din toate definițiile, și substituirea noțiunilor “stadiul tehnic” cu “stadiul anterior”, “domeniul tehnic” cu “domeniul activității umane”. Delegația S.U.A. a propus limitarea condițiilor de brevetabilitate numai la condițiile de “utilitate” și “noutate”, excluzând-o pe cea de de “neevidentă” sau “activitate inventivă”. Motivarea acestei propuneri va fi la SCP mai târziu.

Toate delegațiile au fost practic de acord cu regula 4(4) din proiectul de Regulament, care prevede că revendicarea poate fi expusă conform dorinței solicitantului ori în două părți, cu includerea formulării “caracterizat prin aceea că”, sau într-o singură parte ce conține o combinație a elementelor sau pașilor ce definesc obiectul pentru care este solicitată protecția. Ținând cont de faptul că norma tradițională de unitate a invenției este învechită, datorită dezvoltării accelerate a științei și practicii, Delegația SUA a propus crearea unei comisii speciale pentru analiza experienței în domeniul examinării cererilor complexe în fenomenul tehnologiilor noi. Bunăoară, invenții din domeniul genetica, pentru elaborarea unei norme noi mai simple referitoare la unitatea invențiilor.

Definițiile de condiții de brevetabilitate au fost propuse în variantă nouă.

1. Aplicabilitatea industrială / utilitate

Invenția poate fi considerată aplicabilă industrial și utilă dacă ea, conform naturii sale, poate avea un specific substanțial și credibil util, cum este prescris în Regulament.

2. Noutatea

Alternativa A propune definiția tradițională.

Alternativa B formulează definiția mai precisă:

Invenția revendicată poate fi considerată nouă dacă toate limitările din invenția revendicată sunt părți dintr-un obiect din stadiul anterior, precum se spune în Regulament.

Majoritatea delegațiilor au fost pentru alternativa A, dar cu condiția ca alternativa B să rămână în Regulament.

3. Activitatea inventivă / Neevidență

Alternativa A a fost prezentată în formă tradițională negativă. În alternativa B a fost făcută tentativa de a prezenta această definiție în formă pozitivă, mai modernă, legată de procedura examinării corespunderii acestei condiții. Opiniile delegațiilor și a Biroului a fost că este posibil, ca în varianta nouă a proiectului, pe baza acestor două alternative, să se elaboreze o a treia alternativă.

În regula 9 din proiectul de Regulament, ce se referă la depozitarea materialului biologic reproducibil, formularea tradițională "această depozitare trebuie să fie efectuată până la data depunerii cererii" a înlocuită cu "părțile contractante nu pot cere ca depozitarea să fie efectuată până la data depunerii cererii". Motivarea acestei modificări a fost gener de faptul că instituțiile internaționale și naționale de depozitare a microorganismelor publică informații referitoare la microorganismele depozitate. Această depozitare poate fi considerată ca dezvăluire opozabilă. Delegația SUA a fost de părerea că materialul depozitat poate fi folosit pentru corectarea cererii.

Articolul 19(2) din proiectul Tratatului stipulează că țările parte la tratat nu prevăd alte condiții de

brevetabilitate decât condițiile prevăzute de Tratat. Aceasta și este ideea principală a tratatului, și anume: "unificarea procedurii de examinare a CBI" în toate țările parte la SPLT, PLT și PCT.

În cadrul sesiunii a 5-a a SCP au fost prezentate rezultatele chestionării referitor la dezvăluirea informațiilor în Internet (documentul SCP/5/4).

Acest sondaj a demonstrat că majoritatea țărilor nu au legislație națională specială referitor la Internet. S-a propus ca termenul dezvăluirii în Internet să fie definit ca și alte noțiuni referitoare la stadiul anterior. A apărut problema hiperlinkurilor. Informația din ele este o parte integrantă a informațiilor de bază și intră în stadiul anterior. Discuția referitoare la această temă va fi continuată la următoarea sesiune.

SCP i-a înmănat un mandat Biroului Internațional ca să elaboreze proiectul revizuit de Tratat pe baza rezultatelor discuțiilor desfășurate la sesiunea a 5-a și a prezenta proiectul revizuit la următoarea sesiune SCP. Dispozițiile generale ale documentelor SCP/5/2; SCP/5/3 vor fi incluse în proiectul versiunii noi a Regulamentului de aplicare a Legii 461/1995/2000 privind brevetele de invenție.

SUMMARY

The V-th session of the Standing Committee on Patent Law was held on May 14-19, 2001 in Geneva, headquarters of WIPO. Representatives from 77 countries, 19 intergovernmental organizations and 5 non-governmental ones participated in the said session. Having regard to the explosive development of science and practice in every field of human activity, extension of the list of patentable objects and the prospects of such development in the near future, the participants in the session have expressed themselves for the simplification of the procedure, patentability requirements, for definitions enabling the future extension of the list of patentable objects. The main idea of the treaty was "unification of the CBI examination procedure" in all countries party to the SPLT, PLT and PCT.

Consiliul Interstatal CSI în problemele PI

Tranziția dublă de la un sistem politico-social și unul economic prin care trece țara noastră a iscat multe semne de întrebare în mințile tuturor. Realitatea încearcă să ne servească câteva lecții fundamentale, două dintre ele fiind următoarele:

- 1) rolul produsului intelectual în stabilitatea economico-socială a lumii moderne este iminent și
- 2) nu face să recucerești mereu aceeași cetate ca mai apoi s-o cedezi, uitând pentru ce ai aspirat la ea.

În cazul nostru e vorba de cooperarea regională în problema protecției obiectelor de proprietate intelectuală, realizării acestor drepturi și reafirmării într-un mod calitativ nou a țării noastre pe o piață tradițională de desfacere a produselor autohtone - produse care devin din ce în ce mai competitive datorită aplicării noilor tehnologii, invențiilor, inovațiilor, spiritului creativ al producătorului național.

 În contextul celor expuse, se înscrie un eveniment semnificativ - ședința a 11-a a **Consiliului Interstatal CSI pe problemele protecției proprietății industriale** care a avut loc în perioada 21-23 mai curent la Moscova. Respectivul Consiliu a fost creat de statele-membre ale Convenției privind măsurile de protecție a proprietății industriale în spațiul CSI. Reprezentanții din partea Republicii Moldova perseverează în valorificarea

posibilităților oferite de acesta și în conștientizarea largă a importanței participării active a țării noastre în cadrul forului în cauză.

La reuniune au participat reprezentanți plenipotențari și delegați din statele-membre - Armenia, Belarus, Tadjikistan, Moldova, Kâgâzstan, Rusia și Ucraina. În calitate de observatori, la ședința Consiliului au fost prezenți delegați ai Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală (OMPI), Coaliției pentru protecția drepturilor de proprietate intelectuală în țările CSI (CIPR), Oficiului Eurasiatic de Brevete (OEAB) și Comitetului Executiv CSI.

Republica Moldova a fost reprezentată oficial la ședința Consiliului de dl **Eugen Stașcov**, Director General al Agenției de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale (AGEPI), care din luna martie 2000 este ales președinte al Consiliului. Din componența delegației Republicii Moldova au făcut parte dna Maria Rojnevschi, consilierul Directorului General AGEPI, dl Ion Radu, președintele secretariatului, și dna Natalia Știrbu, secretarul Consiliului.

Membrii Consiliului au constatat cu înțemeiată satisfacție că în decursul anilor 2000-2001 în statele-membre ale Acordului cu privire la măsurile de protecție a proprietății industriale din 12 martie 1993 s-a înregistrat cea mai semnificativă realizare - armonizarea legislației naționale în domeniu cu cerințele Acordului vizavi de aspectele proprietății intelectuale legate de comerț (TRIPs) și cu Acordul ce țin de Dreptul Brevetelor (PLT) .

Luând act de nota informativă, vizând executarea deciziilor ședinței precedente a Consiliului din martie 2000 de la Dușanbe, Consiliul a decis de a expedia în adresa Comitetului Executiv CSI propuneri cu privire la **STIMULAREA ACTIVITĂȚII CREATOARE ȘI DE INOVARE**, elaborate de Grupul de lucru al Consiliului în baza sugestiilor parvenite de la statele-membre;

La actuala rundă de discuții a fost aprobată varianta finală a Acordului privind elaborarea și

emiterea în comun a unui produs regional al informației de brevete al țărilor CSI pe CD-ROM. Reprezentanții plenipotențari ai Federației Ruse, Republicii Tadjikistan, Republicii Belarus, Republicii Moldova și Dl **V. Blinnikov**, Președintele Oficiului Eurasiatic de Brevete, au semnat în această problemă un acord care va intra în vigoare după semnarea sa de către 7 state-membre ale Acordului din 12 martie 1993 menționat mai sus.

În virtutea faptului că activitatea multor oficii de brevete ale statelor-membre ale Acordului din 12 martie 1993 nu se extinde asupra sferei dreptului de autor și drepturilor conexe, reprezentanții plenipotențari și-au exprimat opinia în legătură cu iraționalitatea reorganizării activității Consiliului în vederea creării unui organ unic pe probleme de protecție a proprietății intelectuale în ansamblu. Consiliul a decis să includă modificări în Regulamentul său de lucru și, în rezultatul examinării proiectului prezentat de delegația Republicii Moldova, a aprobat noua redacție a regulamentului în cauză;

Menționând importanța Consiliului ca organ superior de ramură vizând colaborarea în

domeniul protecției proprietății industriale în cadrul CSI cu funcție de coordonator al realizării acordurilor din acest domeniu, membrii Consiliului s-au exprimat asupra intensificării interacțiunii cu

Comitetul Executiv CSI în probleme de protecție a proprietății industriale.

Oficiile de brevete ale statelor-membre vor prezenta până la 01.10.2001 observațiile lor asupra Recomandărilor privind concepția unică a statelor-membre vizând includerea modificărilor în legislațiile naționale conform Acordului PLT, elaborate de Grupul de lucru al Consiliului;

IMPORTANT! În cadrul reuniunii s-a luat act de informația Comisiei pe probleme economice de pe lângă Consiliul economic CSI referitoare la realizarea Acordurilor din 4 iunie 1999 în legătură cu măsurile de prevenire și reprimare a folosirii mărcilor și indicațiilor geografice false și privind asigurarea protecției reciproce a secretelor interstatale în domeniul protecției juridice a invențiilor.

Aprobând unanim Planul de lucru al Consiliului pentru anii 2001-2003, Consiliul a luat decizia de a organiza ședința a 12-a ordinară în luna martie 2002 la Chișinău, Republica Moldova.

O informație detaliată asupra problemelor abordate la ședința Consiliului Interstatal CSI pe problemele protecției proprietății industriale au fost prezentă Dlui Nicolae CERNOMAZ, Ministru al afacerilor externe al Republicii Moldova, și Dlui Andrei CUCU, Ministru al economiei.

Maria ROJNEVSCHI,
Ana ZAVALISTĂI,
specialiști AGEPI

Modelul funcțional al creativității tehnice

Lorin CANTEMIR, prof., dr. ing., Universitatea Tehnică "Gh. Asachi", Iași
 Valeriu DULGHERU, conf. univ., dr. hab., Universitatea Tehnică a Moldovei
 Maria CARCEA, conf. univ., dr. în psihologie, Universitatea Tehnică "Gh. Asachi", Iași

Aplicarea unor programe de inițiere în creatologie bazate pe modele clasice ale creativității (modelul factorial și cel procesual) au condus la constatarea că acestea generează efecte semnificativ diferite, anume exersarea aptitudinilor duce la creșterea creativității potențiale fără a se concretiza în spor de performanță sub aspectul creativității manifeste, iar antrenamentul procesual favorizează apariția unor produse concrete de creație - cereri/proiecte de brevet elaborate de studenți, neînsoțită de o creștere semnificativă a creativității potențiale.

Se desemnează prin atributul „funcțional” modelul prezentat, pe de o parte, deoarece se are în vedere prioritar rolul său orientativ în structurarea activităților didactice practice de dezvoltare a creativității profesionale (în domeniul tehnic), pe de altă parte datorită semnificației care se dă creativității. Se precizează că abordăm problema creativității dintr-o perspectivă sistemică ce permite acceptarea următoarelor premise:

- ⊙ creativitatea reprezintă diferența specifică care definește sistemul psihic uman (SPU) în raport cu cele infraumane, adaptarea constructivă (creativă) constituindu-se în funcție de maximă generalitate a acestuia (scopul sistemului);
- ⊙ creativitatea se realizează în interacțiunea proceselor cognitive și afective, *la nivel*

specific uman - cel intelectual, respectiv al sentimentelor și pasiunilor, pe care le considerăm a fi emoții conștientizate, integrate, în timp, structurilor psihice profunde;

- ⊙ creativitatea se perfecționează în activitatea de creație conștientă datorită capacității de autoreglare voluntară a SPU prin feed-back.

Interacțiunea proceselor psihice în activitatea de creație. Se urmărește interacțiunea proceselor psihice în condiții de elaborare reușită a unui produs de creație specific domeniului tehnic: invenția.

În acest context creația se privește ca activitate voluntară care are ca scop explicit realizarea unui produs nou. Acest scop de maximă generalitate permite operarea în continuare cu un sistem formal, „*Invenția*”, prin care se desemnează produsele de creație tehnică deja cunoscute ca și cele necunoscute încă.

“O *Invenție* este un ansamblu material sau o tehnologie care utilizează substanță, energie și informație ca elemente organizate și care se supun unor reguli ce pot fi înțelese și deduse logic “[1].

Abordarea sistemică a produsului creației permite identificarea particularităților prin concretizarea caracteristicilor generale ale sistemelor: intrările, ieșirile, structura și scopul sistemului. La acest nivel de abstractizare

particularitățile structurale sunt nerelevante, scopul, prin unicitate, de asemenea. Este motivul pentru care se analizează doar particularitățile de intrare ale sistemului „Invenția” și modul în care acestea se regăsesc în particularitățile ieșirilor.

Ca orice sistem și mai ales ca orice sistem artificial, așa cum este de fapt o invenție, el presupune o intrare - cauză notată cu „ u ” și o ieșire - efectul, notată cu „ y ” (fig. 1).

Fig. 1. **Reprezentarea sistemică a invenției.**

Intrarea „ u ” are două componente:

- ⊙ „ u_0 ” - obiectivă, care include partea materială, informațională și energetică a invenției;
- ⊙ „ u_s ” - subiectivă, expresia capacităților psihice ale creatorului, determinate de nivelul proceselor cognitive, aptitudinile speciale și trăirile afective investite în produsul creației.

Ieșirea „ y ” este reprezentată de asemenea de două componente:

- ⊙ „ y_0 ” - obiectivă și explicită, determinată de structura materială și energetică a invenției și de componenta cognitivă a intrării subiective, ambele exprimând gradul de noutate al produsului de creație;
- ⊙ „ y_s ” - subiectivă și implicită, determinată de trăirile afective implicate în procesul de creație, exprimând gradul de originalitate al invenției.

Se avansează ipoteza, demonstrabilă, conform căreia noutatea și originalitatea unui produs de creație sunt variabile independente; un produs cu un anumit grad de noutate poate încorpora diferite grade de originalitate.

Gradul de originalitate al unei invenții reflectă modalitatea procesuală subiectivă a realizării ei.

Un grad mai redus de originalitate denotă utilizarea modalităților logic-determinate de rezolvare a problemei. Sunt implicate în acest proces structurile cognitive preponderent, rolul structurilor afective fiind cel de suport al celor cognitive, relația dintre ele reducându-se la influențe reciproce. Un grad ridicat de originalitate denotă utilizarea modalităților imaginative de rezolvare a problemelor. Structurile afective sunt implicate în măsură semnificativă, relația dintre afectiv și cognitiv fiind de interdependență reciprocă.

Identificarea unei invenții, a produsului unei creații cu un sistem face ca să apară puncte de sprijin posibile pentru imaginarea unui model al procesului de creație tehnică.

Evoluția componentei cognitive. Pe un sistem axe de coordonate (fig. 2.) acceptăm în axa abscisei timpul „ t ”. Pentru orice moment ce se va lua în discuție, $0, t_1, t_2, \dots, t_r$ se va considera un interval de timp „ dt ”, care tinde la zero, astfel

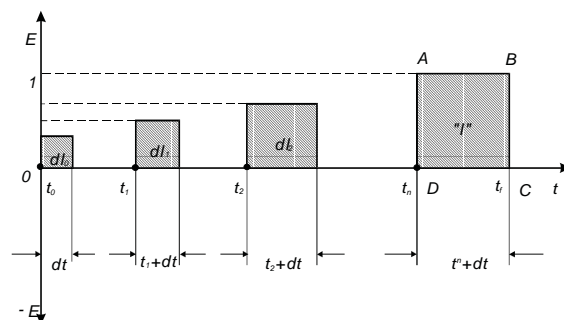

Fig. 2. **Evoluția elaborării invenției.**

încât se va vorbi întotdeauna despre: $0 + dt, t_1 + dt, \dots, t_r + dt = t_r$. Pe ordonata OE este indicat gradul de elaborare al invenției „I”. În final, la timpul „ t_r ” realizarea sistemului „invenția” trebuie să fie integrală și, deci, elaborarea (E) are valoarea 1.

Se acceptă că la momentul „ t_r ” sistemul „Invenția” [2] este elaborat, fiind reprezentat de o suprafață ABCD.

Momentul inițial al creației poate fi caracterizat cognitiv printr-o nedeterminare logică totală a sistemului și printr-o intuiție confuz-elementară a

viitoareii invenții. Această intuiție confuz-elementară se bazează pe legături cauzale anterior elaborate (structuri apercceptive cognitiv-afective), a căror sursă poate fi căutată până la motivația arhaică a activității de creație. Apar în acest moment structuri mai mult sau mai puțin similare cu ceea ce se caută, mai mult sau mai puțin complexe, dar care par să răspundă la necesitățile problemei.

Este vorba de corespondențe parțiale care determină o structură elementară incipientă "dl", cu caracter parțial confuz. În jurul acestui element de intuiție cognitiv-orientativă și afectiv-energizantă se vor căuta elementele de cunoaștere, într-o zonă cognitivă de informații structurate "ZC" (fig. 3) prin metode euristice, empiric exersate sau conștient însușite prin studiul unor discipline creatologice. În centrul acesteia există structura incipientă dl.

O dată cu începutul procesului de analiză se poate considera că apar și primele restricții, care vor fi notate cu R și vor contribui la definirea sistemului. Inventarea unui sistem fără precedent

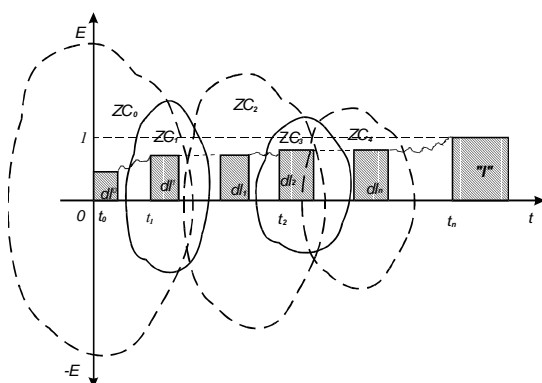

Fig. 3. Evoluția zonelor cognitive în procesul de creație.

În tehnică se caracterizează, în primul moment, fie prin restricții, nesemnificative, fie prin restricții standard, general valabile. Aceste prime restricții fiind de natură logică, operează asupra structurii elementare dl și asupra zonei ZC eliminând o parte categorial-semnificativă din informațiile ZC, și pot contura mai bine genul proximal al invenției prin structurarea elementului dl. Asimilarea primelor restricții mărește gradul de elaborare (E)

al soluției, fiind trăită ca succes pe plan subiectiv. Transformarea elementului dl în elementul dl are loc printr-o restrângere a zonei ZC, ca urmare a "luării în stăpânire" a restricției respective. Restricția a eliminat o parte din informații, dar păstrează ceea ce pare că se poate integra și conturează mai bine structura inițială. Pe de o parte, crește domeniul cunoscut ($d_1 > dl$), iar pe de altă parte, se micșorează zona cognitivă ($ZC_1 < ZC$). Zona ZC₁, mai mare decât elementul dl, păstrează o serie de informații a căror valoare nu este încă definită nici ca necesară, nici ca nenesară, ele având, deci, un caracter potențial și rol orientativ în căutarea noilor informații. Noua relație dobândită prin definirea lui dl determină extinderea zonei de căutare a informațiilor pertinente, eventual în direcții noi, astfel că ZC₁ va deveni ZC₂, ZC₂ > ZC₁.

Prelucrarea informațiilor respective conduce la identificarea unei noi restricții (R₂), care va determina o nouă restrângere a zonei cognitive ZC₃ < ZC₂, ca și o nouă creștere a gradului de definire al elementului dl. Procesul continuă în mod similar, prin extinderi și restrângeri succesive ale zonelor cognitive, concomitent cu creșterea gradului de definire al sistemului „Invenția”.

Pentru reprezentarea restricțiilor s-a admis că trebuie considerată o ordonată, notată cu (-R) - (+R) cu sens invers față de sensul ordonatei OE (fig. 4). Modul de apariție a restricțiilor poate fi reprezentat prin două curbe, notate ambele cu R, asimptote la ordonata OR și sprijinite pe suprafața

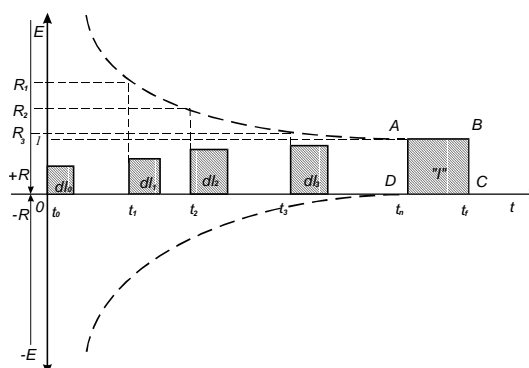

Fig. 4. Curba asimilării restricțiilor.

care definește sistemul căutat (ABCD), ceea ce înseamnă că restricțiile au fost definite atât ca număr, cât și ca valoare. Primele se impun restricțiile „mari”, „catoriciale” sau de „principiu” concretizând treptat genul proximal, ultimele apar restricțiile de „nuanță”, „particulare” ce definesc specificul noului produs, ceea ce face ca intervalele $R_1-R_2, \dots, R_{n-1}-R_n$ să fie descrescătoare.

În procesul de definire a sistemului căutat intervin tehnici ce apelează la asocieri, combinări, extrapolări, analogii, inversii, modificări - ajustări și alte procedee de tip intuitiv, ulterior analizate prin prisma restricțiilor. Se poate spune că procesul de inventare se face „pas cu pas”, unde se pornește de la un element definit doar parțial, cu un anumit grad de confuzie, dar care reprezintă un prim punct de plecare. Acesta permite în continuare construcția sistemului prin încercări succesive, în care acumulările (dilatările, extinderile) se fac prin intuiție și gândire divergentă, iar contracțiile și conturarea treptată a sistemului prin gândire convergentă, restrictiv-logică.

Evoluția componentei afective. Intensitatea cu care o persoană își trăiește relația cu obiectul activității sale de creație diferă pe parcursul avansării pe calea elaborării noului produs.

Pe plan comportamental modificările se concretizează în implicarea afectivă (I_a) de diferite grade. Elemente simptomatice ale implicării afective sunt:

- ⊙ creșterea duratei secvențelor ce compun activitatea euristică;
- ⊙ reducerea intervalului de timp dintre secvențe până la cvasicontinuitatea activității de căutare în etapele de finalizare;
- ⊙ accentuarea particularităților persoanei sub aspectul comunicării, tinzând la „mutism” în cazul introverților, sau la „dizertație” pe temă unică, „Invenția”, la cei extravertiți;
- ⊙ extinderea dominației temei pe celelalte roluri ale persoanei (de cuplu, parental, de agrement) tinzând spre generalizare.

În fig. 5 schițăm relația dintre intensitatea trăirii afective și principalele etape de elaborare a sistemului „Invenția”, exprimată în curba implicării afective (I_a). Pentru a menține aceleași coordonate ca și în redarea evoluției componentei cognitive vom raporta implicarea la

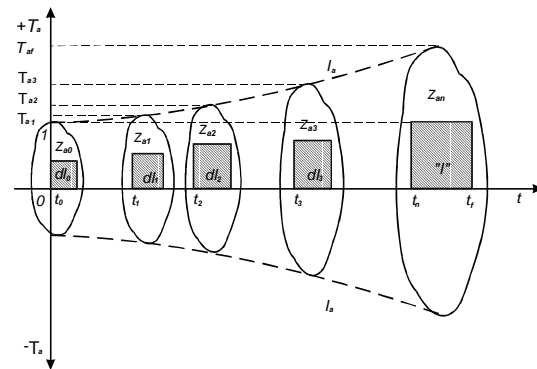

Fig. 5. Evoluția zonelor afective în procesul de creație.

temp. Intensitatea trăirii va fi reprezentată pe ordonata $+T_a, -T_a$. Valoarea inițială a lui T_a la momentul t_0 este 1 și reprezintă disponibilitatea persoanei de a-și asuma creativ sarcina. T_a este dependentă de nivelul inițial al motivației intrinseci pentru sarcină, percepția constrângerii mediului extern și capacitatea persoanei de a reduce cognitiv restricțiile percepute (T_a Amabile). Suportul energetic afectogen al procesului cognitiv poate fi reprezentat intuitiv în această etapă prin zona „ Z_a ”. În timpul t_1 are loc o creștere a gradului de elaborare al invenției; percepută ca o apropiere de finalitatea activității, ea reprezintă o trăire pozitivă ce pulsează energie în sistem, ridicând suportul afectiv al proceselor cognitive. Acceptăm faptul că trăirea afectivă se interiorizează cumulativ, ceea ce înseamnă că $T_{a2} > T_{a1}$. În spațiul psihic intern are loc asimilarea acestei trăiri la niveluri din ce în ce mai profunde, ceea ce facilitează comunicarea intrapsihică. Rezultă o implicare afectivă crescută în sarcină și mărirea suportului energetic afectogen de la Z_{a0} la Z_{a1} .

Pe măsura elaborării invenției crește ponderea cantitativă și/sau calitativă a diferențelor sale specifice. Acestea sunt percepute de creator ca o materializare a propriilor particularități, expresie

a unicității sale, garanție - conștientizată sau nu - a conservării sau „eternizării” propriei individualități. Libertatea proiectării personalității în produsele activității generează o creștere a intensității trăirii afective de tip exponențial; prin urmare diferența $T_{a3} - T_{a2}$ va fi mai mare decât $T_{a2} - T_{a1}$.

Reprezentarea grafică a unor secvențe consecutive ale procesului de creație denotă o evoluție crescătoare a implicării afective. Inițial cauza, implicarea afectivă devine efect modelându-se și crescând în intensitate prin interiorizarea fiecărei secvențe ce apropie subiectul de definirea produsului și cauză a secvenței următoare, a produsului următor. Valorile implicării afective pot varia în procesul creației de la valori elementare, dar întotdeauna diferite de zero, (de ex. emoția unei speranțe), până la „infini”, pasiunea identificării integrale a persoanei cu procesul euristic.

Componenta afectivă este cea care sensibilizează seturile apericeptive, le flexibilizează și dinamizează, permițând diversificarea categorială a obiectului perceput, redefinirea acestuia după alte caracteristici decât cele care au fost inițial percepute, chiar bine fixate. Ea permite activarea din memorie a unor elemente de asociere care, supuse unor analize logice, par foarte îndepărtate, dar trăirile care le-au însoțit la asimilare sau pe parcursul experienței subiectului pot fi puse în relații bine definite cu cele actuale.

Componenta afectivă definește imaginația și o diferențiază de gândire prin abordarea empirică a situației-problemă și proiectarea subiectului în alternativele de soluții; cu cât un subiect are mai multe răspunsuri comune cu ale celorlalți membri ai unui eșantion relativ omogen sub aspectul capacităților intelectuale, ale experienței cognitive, ale contextului motivator (exp. un grup de studenți în situație didactică), cu atât implicarea afectivă în sarcină este mai mică, comunicarea intrapsihică este limitată, problema fiind abordată preponderent prin structurile cognitive reactive, formale, cvasiautomatizate.

Spre deosebire de gândirea divergentă, care se poate limita la asocieri și combinații logic orientate, imaginația presupune permisivitatea subiectivă față de conștientizarea informației inconștient structurate, posibilă doar în condițiile unei implicări afective crescute.

Reprezentarea modelului funcțional al creativității (MFC). Prin suprapunerea figurilor anterioare se obține reprezentarea corelată a celor două componente procesuale (cognitivă și afectivă) și se conturează modelul funcțional al creativității (fig. 6).

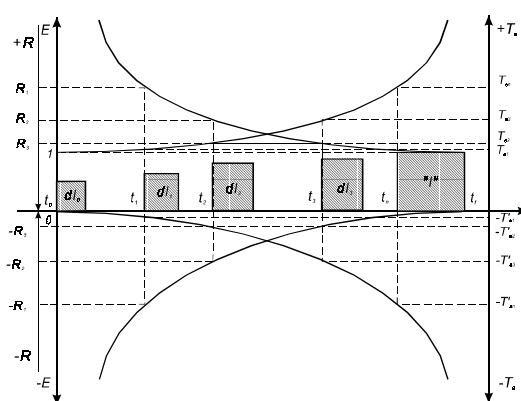

Fig. 6. Modelul funcțional al creativității.

Se observă că, concomitent cu restrângerea zonei informaționale, are loc creșterea celei afective. Interpretarea restricției ca progres în elaborarea noii soluții (invenția) generează creșterea intensității trăirii afective. Energia psihică cumulată susține o nouă extindere a zonei informaționale, urmată de o nouă restrângere ca efect al asimilării următoarei restricții, trăită ca succes.

Privită în acest fel, în procesualitatea ei, creativitatea devine un fenomen permanent, evolutiv și discursiv orientat către finalizarea produsului de creație. Fiecare fază desfășurată între două restructurări ale elementului dI este descriabilă prin etapele clasice ale creativității:

- ⊙ căutarea informației (preparația) în acțiunile de lărgire a zonelor cognitive în intervalul de timp $t_0 - t_{n-1}$. Raportarea permanentă a noilor informații la dI_{n-1} face ca această etapă să

conducă la definirea unei restricții noi, care nu este altceva decât o ipoteză care va sugera soluții posibile;

- ⊙ asimilarea restricției (incubația), în intervalul de timp dt variabil de la o fază la alta, are loc prin prelucrarea conștientă și/sau inconștientă a informației în vederea integrării investiției noi celor anterioare. Asimilarea restricției este etapa cea mai vulnerabilă a procesului de creație, ea dovedindu-se a fi de durată infinită atunci când procesul nu se finalizează într-un proces de creație;
- ⊙ *momentul* integrării restricției celor anterioare - *iluminarea* - o constituie fiecare redefinire a produsului parțial dI , din ce în ce mai apropiat de produsul final de creație I ;
- ⊙ selectarea și reorganizarea zonei informaționale pertinente, restrângerea zonei ZC , realizată tot în intervalul de timp dt , este asimilabilă etapei de verificare a soluției, a fiecărei soluții parțiale a procesului.

Activitatea creatoare generează efecte obiectuale - produsul de creație - "*invenția*", formează instrumente psihice de creație - cunoștințe, priceperi, atitudini, de asemenea, alimentează bugetul energetic afectogen al persoanei. Integrarea acestor efecte într-o unitate structurală devine element intrinsec al motivației de debut al următorului demers creator. Intensitatea unității motivatoare a acesteia $Z_A=1$ va fi mai puternică decât a activității precedente. Datorită nivelului profund de integrare a experienței cognitive în structura psihică prin legături afective puternice, aceasta (experiența creatoare) se va constitui în creativitate potențială sporită, activabilă în rolul în care a fost dobândit (exp. didactic, profesionist) și transferabilă în alte roluri.

Modelul funcțional permite formularea următoarelor condiții ale finalizării activității creative într-un produs de creație:

- ⊙ restricțiile cognitive să fie deliberat interpretate ca spor de cunoaștere atât în situația în care confirmă ipoteza formulată, indicând oportunitatea avansării în direcția aleasă, cât și în cazul infirmării ipotezei, a închiderii direcției de căutare în care s-a investit;
- ⊙ trăirea ce însoțește experiența pozitivă de creație să fie conștientizată în vederea accelerării transformării emoțiilor discrete, situaționale în sentimente continue și pasiuni;
- ⊙ tratarea echivalentă și interdependentă a celor două componente, cognitivă și afectivă în manifestarea lor specific umană sub formă de gândire-imaginație și sentiment - pasiune; argumentul acestei exigențe este sugerat de MFC care arată: componenta afectivă asigură energia necesară culegerii de noi cunoștințe, iar cea cognitivă orientează persoana spre zone informaționale pertinente, ambele regăsindu-se în prelucrarea individualizată a datelor.

MFC are un caracter global prin faptul că integrează ipostazele de produs (invenția) și de proces ale creativității și sugerează condițiile subiective ale interacțiunii persoană-situație favorabilă actului creator.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Cantemir L., Dulgheru V., Carcea M. *Inventica practică*. Ed. AGEPI, Chișinău, 2000.
2. Rejskind F.G., Rapagna S.O., Gold D. Gender Differences in children's divergent thinking, "Creativity research journal", vol. 5(2), 1992.

Asamblarea îmbinărilor filetate

dr. ing. Alexei BOTEZ
UTM

Îmbinările prin filet sunt cele mai răspândite îmbinări din cele utilizate în construcțiile mașinilor și aparatelor.

Avantajele acestora sunt evidente: simplitate, durabilitate, posibilitatea multiplelor demontări și standardizarea construcțiilor filetelor.

Asamblarea îmbinărilor filetate se efectuează folosind:

- ⊗ scule manuale speciale sau universale (șurubelnițe, chei etc.);
- ⊗ mașini manuale de înșurubat (lucrările auxiliare și comanda de pornire rămân pe seama lăcătușului);
- ⊗ mașini manuale semiautomate (automatizarea lucrărilor auxiliare);
- ⊗ mașini speciale (automatizarea unor sau altor lucrări);
- ⊗ mașini automate (funcționare complet automată).

Cercetările proceselor de asamblare, efectuate de către autor, au dus la concluzia că utilizarea mașinilor monoax pentru înșurubarea șuruburilor M10 diminuează timpul necesar de asamblare de 2-3 ori iar utilizarea mașinilor multiaxe - de 8-10 ori. Paralel crește și calitatea produselor asamblate.

La Universitatea Tehnică a Moldovei au fost elaborate și realizate o serie de dispozitive [1, 2] destinate facilitării procesului de asamblare ale șuruburilor, prezoanelor, piulițelor etc.

În fig.1 este reprezentată o mașină manuală destinată înșurubării piulițelor. Particularitățile acesteia sunt dimensiunile mici, construcția simplă și masa redusă.

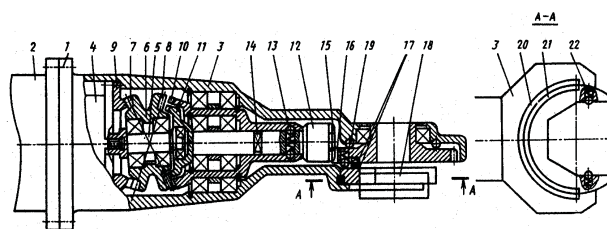

Fig.1 Construcția mașinii de înșurubat

Productivitatea înșurubării piulițelor este ridicată datorită acționării mașinii în două etape: înșurubare rapidă și strângere.

Mașina e alcătuită din corpul motorului 2 legat de corpul reductorului 3 prin intermediul flanșei 1. Motorul 4 este unit cu manivela 5. Pe manivelă e instalat satelitul 6 cu coroanele 7 și 8 ce intră în angrenaj cu roțile conice 9 (fixă) și 10, 11 (mobile, cu un număr de dinți diferit). Rotația degajată pe roată 10 este transmisă arborelui 12 prin intermediul bilelor 13, susținute de arcuri.

Momentul de rotație de la roată 11 se transmite arborelui 12 prin intermediul cuplajului de depășire 14.

De la arborele 12 momentul de rotație e transmis spre cheia 18 prin intermediul pinionului, roții dințate 16 și camelor 17.

În butucul roții 16 sunt amplasate bilele cu arc 19, în cheia 18 și în corpul 3 sunt fixați magnetii permanenți 20 și 21 iar în corpul cheii sunt așezate două bile arcuite 22.

Roata 10 se va roti cu raportul de demultiplicare

$$i_{10} = -\frac{Z_7 \cdot Z_{10}}{Z_9 \cdot Z_8 - Z_7 \cdot Z_{10}}$$

iar roata 11 cu raportul de demultiplicare

$$i_{11} = -\frac{Z_7 \cdot Z_{11}}{Z_9 \cdot Z_8 - Z_7 \cdot Z_{11}};$$

unde Z_7 și Z_8 sunt respectiv numerele de dinți a coroanelor 7 și 8 a satelitelui 6;

Z_9 , Z_{10} și Z_{11} – respectiv numerele de dinți a roților conice 9, 10 și 11.

Numerele de dinți sunt alese astfel ca $Z_9 = Z_7 \pm 1$, $Z_{10} = Z_8 \pm 1$, $Z_{11} = Z_8 \pm 1$, $Z_8 = Z_7 \pm 1, 2, 3 \dots$ cu condiția că $Z \geq 8$.

Cheia 18 se rotește doar în cazul când muncitorul apasă piulița înșurubată prin intermediul mașinii. Camele 17 în acest caz se cuplează și înșurubează piulița.

Momentul începutului strângerii este condiționat datorită bilelor 13 ce se afundă în nișe. Acum intră în funcție cuplajul de depășire 14 prin intermediul căruia piulița este strânsă complet.

Sistemul de acționare e oprit, cheia 18 se decuplează la separarea mașinii de piuliță grație bilelor cu arc 19, revenind în poziția inițială datorită magnetilor 20 și 21.

Mașina poate fi utilizată atât în atelierele de reparații cât și la uzinele constructoare de mașini în variantă monoaxă sau multiaxă (fig.2).

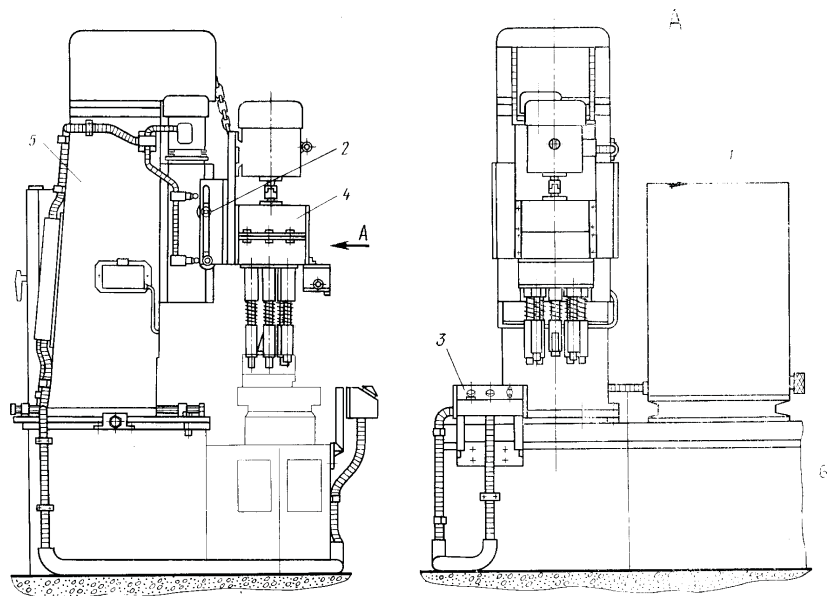

Fig.2 Varianta multiaxă a mașinii de înșurubat
1-stație de dirijare, 2-sanie de forță, 3-panou de comandă, 4-cutie de viteze, 5-montant, 6-conveior pas cu pas.

Practica a demonstrat că la etapa inițială de asamblare incoincidența axelor pieselor îmbinate Σ nu va depăși valoarea:

$$\Sigma = 0.5 \cdot \delta_c + a \cdot \operatorname{tg} \alpha + a' \cdot \operatorname{tg} \alpha';$$

unde δ_c este jocul minim în îmbinare;

a și a' -mărimea fațetelor șurubului și piuliței;

α și α' -unghiurile de înclinare a fațetelor șurubului și piuliței.

Înșurubarea va demara în momentul coinciderii începuturilor spirelor filetelor șurubului și piuliței.

Incoincidența deplasării Σ' și înclinării γ a axelor pieselor îmbinate nu va depăși valorile calculate:

$$\Sigma' = 0.5 \cdot \Delta_p,$$

$$\gamma = \arcsin \frac{\Delta_{nf} - \Delta_{rm}}{d_n \cdot \sqrt{3} - 0.625 \cdot p_f};$$

unde Δ_{nf} și Δ_{rm} sunt diferențele dintre diametrul nominal și mărimea reală medie respectiv a filetelui interior și exterior;

d_n - diametrul nominal al filetelui exterior;

p_f - pasul filetului;

Δ_p - jocul minim dintre suprafețele filetului interior și exterior pe diametrul mediu.

Depășirea valorilor incoincidențelor calculate tolerează funcționarea normală a utilajului prin sporirea numărului refuzurilor acestuia (fig.3).

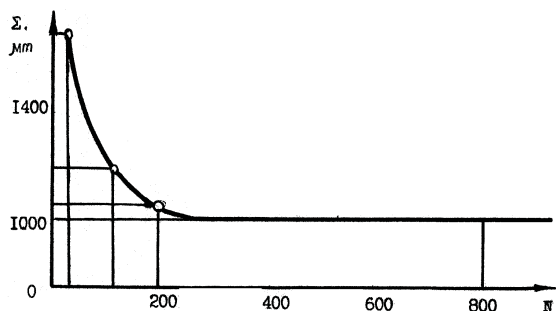

Fig.3 Depența numărului de cicluri de lucru fără refuzuri funcție de incoincidența axelor pieselor înșurubate.

BIBLIOGRAFIE

1. Botez I., Botez A., Crețu Ș. Mecanizarea montării îmbinărilor cu filet. Intellectus nr.3, 2000, pag.41-43.
2. Бостан И. А., Дулгеру В. Е., Ботез И. Г. Резьбозавертывающий инструмент. АН СССР SU №1732762 A1 B25 B21/00.

SUMMARY

The article presents a new nut screwing mechanism with precession transmission.

The mechanism is characterized by small dimensions, simple construction and reduced mass. By means of the proposed mechanism one can assemble multiaxled screwing machines.

... șerpilor sunt lunecoși și reci la pipăit. Dimpotrivă - ei sunt arizi și calzi;

... că doar planeta Saturn are inele. Mai au inele, ce e drept, nu atât de sclipitoare, planetele Jupiter și Uranus;

... saxofonul a fost inventat în epoca jazzului. Acest minunat instrument a fost creat și brevetat în 1846 de către Adolphe Sax (1814-1894), clarinetist și inventator de instrumente, belgian de origine. Saxofonul a fost utilizat în orchestre încă de Georges Bizet și Jules Massenet;

... că a dormi pe partea stângă nu e bine pentru inimă. Poziția în timpul somnului nu se răsfârânge nici asupra cardiacilor. Pur și simplu, atunci când te culci pe partea stângă auzi mai clar bătăile inimii, ceea ce poate servi drept prilej de agitații, îndeosebi pentru ipohondri, sau pentru acei care suferă de aritmia inimii;

... ghilotina a fost numită după numele "inventatorului ei, medicul francez, Guillotin". Ea îi aparține unui oarecare Luis, care a propus spre utilizare "secură revoluției", inspirându-se în montarea acesteia, din arsenalul medieval al instrumentelor de tortură. Dimpotrivă. J. L. Guillotin a fost potrivit al execuțiilor hazardate și cumplite, reușind ca aceasta să devină, cel puțin, un instrument al execuțiilor legalizate. Medicul suferea grozav că numele lui va rămânea în istorie grație acestei unelte diabolice. După moartea lui copiii săi, din această cauză, și-au schimbat chiar și numele de familie;

... că femeile conduc mai prost automobilele decât bărbații. Conform datelor înregistrate de către Institutul de Asigurări din SUA, bărbații șoferi mutilează autocarele cu 68 de procente mai mult decât femeile. Și de trei ori mai mult - cu un final tragic.

Implantologia – simbioză a științei, inventicii și a artei

Numele stomatologului

Teodor Popovici e un nume de rezonanță nu numai în Republica Moldova, dar și în alte țări. D-lui e unul din primii care a început să practice la noi cu succes implantologia, adică montarea în alveolele maxilarelor a dinților artificiali ce, propriu-zis, nu se deosebesc de cei naturali.

Deei a avut de înfruntat chiar de la început multe obstacole în tendința repunerii în drepturile ei legitime a acestei discipline, d-sa nu s-a lăsat descurajat sau intimidat, a continuat să muncească, să se instruiască necontenit, îmbinând concomitent teoria cu practica reușind, până la urmă, să se impună spectaculos.

De rând cu preocupările sale strict profesionale dl Teodor Popovici mai e și un mare admirator al Frumosului. Indiferent dacă acesta este exprimat în creația lui Dumnezeu (splendorile naturii) ori în creația Omului (muzică, pictură, balet, etc.). D-lui nu e însă doar un consumator pasiv ci, întrucât este înzestrat cu har literar, publică - din când în când - eseuri în care se îmbină armonios propriile-i observații, reflecții și cunoștințe, garnisite pe ici-colo de un fin umor, ceea ce face lecturarea lor nu numai agreabilă dar, în același timp, și instructivă.

Citiți - le și n-o să regretați.

În continuare vă oferim un interviu cu acest neordinar om.

INTERVIUL NUMĂRULUI

– Stimată domn, acest dialog continuă, de fapt, itinerarul cognitiv inserat în articolul “Implantologia orală” semnat de Teodor și Marian Popovici, care a apărut în revista “Intellectus” nr. 1, anul 2001, la rubrica “Pagini de istorie”. Am vrea acum să ne vorbiți despre această problemă, referindu-vă la realitatea din Republica Moldova.

– În 1952 un profesor din Lvov, Ucraina, a făcut niște experiențe greșite asupra animalelor, introducându-le în organism niște implantate. Era vorba de elemente dintr-o masă plastică, acrilat toxic. Acesta a declanșat o reacție negativă a organismului, lucru care l-a pus în gardă pe autor. Pe baza acestor date el a făcut un raport defăimător, prezentându-l comitetului central al partidului comunist al URSS. În consecință a fost adoptată o hotărâre în care era interzisă implantologia pe întregul teritoriu al țării. Chiar și după aceea acest profesor a publicat articole în care continuă să blameze disciplina dată, bazându-se în principiu pe vechile sale experimente.

Prin 1985-1986 în Uniunea Sovietică s-a început procesul dezvoltării implantologiei. Pioneri au fost stomatologii din Kaunas, Lituania. Acolo s-a și înființat Centrul Unional de Implantologie, în cadrul căruia aveau loc și cursuri de specializare, perfecționare a medicilor din branșa respectivă.

În 1987 un grup de medici de la noi din republică, printre care dnii G. Burduja, C. Ilașcu, S. Sokolov s-au deplasat la acest centru ca să se reprofileze. În această echipă trebuia să figurez și eu, dar s-au găsit “binevoitori” care s-au opus categoric împotriva mea. Mi-a părut, desigur, rău că nu am plecat și eu, dar n-am abandonat ideea.

– E un principiu de conduită salutar. Să nu disperăm niciodată, chiar când toate sunt împotriva noastră. Dacă vom dezerta, ulterior vom regreta toată viața că nu am fost îndeajuns de perseverenți întru a ne realiza. Iată ce ni se relatează în acest sens și în “Talmud”: “ Dacă cineva spune “m-am străduit, dar n-am reușit”, nu-l credeți. Dacă cineva zice “nu m-am străduit, dar am reușit”, nu-l credeți. Dacă cineva afirmă: “M-am străduit și am reușit”, atunci să-l credeți”. (Meghilla, 68).

– Inițial încercările pe teren se derulau la noi cu mișcări de rac, precum se spune. Un pas înainte - doi pași înapoi. Dar asta-i altă temă pentru discuție.

În 1989, fiind bine pregătit și teoretic, studiasem între timp lucrări științifice privitor la implantologie, m-am apucat încet-încet să fac operații pe animale. Peste un an în Moldova a venit o grupă de specialiști în domeniu. Mă refer la profesorii Dan Slăvesu din România și Benedict Heindrih din Israel. Ei au organizat cursuri pentru medicii doritori să se ocupe cu disciplina respectivă. Și iată că în '93, după 7 cursuri, unele din ele aici, la Chișinău, altele la București și împreună cu alții, am dat și eu examene. Am și Diplomă de medic specialist în domeniul implantologiei.

În 1989 a fost organizată secția de implantologie dentară la Policlinica Republicană de Stomatologie în frunte cu dl Gavriil Burduja. Iar în 1994 - Centrul de Implantologie, de către Ministerul Sănătății, în cadrul aceleiași instituții, în frunte cu Teodor Popovici.

Iată, în linii generale, de când și cum s-a început dezvoltarea acestei discipline în Republica Moldova.

Din activitatea Centrului de Implantologie face parte consultarea, diagnosticarea, intervențiile chirurgicale, adică introducerea implantelor. Pregătim în același timp, desigur, și specialiști. La ora actuală absolvenții noștri lucrează în diferite județe ale republicii: Orhei, Bălți, Edineț, Rezina, Râbnici, Tighina, Cahul. O parte muncesc în capitală. În Chișinău există la ora actuală mai multe cabinete unde se practică implantologia.

– Întrețineți legături cu colegii de breaslă din alte țări? În ce măsură aceste vizite reciproce, dacă există ele, vă îmbogățesc și vă permit să conștientizați la ce nivel se află specialiștii noștri?

– Sunt organizate permanent - lucru absolut necesar - conferințe și congrese internaționale la care sunt tratate problemele ce țin de stomatologie în general și implantologie în particular. La cele ce s-au desfășurat în România am fost invitat de vreo 12 ori...

– Judecând după diplomele pe care le văd amplasate în biroul dvs. activitatea specialiștilor din Republica Moldova este elogiată...

– Colaborăm fructuos cu specialiștii din branșa noastră din România, Ucraina, Rusia, Franța, Germania, Israel, Brazilia, Canada, SUA... Vreau să nominalizez un detaliu deosebit de important pentru noi, că am avut medici din România, Turcia, Siria, Iran, Italia... care au trecut cursuri de perfecționare la Centrul de Implantologie din Chișinău.

– Dacă luăm în considerație faptul că specialiștii noștri au fost nevoiți să se prezinte la start cu mult în urma colegilor lor din aceste țări, atunci succesele înregistrate trebuie considerate și mai remarcabile, de cum sunt în realitate.

– Fără doar și poate. De ce sunt utile aceste întruniri? Am putea să ne limităm numai la consultarea literaturii de specialitate? Nu, desigur. Numai în timpul acestor contacte reale și nu virtuale avem posibilitatea să punem punctul pe "i". Adică să vedem pe viu, cum se zice, cu cine stăm alături. Suntem la același nivel, am rămas cu mult în urmă? Unde am ajuns, ce trebuie să facem ca să nu ne pomenim iarăși la coadă? Și apoi, de ce nu am lua-o în unele privințe chiar și înaintea colegilor din alte țări?

– Lăudabile raționamente. Nu e locul să vorbim despre acest lucru dar, cu părere de rău, nu puțini dintre consăngenii noștri, chiar intelectuali, mai sunt încă sclavii unor complexe de inferioritate, inoculate nouă. Rareori au cutezanța să-și lanseze demonstrativ rodul munci în fața colegilor din țările, așa-zise "mari" și "civilizate". Le e frică" să nu se facă de râs" din cauza unor eventuale - adeseori, inerente! - gafe. Dar până și în literatura de specialitate, editată în Occident, se vorbește deschis, cu toată seriozitatea, despre dreptul fiecăruia de a greși. Anume pentru a sădi încă de la grădiniță curajul, improvizația, spontaneitatea, capabile să pulverizeze orice idee perimată, indiferent a cui este.

Revenind la subiectul propriu-zis, ași vrea să ne spuneți, dle Popovici, în ce măsură știința, inventica și arta merg mână în mână în implantologie?

– Scopul implantologiei e crearea atât a confortului oral cât și celui funcțional al pacientului. Altfel spus - facilitarea perfectă a masticării și a vorbirii, deci a tuturor funcțiilor ce revin în sarcina aparatului dento-maxilar. Dar, pentru a realiza acest obiectiv, specialistul trebuie să facă un set de investigații asupra pacientului, ce țin de știință, pentru a vedea care sunt căile întru materializarea scopului propus. Confecționarea implantelor și a dinților artificial necesită iarăși îndelungi investigații științifice, spirit inventiv și înaltă măiestrie care, în final, devin o artă. Dacă specialistul se perfecționează, firește, încontinuu. Spre aceasta, însă, îl impune viața, în caz contrar el nu va putea face față cerințelor mereu crescânde.

– Implantologia face, într-adevăr, minuni dar costul tuturor acestor servicii este enorm de mult pentru majoritatea covârșitoare a populației noastre. Când i-am povestit unei surioare, rămasă cu traiul la țară, câte parale face, ea s-a crucit, exclamând: "Ca să mă fac și eu cu dinți frumoși trebuie să-mi vând toată gospodăria și încă să mai împrumut. Și măcar de-ași trăi după acesta încă vreo sută de ani, ar mai merge treaba. Dar așa, ca mâine mă duc pe ceea lume cu tot cu dinți din metaloceramică".

Și atunci: pentru cine muncim, dle Popovici? Ce trebuie să facem ca să se bucure de acest progres al stomatologiei și acei care nu au mai mulți bani? Or, e vorba de un progres care, în treacăt fie zis, a fost creat și pe spinarea celor "rămași la plug".

– Într-adevăr, e o chestiune arzătoare... Am stat de vorbă de multe ori cu colegii de peste hotare punând aceeași întrebare: cine poate să beneficieze de acest lucru? Mi s-a răspuns răspicat: acei care au bani. Eu nu împărtășesc această opinie. Și atunci cum încerc să rezolv chestiunea? Da, banii își importanța lor, dar omul rămâne om. Și acel cu bani puțini vrea să arate mai frumos, mai agreabil. În primul rând dorește, lucru normal, să fie sănătos. Și întrucât eu sunt, ca să zic așa, "tatăl" acestor implante, producătorul lor, pot să-mi permit să mai scad din prețuri. Repet: trebuie să fim oameni. Făcându-i pe alții fericiți, ești și tu însuși mai fericit. Ajutându-i pe cei din jur, văzând că le

înfloresc iarăși zâmbetele, oare nu te simți și tu sufletește mai bine? Banul face multe, fără doar și poate, dar mai este și alta pe lângă ban, cu mult mai importantă: omenia. Trebuie să înțelegem lucrul acesta.

– Când am absolvit Univesitatea de Stat m-am dus să-i mulțumesc unui om, mai precis, unei familii, la care țin foarte mult, întrucât m-a ajutat adeseori și divers în anii mei de studii. M-au felicitat cu toții călduros iar capul familiei mi-a făcut o urare memorabilă: "Îți doresc succese frumoase dar să nu uiți niciodată de unde ți-ai luat zborul..."

D-le Popovici, e salutară acțiunea dvs. de binefacere, dar ce le-ați recomanda, totuși, mai ales tinerilor părinți, ca generațiile în creștere să aibă o dantură sănătoasă și naturală, deoarece deteriorarea acesteia declanșează asupra organismului uman mai multe boli.

Un medic american, care a fost în primul război mondial în Imperiul rus, a rămas uimit de dantura sănătoasă a soldaților originari din Basarabia. Analizând lucrurile el a ajuns la concluzie că aceasta se datora, în primul rând, ponderii pronunțate a porumbului în alimentația străbunilor noștri. Care e legătura dintre alimentație și maladiile cavității bucale?

– Nu trebuie să ne mire observația medicului american. Sănătatea dinților, dar și a întregului organism, depinde foarte mult de alimentație. În acele timpuri predomina covârșitor produsele naturale, nepoluate cu tot felul de "îngrășăminte", cărora mai de grabă ar trebui să le spunem "otrăvuri".

Dușmanul numărul unu al dinților sunt dulciurile. Ciocolata, de exemplu, se lipește de suprafața dinților accelerând apariția și dezvoltarea microbilor. Ea facilitează depunerile dentare, apoi tartul care afectează nu numai dinții, ci și țesuturile înconjurătoare, paradonțiul, adică gingia și, în ultimă instanță - osul.

Odinioară consumul de dulciuri, mai ales în localitățile rurale, era extrem de redus, aceasta compensându-se pe seama fructelor, pomușoarelor, bostănoaselor etc. care sunt superioare pentru sănătate, față de dulciurile preparate pe cale artificială.

Un alt factor ce se răsfrânge negativ asupra longevității dinților e și faptul că majoritatea alimentelor sunt tocate: carne, legume, fructe ș. a. Înainte oamenii consumau carne naturală. Ea nu era prea fiartă și nici prăjită - ci mai mult coaptă, ceea ce necesita masticarea îndelungată. Iar aceasta menținea aparatul dento-maxilar într-o permanentă formă sportivă, metaforic vorbind. Varza, morcovii, merele, perele etc. erau consumate zilnic, întăreau nu numai dinții, gingia, ligamenții parodontali. Erau, în același timp, benefice prin microelementele și vitaminele lor, influențând pozitiv asupra smalțului, dinților, făcându-i mai trainici și mai albi. Acum au apărut tot felul de paste și periute, aparate pentru înălbirea dinților etc. Am uitat însă de un lucru. Alimentația. Cu ce și cum ne hrănim. Buneii noștri nu prea respectau igiena cavității bucale, în sensul cum o înțelegem astăzi. În schimb mâncau multă ceapă și usturoi ce conțin fitoncide, care dezinfectează cavitatea bucală, nimicesc microbii, nepermițând formarea tartrului dentar.

Mai e încă ceva la mijloc. Specialiștii japonezi au demonstrat că morcovii sunt anticancerogeni. Nu ar fi bine să mâncăm un morcov-doi înainte de somn? Colegii lor olandezi au ajuns la concluzie că folosirea zilnică a 2-3 căței de usturoi diminuează foarte mult cancerul intestinal. Iar specialiștii din SUA și Germania afirmă că acei care utilizează permanent ceapa nu suferă de maladiile cardio-vasculare (bolilele de inimă, infarct, hemoragii craniene ș. a.). dar mastecarea fructelor și legumelor influențează benefic și asupra dinților, a gingiei.

– Am făcut cunoștință cu adresarea dvs. față de colegi care, în fond, e un program de activitate. Cum au reacționat dânsii la acest apel? De ce a fost condiționat documentul respectiv?

– O parte din colegi continuă să facă hora pe loc, deși afară sunt cu totul alte vremuri. Trebuie să înțelegem clar un lucru. Stomatologia are două

posibilități de existență: în cadrul structurilor de stat, constituind un procent mic, și în cadrul celei private. Stomatologia liberă, adică privată, se practică în toate țările, revenindu-i circa 90 de procente din numărul total. Iar statul nostru e într-atâta de sărac încât nu mai poate asigura nici cazurile de strictă urgență, nemaivorbind de celelalte.

De ce m-am adresat colegilor stomatologi cu această scrisoare? Era și timpul ca să nu mai mizăm pe subvențiile de la stat și pe ajutoarele străine, ci să luăm inițiativa în mâinile noastre. O altă cale nu există. Firește, am putea face ceva bun și frumos doar având și unele resurse financiare. Dacă nu dispunem la moment de acestea - putem lua credite, bunăoară la acele bănci, unde rata procentelor pentru servicii nu e prea mare. Alții au împrumutat bani de la prieteni, rude - de pretutindeni pentru a-și pune un cabinet stomatologic pe picioare.

Patronul va face tot posibilul să organizeze totul cât mai rațional, să folosească metodele cele mai avansate din domeniu, să procure utilajul și instrumentele de ultimă oră iar deservirea clienților - să fie ireproșabilă. În sfârșit, se va instrui însuși necontenit, cerând același lucru și de la personal. Astfel se vor crea și noi locuri de muncă, moment deosebit de important, de care ar trebui să se țină cont.

Numărul celor care sunt posesori ai cabinetelor stomatologice particulare e în continuă creștere la ora actuală. Mulți sunt conștienți de suflul vremii, deschid noi și noi cabinete private, decizi să fie stăpâni pe munca lor și să ducă, în sfârșit, o viață decentă și demnă.

– Iar aceasta presupune concurența dintre aceste cabinete performante. Procesul respectiv va condiționa, până la urmă, reducerea iminentă a taxelor pentru servicii, lucru de care va beneficia treptat tot mai multă lume.

A dialogat Dumitru VESTE

Un om care sfințește locul

Materialul se constituie drept o evocare a vieții și preocupărilor științifice a distinsului savant Pavel Vlad, doctor habilitat în chimie, profesor universitar, academician, laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova - specialist notoriu în domeniul chimiei organice și bioorganice, al compușilor naturali fiziologic activi, creatorul școlii științifice orientate la studiul compușilor izoprenoidici, autor a peste 250 lucrări științifice, inclusiv 2 monografii și un manual de chimie organică, deținător a peste 40 de brevete de invenție care 7-au adus un bun nume în lume.

Eâte taine ale universului natural mai așteaptă intervenția minții și a mâinilor făcătoare de minuni ale savanților chimiști, căci despre unul din ei avem a vă vorbi în continuare. Străbunul nostru Pământ, cu luxuriantu-i ocean verde care ne purifică mai întâi aerul, adică oceanul albastru cu nemărginirea sa eternă, apoi toate cele ce ne înconjoară și ne ajută a supraviețui prin timp și în timp: flori rarissime, plante care emană uleiuri eterice, plante medicinale, plante melifere ce populează nu numai natura, ci și-au făcut intrare și în rândul plantelor de cultură cum ar fi speciile de cereale, leguminoase, plante industriale etc. Și această splendidă floră, cu diversitatea produselor ce ni le pune la dispoziție, știe nu numai să ne hrănească, să ne îmbrace, să ne satisfacă dorul de frumos și armonie, ci mai tănuiește în ființa lor de plante o serie de așa-ziși produși naturali, remarcabili prin uriașa lor acțiune biologică ce se manifestă chiar și în cantități infime și care doar bunului specialist, în cazul dat chimistului profesionist, le dezvăluie misterul. Cine ar putea, spre exemplu, să-ți vorbească exhaustiv despre compușii cu schelet poliizoprenic (izoprenoide) considerați de primă importanță practică?

Există o școală în Republica Moldova care și-a consolidat forțele creatoare la studiul compușilor izoprenoidici. Fondatorul acestei școli este

academicianul Pavel Vlad ce a trasat noi direcții prioritare privind obținerea și transformările compușilor cu schelet poliizoprenic, stereochemia terpenoidelor, metodele ozonolitice de scindare oxidativă și căile de preparare a compușilor terpenici ciclici, metodele de evaluare a dependenței proprietăților olfactive de factorii structurali, sterici și electronici, ai compușilor cu miros de ambră.

Coborâtor dintr-o familie de țărani din satul Lipnic, județul Edineț, urmează studiile medii la școala din localitate, apoi Facultatea de Chimie a Universității de Stat din Moldova (1953-1958) și doctorantura în Laboratorul de Chimie a Compușilor Naturali al Institutului de Chimie al Academiei de Științe din Republica Moldova (1958-1961), îndrumat fiind de academicianul Gheorghe Lazurievski. În 1961 doctorandul Pavel Vlad trece un stagiul de jumătate de an la Institutul de Chimie Organică și Biochimie din Praga, unde în colaborare cu M. Souček, sub conducerea lui V. Herout definitivează studiul "Stabilirea configurației absolvente a linaloolului și nerolidolului", lucrarea publicată în periodicele Academiei de Științe a Cehoslovaciei.

În 1964 susține teza de doctorat "Stereochemia unor diterpenoide din grupa labdanului", iar în 1984 și cea de a doua teză, "Cercetări asupra diterpenoidelor labdanice", pentru obținerea

titlului științific de doctor habilitat în chimie. În 1990 i se conferă titlul didactic de profesor universitar. Director-adjunct pentru știință (1974) și director al Institutului de Chimie (1975), șef al Laboratorului de Chimie a Plantelor Etero-Oleaginoase (1977), reprofilat în Laboratorul de Chimie a Terpenoidelor (1991), membru core-spondent (1989) și titular al Academiei de Științe a Republicii Moldova (1992). Din martie 1995 academicianul Pavel Vlad deține funcția de vicepreședinte al Academiei.

S-ar părea că drumul acestui om, autoritar din fire pe măsură vremii, a fost să-i fie presărat cu petale de trandafir. În realitate, însă, domnia sa a depus o mult prea asiduă muncă zi de zi cu o tenacitate de invidiat. Venerabilului savant i-a ajuns înțelepciune și răbdare să conștientizeze acest fapt. Dovadă sunt aceste sincere și profunde mărturii, desprinse din unul din interviurile sale: “Știința este un domeniu, unde e necesară o muncă asiduă, perseverentă și multă răbdare. Uneori scopul poate fi atins (dacă în general poate fi) după zeci de încercări, experiențe. Pentru domeniul de care eu personal mă ocup - chimia organică a compușilor naturali - acesta-i un adevăr incontestabil”.

Pavel Vlad a mai avut norocul de a fi înconjurat de discipoli valoroși, care l-au înțeles de minune, l-au ascultat și l-au urmat. Și acesta este un merit al savantului, care a știut să-i orienteze, povățuindu-i, după cum el însuși mărturisește astfel: “Pe tinerii specialiști, care se încadrează în laboratorul nostru, eu caut să-i liniștesc de la bun început: - Pe succese momentane și ușoare să nu contați! Deseori când ai ajuns la niște rezultate, la care ai aspirat, nu-ți mai rămân forțe pentru a te bucura. Cu toate acestea, vreau să le spun tinerilor cercetători că muncind cu insistență, sacrificându-te într-un fel specialității alese, vin și succesele, deci și bucuriile împlinirilor”.

Asemenea bucurii le-a avut și le-a trăit academicianul Pavel Vlad în viața sa. Lui îi revine meritul de a fi adus o sensibilă contribuție în chimia compușilor naturali, mai ales, în studiul

deșeurilor industriei etero-oleaginoase, obținând o serie de noi odoranți cu miros de ambră și aromatizante care și-au găsit aplicații reușite în industria parfumurilor și produselor cosmetice, precum și la aromatizarea tutunului.

Este autorul a circa 250 lucrări științifice, inclusiv 2 monografii și un manual de chimie organică (1997) de largă respirație și înaltă ținută științifică. Academicianul Pavel Vlad deține peste 40 de brevete de invenție care i-au adus renume la Saloanele de invenție de pe mapamond. În cadrul Expoziției “Infoinvent-2000” s-a învrednicit de Medalia de Aur a Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală. A pregătit 11 doctori și 2 doctori habilitați în chimie.

Prezidează Consiliul științific specializat de conferire a titlurilor de doctori și doctor habilitat în chimie sub egida Institutului de Chimie al AȘM, membru al Consiliului Superioare de Atestare a Republicii Moldova, membru al Colegiului de redacție al revistei “Himia prirodnih soedinenii” (“Chimia compușilor naturali”).

Pentru merite deosebite academicianul Pavel Vlad a fost decorat cu ordinul “Insigna de Onoare” și cu cea mai înaltă distincție a statului nostru “Ordinul Republicii”. Este laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul științei, tehnicii și productivității pe anul 1996 pentru lucrarea “Elaborarea și implementarea de sosuri și aromatizante noi pentru tutun”.

Specialist notoriu în domeniul chimiei organice și bioorganice, al compușilor naturali și fiziologic activi a fost nominalizat de către Institutul American de Biografie drept personalitate a anului 1998, subliniindu-se realizările în domeniul științei, meritele sale față de societate.

În calitatea sa de conducător și organizator al științei, academicianul Pavel Vlad este profund preocupat de situația deplorabilă în care se află ea astăzi. În munca sa de fiecare zi, în toate luările sale de cuvânt publice încearcă să sensibilizeze opinia publică și, mai ales, conducerea republicii asupra problemelor care

cer o stringentă soluționare, propune măsuri concrete ce trebuie întreprinse, pentru a ieși din actuala situație de derută și incertitudine. Printre acestea pot fi menționate următoarele: asigurarea cercetărilor științifice fundamentale cu echipament de vârf, computerizarea și automatizarea studiilor, asigurarea lor informațională prin sisteme, bunăoară, de tipul Internet etc. Cu alte cuvinte, problema cadrelor de cercetători. "Cum să le păstrăm, să le protejăm, să le atragem? - se întreabă și ne întreabă savantul. Tineret talentat, apt de muncă, interesat și insistent a fost și este. Tradiții și școli științifice deocamdată avem. E necesară o politică tehnico-științifică de stat..." Să observăm că în persoana academicianului Pavel Vlad mai rămâne un mare optimist și acest optimism ne inspiră și pe noi.

Spunea un înaintaș al nostru altădată că cine a sădit în viața sa un pom, a construit o casă și i-a dat viață unui copil, poate considera pe bună dreptate că și-a făcut datoria de om pe pământ, sfințind locul unde i-a fost hărăzită scurta sa trecere prin universul vieții. Despre Pavel Vlad se poate spune că și-a făcut datoria din plin, lăsând celor care vor veni mai târziu o carte

fundamentală, o școală de chimie ce studiază compușii izoprenoidici, cu discipoli de valoare și, în sfârșit, un copil, care i-a adus în casă o a treia generație de la Pavel Vlad pornire. Cu adevărat, Omul sfințește locul!

SUMMARY

The material constitutes a true evocation of the life and scientific concerns of the outstanding scientist Pavel Vlad, Doctor Habilitate in Chemistry, university professor, academician, laureate of the State Prize of the Republic of Moldova - well-known expert in the field of organic and biologically organic chemistry, natural physiologically active compounds, creator of the scientific school aimed at investigating the isoprenoid compounds, author of over 250 scientific works, including 2 monographs and a course of organic chemistry, owner of over 40 patents for invention, that made him famous world-wide.

Dumitru BATÂR, dr. hab., prof. univ.

... melcul are o dantură neobișnuită? În gura acestei moluște terestre erbivore din familia gasteropodelor se află nu mai puțin de ... 14174 de dinți.

... se poate face o plimbare pe jos prin interiorul unei... inimi omenеști? Această "călătorie fantastică" e accesibilă oricărui vizitator al muzeului de istorie naturală din orașul Portland (SUA), care posedă un model al acestui organ de dimensiunea a 6,6x4x4 metri. Vizitatorul poate intra în această "inimă", să contemple circulația sângelui, să asculte bătăile normale ale ei etc.

... inima pompează 4200 centimetri cubi de sânge pe minut, 60 tone în 24 de ore și aproximativ 34 granituri de tren a câte 50 vagoane fiecare în răstimpul a 70 de ani?

... o femeie, în greutate de 70 de kilograme și purtând pantofi cu tocuri "cui", exercită o presiune echivalentă cu cea a unui cazan de locomotivă cu aburi. Aceasta înseamnă 70 de kilograme pe un centimetru.

... în cabinetele stomatologice bărbații sub 30 de ani leșină mult mai mult decât femeile și aceste "accidente" sunt mai frecvente dimineața?

Nedreptățitul autor al primei gramatici din lume

9 ncredibil, dar numele lui Dionisie “Tracul” (170-90 î. Ch.), căci anume el e semnatarul acestei opere de temelie pentru lingvistica mondială, nu figurează în calendarul consacrat personalităților omagiate pentru anul 2000 - 2001, publicat de UNESCO!

De fapt, lucrul acesta nu trebuie să ne mire prea mult. Or, Marea Enciclopedie Franceză (*Larousse*), 20 de volume solide, l-a omis pur și simplu pe acest înaintaș de excepție. Aceeași indiferență revoltătoare o manifestă *Dictionnaire universel des noms propres* și *Dictionnaire d'histoire universelle*, editate la Paris în două volume, fiecare numărând peste o mie de pagini.

Probabil, funcționarii de la Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (astfel se descifrează abrevierea UNESCO), ce-și are sediul la Paris, nu au consultat și alte ediții similare, unde ar fi găsit, totuși, informații vizavi de subiectul respectiv. Dacă, firește, luându-și obligațiile mai în serios, ar fi verificat datele prezentate “de pe loc”.

Oricum, dacă în lucrările similare apărute în țările comuniste, escrocheriile ideologice nu ne mai surprind, cum să interpretăm aceste inadmisibile omiteri în lucrările editate în țările democratice și, zice-se, civilizate? De ce alții, incomparabil mai mici, beneficiază de privilegiul substanțiale?

Semnificativ e că nici grecii, care au comunități puternice în afara țării lor, mai ales în Franța, nu

au tras clopotele la UNESCO în faza elaborării calendarului *Celebration d'anniversaires*.

“Ei și? Ce legătură au ăștia cu Dionisie Tracul?”, se vor întreba, poate, unii cititori, mai puțin inițiați în chestiunea pusă în discuție. Adevărul e că lucrarea marelui înaintaș, intitulată “Arta gramaticii”, abordează problemele ce țin de vechea greacă, limba de comunicare în lumea elenistică, întemeiată pe ruinele uriașului imperiu creat de Alexandru cel Mare, din care făceau parte țări din Europa, Asia și Africa.

Nu încapă nici o îndoială că dacă autorul acestei cărți ar fi fost un grec sadea conaționalii lui de astăzi ar fi răsturnat lumea cu picioarele în sus, trâmbițându-i numele pe toate meridianele.

Cât ne privește pe noi, despre care majoritatea covârșitoare a istoricilor români și străini susțin că suntem urmașii direcți ai traco-geto-dacilor, atunci cum poate fi calificată atitudinea noastră? Or, de exemplu, revistele “*Cugetul*”, “*Limba română*” și “*Calendar național 2000*” - deci, într-un fel, literatura de specialitate! - apărute în Republica Moldova, au ignorat sărbătorirea acestei personalități.

Nu e mai bună situația la acest capitol nici în România. “*Magazin istoric*” și “*Academica*”, revistă de știință, cultură și artă, de pildă, nu i-au consacrat ilustrului grămătic și om de litere nici un rând. Am încercat să aflu ce zice în acest sens “*Limba română*”, revistă editată la

București. Dar, cu părere de rău, nici Biblioteca Națională, nici Biblioteca Academiei nu au primit de câțiva ani vreun număr al acestei publicații. Unii activiști de frunte de la societatea “Casa Limbii Române” de la Chișinău ne-au comunicat chiar că revista “Limba română” de la București ...a naufragiat!

O doză de vină în ignorarea acestui prestigios nume în spațiul românesc ar putea fi explicată și prin aceea că informația succintă, câtă există pe ici-colo în enciclopediile noastre și în cele străine, e oarecum incifrată, denaturată chiar. În toate figurează, practic, aceeași sintagmă: “Dionisyos Thrax, filolog și gramatician grec...”

Deie-ți în cap că diminutivul “Thrax” - redat, de regulă, doar în versiunea latină - nu înseamnă altceva decât...“Tracul” ! Or, enciclopediile continuă să rămână și astăzi, pentru majoritatea oamenilor mijlocul cel mai accesibil de informare.

Și dacă lucrul acesta îl putem imputa gazetarilor, veșnic grăbiți, care rareori au timp pentru a zăbovi mai îndelung asupra cercetării lucrurilor, atunci cum să explicăm atitudinea savanților ? Sau poate, antrenați și dlor în diverse combinații politice, în soluționarea problemelor globale (intrarea în Comunitatea Europeană, în NATO etc.), le-a fost frică să nu-i supere cumva pe vecini. Sau, poate, și mai grav, pe “puternicii zilei”?

Nu-i oare o impietate să semnez gafele din activitatea celor ajunși în capul piramidei? Istoria noastră, mai ales cea modernă, e plină de astfel de “mostre ale politicii majore”, când s-au făcut compromisuri și concesiile în toate părțile, consecințele nefaste ale cărora le suportăm astăzi. Și cine știe câtă vreme ne vor mai chinui încă aceste răni adânci.

Dar cine e, totuși, acest Dionisie Tracul ? Ce mărturii ne-au rămas despre dânsul și activitatea sa?

Din literatura consultată aflăm că el s-a născut în Alexandria egipteană și că “...tatăl său era

trac” (*Encyclopedia Britannica. A new survey of universal knowledge*, v. 7, p. 398). Să nu ne surprindă prezența tracilor în Egipt. În acele vremuri se călătorea, în multe privințe, incomparabil mai lesne. Nu exista nici sistemul pașapoartelor, nici cel al vizelor etc., născocite ulterior, odată cu “extinderea democrației”. Răs-strămoșii noștri peregrinau hăt departe de pământurile lor de baștină. Astfel, conform istoricilor antici și contemporani, atât în armata regelui David (1004-965 î. Ch.) cât și în a lui Alexandru Macedon (356-323) existau contingente alcătuite integral din traci. Prin urmare ei ajunseseră nu numai în Egipt și Iudeea, dar și în India etc.

Încă un detaliu sugestiv. Dionisie a fost discipolul lui Aristarh din Samothrace (215-145 î. Ch.) care, după cum vedem, era de asemenea, trac de origine, numai că născut chiar în Tracia. Prin urmare, reprezentanții acestui numeros popor erau capabili să se impună spectaculos în lumea antică nu numai cu spada, ci și cu pana. Tucidide (460-396 î. Ch.), bunăoară, cel mai mare istoric al grecilor din antichitate, era de asemenea trac de origine.

Aristarh a condus un timp Biblioteca din Alexandria, cea mai vestită și bogată instituție de acest gen din lumea antică. Însuși numirea sa în această funcție reprezenta în acele vremuri un titlu de mare prestigiu și responsabilitate. Dar el s-a evidențiat în mai multe ipostaze: critic, filolog etc. A editat și comentat operele lui Eschil, Sofocle, Euripide, Pindar ș.a. Prin urmare, Aristarh a fost un spirit scriitor și prodigios. A înființat, concomitent, o școală de gramatică, unde l-a avut ucenic și pe conaționalul său, Dionisie, care se dovedi cel mai destoinic dintre toți discipolii.

Biblioteca din Alexandria a fost înființată de unul din generalii lui Alexandru Macedon, pre nume Ptolomeu Soter, ajuns rege al Egiptului. Fondul acestei trezorerii spirituale cuprindea cărți religioase, științifice și literare. Urmașii care l-au succedat la tron au continuat să sporească avuția bibliotecii. “Fondul de cărți”, ca să apelăm

la o expresie contemporană, a atins într-un timp cifra de 400.000 de suluri de papirus! Solii regelui cutreierau în lung și în lat țările străine având misiunea de a descoperi și a achiziționa cele mai valoroase opere. O armată întregă de copişti, sub îndrumarea celor mai mari savanți, lucra cu neostenită râvnă la multiplicarea prețioaselor manuscrise.

Anume acest proces, acumularea, sistematizarea transcrierea neconținută a unui număr imens de opere, a condiționat apariția și dezvoltarea gramaticii.

În același timp în Biblioteca din Alexandria studiau și creau mulți oameni de știință veniți din toată lumea de atunci, alcătuind astfel o adevărată Academie.

În această efervescență culturală s-a format și s-a făcut remarcat Dionisie Tracul.

Dar peste un timp el pleacă la Rodos ca să se instruiască în arta oratoriei, o condiție obligatorie pentru toți oamenii de cultură din antichitate. Insula Rodos era în acea vreme o putere de prim rang. Juca un rol important nu numai în lumea greacă, ci și în tot spațiul mediteranean. În epoca elenistică insula a înregistrat o remarcabilă înflorire culturală. Școala artistică de aici a creat strălucite opere de artă, printre care și Colosul din Rodos, statuia zeului Helios, una din cele șapte minuni a lumii antice. De un mare prestigiu se bucura, printre altele, școala de retorică.

În promovarea acestei discipline s-au impus profesori de forță: Dionys din Magnesia, Menip din Stratonicea dar, mai ales, Apollonius Molon care, împreună cu alți retori, i-au creat instituției o faimă răsunătoare. E grăitor în acest sens și faptul că în școala respectivă și-au desăvârșit măiestria Cesar (100-44 î. Ch.), Cicero (106-43 î. Ch.) etc.) - figuri marcante ale spiritualității antice.

Anii petrecuți de către Dionisie pe Rodos au constituit un moment de răspântie. După ce s-a instruit bine în arta oratoriei el a plecat la Roma unde ajunge, peste un timp, profesor de retorică.

Detaliu semnificativ, dacă luăm în calcul ce însemna aceasta în orașul de pe cele șapte coline. Scrie, totodată, și comentarii la operele lui Homer , Hesiod etc. alte lucrări care cuprind relatări despre Rodos, precum și o colecție intitulată "Studii istorice", unde figurează un fragment considerabil din scrierea "Stromata", lucrare pierdută a lui Clement (150-215 d. Ch.), teolog remarcabil și conducător al școlii creștine din Alexandria.

Așadar, Dionisie a trăit o viață intensă și bogată.

Dar cea mai cunoscută lucrare a lui Dionisie Tracul e "Arta gramaticii", anume ea l-a făcut nemuritor, demonstrând că dânsul a surprins ritmul vieții, har care nu este dat decât celor aleși.

Ce reprezintă însă această operă ?

Ea începe cu o definiție a gramaticii și a funcțiilor sale. În cele 25 de paragrafe este expusă evoluția științei despre această disciplină. Conform opiniei sale, limba se divizează în cuvinte: acestea în silabe, iar apoi în elemente indivizibile - literele.

Întrucât gramaticienii din Alexandria aveau de a face în special cu monumentele scrise, ei utilizau în lucrările lor noțiunea "literă" și nu "fonemă".

Literele se împart în vocale și consoane. În continuare se menționa importanța accentului și durata lui. Spațiul principal în lucrare era rezervat științei despre părțile de vorbire, opt la număr, și anume: substantivul, verbul, participiul, articolul, pronumele, prepoziția, adverbul, conjuncția.

Părțile de vorbire erau definite reieșind din particularitățile formale, iar altele - conform particularităților semantice. Substantivul, de exemplu, era determinat ca parte de vorbire, posedând cazuri (particularitatea formală), indicând obiectul sau acțiunea (particularitatea semantică). Prin urmare, Dionisie a lansat soluții viabile în această nouă disciplină. Descrierea părților de vorbire constituie partea principală a lucrării lui.

Noțiunile expuse în "Arta gramaticii", scrisă înainte de nașterea Mântuitorului, rămân, în principiu, valabile și astăzi ! Lucru extraordinar, într-adevăr. Oare acesta nu e un indice incontestabil al genialității lui Dionisie Tracul? Nu a fost el un om providențial?

Amintim în acest context că sintaxa a fost elaborată mai târziu, abia peste un secol, de un alt cărturar, Apollonius Dyscolus.

Oricât ar încerca unii scribi vânduți să ascundă ori să denatureze adevărul, strădania lor e trudă zadarnică. Să exemplificăm însă.

Ultimele două enciclopedii sovietice, fiecare numărând câte 50 de volume, l-au ostracizat și ele cu nonșalanță pe Dionisie Tracul. Iată, așadar, cât valorează criteriul de obiectivitate pe care și-l afișează nu odată alcătuitoarii. În realitate acestea - și nu numai ele - suferă de un subiectivism frenetic, fiind îmbăcsite cu nulități gălăgioase. Or, tocmai enciclopediile ar trebui să se caracterizeze prin onestitate și imparțialitate.

Reticența e cu atât mai stranie, dacă luăm în calcul faptul că Dionisie nu s-a învinovățit, pare-se, cu nimic în fața comuniștilor. Unde mai pui că el a trăit mulți ani până la nașterea lui Iisus.

Unica explicație plauzibilă poate fi legată doar de aceea că tocmai în această perioadă în URSS se declanșase o campanie deșănțată cum că, practic, toate descoperirile științifice și invențiile majore fuseseră făcute de ruși.

Se spunea odinioară, mai în glumă mai în serios, că dacă Moscova strănută, "țările-surori" s-au și îmbolnăvit de gripă. Astfel, bunăoară, enciclopediile cehă, slovacă, bulgară, toate însumând câte 6 volume fiecare, nu zic nici "păs" despre Dionisie.

Și lucrul nu e de mirare. Curios e altceva. Că vecinii noștri de la sud de Dunăre, care-și etalează adeseori "descendența tracică", prin festivalul de muzică de estradă numit ... "Orfeul de aur", un monument ridicat lui Spartacus (? - 71 î. Ch.) etc. nu i-au rezervat în enciclopedie măcar un rând lui Dionisie Tracul.

Există, desigur, și excepții ... *Dicționarul Enciclopedic Român*, în patru volume, editat în anii '60, se dovedește mai "îngăduitor", acordându-i 8 rânduri și jumătate. Trebuie să ținem cont însă și de faptul că paginile volumelor sunt împărțite în trei subdiviziuni. Iar volumul doi al *Dicționarului enciclopedic*, apărut în 1996, deci în plină democrație, nu i-a rezervat decât... 3 rânduri și un sfert!

Mai generoasă în acest sens e lucrarea similară apărută în fosta Republică Democrată Germană.

Timpul, însă, acest justițiar implacabil, le plasează până la urmă pe toate la locul pe care îl merită. Vor sau nu să recunoască realitatea acești promotori ai opiniei publice, adevărul e că "... cea mai veche gramatică pe care o avem astăzi este "Arta gramaticii" a lui Dionysios Thrax. El ne-a dat prima gramatică, iar ea reprezintă temelia tuturor lucrărilor similare de mai târziu" (*The Encyclopedia Americana, International edition, complete in thirty volumes*, v. 13, p.152).

Opera lui Dionisie a constituit "... fundamentul dezvoltării de mai departe a gramaticii în Grecia și Roma" ("*Enĉiklopediceski slovar*" *T-va Br. A. i I. Granat I K, Moskva*, v. 16, p.438, ediție de la începutul secolului XX.).

În Cetatea Eternă "Arta gramaticii" l-a influențat pe eruditul Caius Varro (116 - 27 î. Ch.) în lucrările sale consacrate gramaticii, pe Marcus Quintilianus (35- 96 d. Ch.), autorul celui mai cunoscut tratat de retorică din antichitate, precum și pe Priscianus (sf. sec 5- sec 6), semnatarul lucrării "Institutio de arte grammatica", operă de referință a gramaticii latine din evul mediu.

Enciclopedia *Meyers Neues Lexikon*, editată în 1962 în șapte volume la Leipzig (RDG), își informează cititorii că lucrarea lui Dionisie este "... întâia gramatică greacă unde au fost efectuate cercetări științifice asupra limbii (în afară de sintaxă și stilistică - n. n.). Ea a rămas în calitate de manual până la începutul vremii noi, al erei noastre" (v. 2, p. 6).

Cercetătorii consideră că "... romanii au preluat opera lui Dionisie, modificând-o ușor, adaptând-o la limba lor, fiind importanți nu atât prin originalitate, cât prin aceea că au transmis mai departe această lucrare" (*The New Encyclopedia Britannica*, 30 volumes, v. 8, p. 267).

Prin urmare, lucrarea lui Dionisie "... a reprezentat, până la un anumit punct, baza tuturor gramaticilor europene" (*Bolșaiia Ențiklopedia*, Sankt Peterburg, 1902, v. 8, p. 534).

Mai mult decât atât. Scrierea lui Dionisie "... a influențat lucrările de acest gen ale gramaticilor arabe și evreiești din secolele mijlocii" (*Bolșaiia Sovetskaia Ențiklopedia*, M., 1935, v. 18, p.759).

Menționând aceste lucruri trebuie să mai luăm în considerare și următoarele aspecte. Grație coloniștilor europeni care, pe parcursul vremii, s-au stabilit masiv cu traiul în America, Australia, Noua Zeelandă și (parțial) în Africa și Asia, putem considera că "Arta gramaticii" se află, practic, la baza tuturor gramaticilor din lume, devenind, astfel, un bun spiritual al întregii omeniri.

Iată de ce omiterea lui Dionisie Tracul din calendarul datelor comemorative, întocmit de UNESCO pentru anul 2000 - 2001, e o flagrantă injustiție. Nu poate fi calificat altfel decât ca o ingraturitate obtuză.

Și acesta nu e, cu părere de rău, unicul caz...

Teodor COJOCARU

SUMMARY

The name of Dionysos Thrax (170-90 BC) or in Romanian Dionisie Tracul, the author of the first Grammar book in the world is not found anywhere but in some encyclopedias.

His name also was not included in the Calendar dedicated to the personalities for the year 2000-2001 published by UNESCO.

This omission is more regrettable if we consider the fact that the Art of the Grammar written by Dionisie was the basis of all the European Grammars, and due to the colonists, of the similar works edited in America, Africa, Asia and Oceania. He influenced, at the same time, Arabic and Jewish works from secondary schools.

The present article tries to reconstitute, on the basis of existing information, the place of Dionisie Tracul in the context of the Human Civilization.

... mineralul denumit obsidian - o rocă frumoasă, de culoare verde întunecat - are o mare rezistență la umiditate? Apa pătrunde în obsidian cu viteza de 2 microni (două miimi de milimetru) în ... 10 secole.

... mărimea dinților omului s-a redus în ultimii zece mii de ani în jumătate din cauza profundelor modificări, intervenite în alimentația umană? Omul preistoric n-a cunoscut caria dentară. Consumul dulciurilor rafinate este principalul factor, generator al acestei maladii a danturii.

... cinci procente din locuitorii globului sunt stângaci? După opiniile unor antropologi, în epoca de piatră numărul stângacilor era de 50 la sută.

Cauzalitatea științifică: raportul de secvență și corelații între fenomene

*Este cunoscut faptul cât de importantă pentru examinarea cererilor de brevet de invenție e noțiunea «cauzalitate», adică legătura între elementele revendicate și rezultatul obținut prin aplicarea invenției. Propunem atenției dvs. reflecțiile lui **Nae IONESCU**, filozof și profesor de logică, istoric a logicii și metafizică la Universitatea din București în anii '20-'40, referitoare la cauzalitatea științifică expuse în cartea: «Curs de metafizică», apărută la Editura HUMANITAS, 1995.*

Stiți ce înseamnă propriu-zis cauzalitatea. Știți că dacă există două fenomene a căror apariție prezintă o oarecare constanță, din care constanța s-ar putea deduce o legătură între aceste fenomene, atunci în anumite condiții noi spunem că fenomenul A este cauza fenomenului B și, reciproc, fenomenul B este efectul fenomenului A. Aceasta este o formă neutră a principiului cauzalității. Cu alte cuvinte, există două fenomene care stau într-un anumit raport; ce fel este însă propriu-zis acest raport, nu se spune: un raport de existență într-un fel, un raport de apariție în alt fel. Forma este neutră, pentru simplul motiv că acest principiu al cauzalității este un principiu formal, general, și că el ia diferite forme după domeniile în care se aplică. Să nu credeți că eu ajung la Dumnezeu cu ajutorul principiului cauzalității, adică trec din domeniul realității sensibile în domeniul virtualității, în domeniul formelor condiționale, prin orice formă a principiului cauzalității. Pentru ca să existe posibilitatea de trecere dintr-un domeniu în altul, ar trebui ca principiul cauzalității să exprime o legătură esențială și relevantă între două fenomene. Când zic că lumina se aprinde pentru că am învârtit comutatorul, eu sunt înclinat să spun că am stabilit o legătură esențială între aceste două fenomene: așezarea într-un anumit fel a comutatorului și lumina care se produce. Ceea ce pot să afirm însă despre

legătura aceasta este numai atât, că am de-a face cu două fenomene care se urmează, și se urmează întotdeauna în anumite condiții, adică: să învârtesc comutatorul, să nu fie stricat, să existe undeva înmagazinat un curent electric de o anumită forță etc. Vasăzică, în anumite condiții date, stabilesc o secvență între două fenomene. Atât și nimic mai mult. Nu pot să afirm despre două fenomene care se urmează că stau în relații de cauzalitate, nu pot să afirm aceasta în chip absolut și, chiar afirmația mea ar fi făcută în chip absolut, ea încă nu ar spune nimic asupra esențialității raportului dintre două fenomene: schimbarea poziției comutatorului și producerea luminii.

Așa fiind, în această formă, în exemplul pe care vi l-am dat, cauzalitatea se reduce la o simplă secvență: simpla secvență este singurul lucru pe care-l pot afirma cu certitudine despre raportul dintre aceste două fenomene. Secvența însăși, oricât de absolută ar fi ea, nu poate să explice, nu poate să epuizeze prin ea însăși raportul de cauzalitate, pentru că pot să existe secvențe absolute, fără ca între cele două fenomene care se urmează să existe în adevăr raport de cauzalitate. De pildă: ziua urmează nopții. Aceasta este o secvență absolută, fără să fie cauzalitate. Căci ziua nu naște din noapte, noaptea nu naște din zi, ziua nu condiționează noaptea. Vasăzică, secvența este perfectă, dar

cauzalitatea nu există. Secvența perfectă a două fenomene poate să dea o indicație asupra unui raport esențial între aceste fenomene, dar poate să dea una și asupra unui raport esențial al acestor două fenomene cu un al treilea. De pildă, ziua nu urmează din noapte, dar ziua și noaptea sunt rezultatul unui anumit eveniment, care se întâmplă în univers, adică, ipotetic, rotirea Pământului în jurul axei sale în timp de 24 de ore. Vasăzică, secvența aceasta în ea însăși nu este relevantă și nu este univocă. Faptul că două fenomene se urmează, acesta nu pledează întru nimic pentru legătura de cauzalitate între aceste două fenomene.

Cu această simplă observație de bun-simț se înlătură o întreagă discuție din filozofie, pentru care au pierdut o mulțime de vreme Hume și Kant, care au dezbătut îndelung problema aceasta a secvenței, problema care nu exista propriu-zis, pentru că în scolastică deja se vorbea de secvența fără cauzalitate. Știți formula acestei probleme: *post hoc, ergo propter hoc*, care era considerată ca un paralogism.

Dacă prin urmare raportul de secvență nu epuizează conținutul conceptului de cauzalitate, ce se poate spune despre el? Că ar fi un raport care explică ceva? Ce explică propriu-zis cauzalitatea? Când spun că, învârtind comutatorul, capăt lumina, am explicat lumina prin învârtirea comutatorului? Nu, ci am afirmat pur și simplu că, ori de câte ori pun comutatorul într-o anumită poziție, capăt lumina. Eu pot să știu și pot să aflu cum mă comport ca să capăt lumina, dar nu pot să aflu deloc ce este lumina din faptul învârtirii comutatorului. Adică primul fapt, care contează în genere drept cauza, nu este întru nimic relevant pentru natura celui de-al doilea fapt. Ci, în exemplul pe care îl analizăm, cauzalitatea înseamnă altceva, înseamnă producere: prin ce condiții pot să am lumină, nu ce este lumina ca atare. Dar de ce am lumină, aceasta încă nu mi-o spune; nici ce este lumină propriu-zis, nici de ce am lumină. Un om simplu va spune: te-am văzut eu că ai învârtit comutatorul și de aceea s-a produs lumină.

Spuneam eu mai demult că noi în viața de toate zilele nu avem necesitatea reducerii la neproblematic: sunt anumite propoziții pe care le acceptăm pur și simplu. Un animal se mișcă; dar de ce se mișcă? Pentru că este animal. Și dacă este animal? Zice: de când s-a născut animalitatea, s-a mișcat. Dar de ce s-a mișcat? Când vezi un animal, nu te mai întrebi cum umblă. De aceasta nu se întreabă nimeni; și este probabil că în câteva generații, când toată lumea va fi în contact cu un automobil, nici problema: cum umblă automobilul nu se va mai pune pentru lume. Dar cum umblă oamenii, această problemă nu și-o pune nimeni. Cum umblă trenul, aceasta pare că nu mai are nevoie de explicații. Dar ce înseamnă explicație? Întotdeauna se reduce un fenomen la altul; de pildă; carul se mișcă pentru că este tras de boi; trenul se mișcă pentru că are foc și este pe șine: tramvaiul, pentru că are șine ca și trenul, dar, deși n-are foc, și pe acesta îl înțelegem; un automobil electric îl înțelegem de asemenea: n-are șine, dar are electricitate, ca tramvaiul. Explicațiile acestea nu sunt explicații, ci reduceri la obișnuit.

Prin urmare, în adevăr, în viața noastră curentă, noi nici nu ne întrebăm de explicații. Când cineva ne-a spus că ai învârtit comutatorul și de aceea s-a făcut lumină, cu aceasta ne mulțumim: învârtirea comutatorului este cauza luminii care a apărut, deci am o explicație. În fond, nu am nici o explicație, am două fenomene coordonate; atât și nimic mai mult. Dar două fenomene coordonate nu înseamnă o explicație, ci înseamnă un fenomen mai complex decât un singur fenomen, care mi se prezintă mie. Adică, înainte era un fenomen; coordonarea a două fenomene oarecare. Dar această coordonare nu explică și nu ajută la înțelegerea acestei probleme: cum din ceva se face altceva? Or, tocmai aceasta este problema pe care am pus-o noi; cum din lumea realității sensibile trecem în lumea virtuală?

Selectare și prezentare
ing. V. Crecetov

Inventatorii din Republica Moldova au obținut 40 de medalii

AGEPINNEWS

Recent, la al XXIX-lea Salon internațional de invenții, tehnologii și produse noi de la Geneva, inventatorii noștri au obținut 6 medalii de aur, 22 de argint și 12 de bronz, dacă luăm în considerare faptul că ei au prezentat 45 de invenții.

Pentru rezultate excepționale în anumite domenii și pentru cicluri relevante de invenții delegația a mai fost distinsă și cu 5 premii speciale ale Juriului internațional.

La actuala expoziție au obținut medalii de aur inventatorii Ion Toderăș, Valeriu Rudic, Aurelian Gulea, Nina Samusi, Constantin Spânu, Ștefan Odagiu. De un succes deosebit s-au bucurat la publicul vizitator exponatele prezentate de Ion Bostan de la UTM, Gheorghe Nicolau de la Universitatea de Medicină.

Invențiile prezentate de echipa noastră au concurat cu circa 600 de lucrări din 40 de țări. Anul acesta au participat masiv Franța, Germania, Italia, SUA, Coreea, Taiwan, Malaysia, Organizația Africană de Proprietate Intelectuală.

AGEPI a acordat premii speciale unor inventatori din Belgia, Polonia, Ungaria, România, Croația.

Juriul Salonului a oferit Diploma și Medalia de aur **“Pentru contribuție excepțională în promovarea invențiilor și pentru servicii acordate inventatorilor”** dlui EUGEN STAȘCOV, Director General AGEPI.

În fotografii: Secvențe din timpul înmânării medaliilor.

Cor. nostru

Promovarea informației privind protecția PI

 a AGEPI și-a desfășurat lucrările seminarului republican sub genericul "Aportul bibliotecilor în promovarea informației privind protecția proprietății industriale". Au participat reprezentanți a 55 de biblioteci municipale, județene, universitare ș. a.

Oaspeții au examinat situația actuală a bibliotecilor în sistemul național al protecției PI. Cu un viu interes au fost ascultate referatele

prezentate de dl Ion Daniliuc, Prim-vice-director General - "AGEPI în sistemul național și internațional de protecție a PI", dl Petru Racu, directorul Bibliotecii AGEPI - "Informația în

domeniul brevetelor - Biblioteca - Utilizator: probleme de promovare", dl Valentin Negură, vice-director AGEPI - "Comunicarea electronică și proprietatea intelectuală. WIPOnet - rețea

mondială de informare în domeniul PI", dna Ana Arnaut, șef-adjunct secție Marketing AGEPI - "Promovarea informației PI în teritoriu", dl Vitalie Rusanovschi, rector IPI - "Instruirea profesională în domeniul proprietății intelectuale", dl Ion Melnic, șef-adjunct secție Informatică - "Prezentarea bazelor de date în domeniul PI în Internet și pe CD-ROM".

Vorbitorii au abordat diverse aspecte ale importanței bibliotecilor în impulsionarea proceselor

Imagini de la seminar

de inventică și creativitate, posibilitățile de eficientizare a rolului acestora în promovarea informației privind protecția proprietății industriale. A fost accentuat faptul că bibliotecile sunt încă un spațiu nevalorificat în acest domeniu și că seminarul reprezintă un început de colaborare fructuoasă.

Cei prezenți au avut prilejul să se familiarizeze cu experiența avansată acumulată de biblioteca AGEPI - principalul depozitar național al documentației și literaturii de brevete, care constituie circa 10 mln de documente.

Conform acordului bilateral dintre oficii, biblioteca dispune de literatură din 33 țări și de la 4 organizații internaționale. 6000 dintre aceste titluri sunt stocate pe suport electronic (CD-ROM și DVD-ROM), la dispoziția utilizatorilor fiind puse și 46 baze de date. Grație aplicării unor metode moderne de cercetare-căutare, persoanele

interesate pot obține rapid informația necesară despre oricare din cele 28 mii obiecte de proprietate industrială - invenții, mărci de produse și servicii, desene și modele industriale, modele de utilitate, soiuri de plante ș. a. - protejate pe teritoriul Republicii Moldova.

Pentru a eficientiza munca în acest domeniu, s-au trasat mai multe activități organizatorice: seminare, stagieri, deplasări în teritoriu a specialiștilor AGEPI. Au fost încheiate contracte de colaborare cu majoritatea bibliotecilor. Celor prezenți li s-a înmănat câte un set de literatură specială.

Pe viitor se prevede ca bibliotecile să fie dotate cu tehnica necesară pentru a avea acces la bazele de date AGEPI și Internet, se va crea o bază de date comună, unde se va înmagazina toată informația referitoare la protecția proprietății industriale și intelectuale.

Mihai CUCEREAȘ

... procentajul de copii foarte inteligenți (mult de asupra vârstei) este mai mare în rândul copiilor stângaci și al celor miopi? La această concluzie au ajuns, în urma unor îndelungi cercetări, savanții americani.

... măduva osoasă produce zilnic circa 100 000 000 000 de globule roșii și cam tot atâtea se distrug în splină?

... în scoarța creierului uman există circa 14 000 000 000 celule nervoase, care se distrug treptat, lent și irevocabil?

... în Marea Britanie sunt depozitate un set de cărți românești de o inestimabilă valoare? În Biblioteca din Oxford, de exemplu, se află o "Evanghelie" în slavonă, limba oficială atunci în Principatele Române, copiată de Gavriil Uric în 1429 la Mănăstirea Neamțului.

Iar Biblioteca Școlii de studii slave și est-europene din Londra, posedă următoarele cărți: "Evanghelia" tipărită de diaconul Coresi la Brașov (1562), "Cartea românească de învățătură" (Cazania), editată de Mitropolitul Varlaam la Iași (1643), codul "Îndreptarea legii", apărută la Târgoviște (1652), "Evanghelia" în grecește și românește, tipărită la Mănăstirea Snagov (1793) de Antim Ivireanul, Mitropolitul Munteniei, "Observații sau băgări de seamă asupra regulilor gramaticii românești" - una din primele noastre gramatici - imprimată la Viena (1787).

Seminar bilateral OSIM-AGEPI

În baza Acordului de Colaborare dintre Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci din România (OSIM) și Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale a Republicii Moldova (AGEPI), actualizat în fiecare an, pe 18-19 aprilie curent la sediul Camerei de Comerț și Industrie Suceava, România, s-a desfășurat Seminarul bilateral cu genericul

“Protecția mărcilor și indicațiilor geografice în România și Republica Moldova”.

În cadrul reuniunii au fost tratate aspecte legate de continuarea cooperării între OSIM și AGEPI, evoluția legislativă în domeniul proprietății industriale în România și Republica Moldova, noile tendințe internaționale cu privire la aderarea la unele tratate în domeniul mărcilor administrate de OMPI.

Participanții au analizat liniile directoare ale Programului comun de lucru pentru perioada 2001 și alte aspecte privind protecția proprietății industriale în țările noastre.

Delegațiile celor două oficii au fost conduse, respectiv, de dl inginer **Gabor VARGA**, Director General OSIM, și dl inginer **Eugen STAȘCOV**, Director General AGEPI.

Din partea română au mai participat dnele Alice Postăvaru, Eliza Niculescu, Carmen Neacșu, Elena Tărnăuceanu, examinatori mărci, dnii Liviu Bulgăr, director al Direcției contencios, mărci, desene și modele industriale, Tiberiu Popescu, Ștefan Cocoș, șef Serviciu Mărci, și Gheorghe Bucșă, șef Serviciu Desene și Modele Industriale. Iar de la AGEPI - dnii Valentin Negură, vicedirector pe probleme informaționale, Andrei Moisei, șef Secție legislație, Svetlana Munteanu, șef Direcție Mărci și Modele, Veronica Bajireanu, șef Secție examinare desene/modele industriale, au făcut comunicări privind protecția mărcilor, înregistrarea denumirilor de origine a produselor, domain names și mărcile pe Internet, mijloacele administrativ-juridice de protecție a drepturilor exclusive asupra mărcilor, interferențe - design industrial,

mărci, nume comerciale, alte subiecte controversate din domeniu.

Gazdele au inclus cu amabilitate în programul reuniunii vizitarea relicvelor și monumentelor istorice ale județului Suceava - Dragomirna, Humor, Moldovița, Sucevița, Putna, care a constituit o adevărată revelație și o lecție de cultură românească pentru specialiștii AGEPI.

“AGEPI-Mobil” la solicitanții de pe teren

 a 23 mai a.c. echipa mobilă a Secției promovarea proprietății industriale și marketing a vizitat nordul republicii, organizând la Edineț seminarul cu genericul:

“Protecția prin brevet a noilor soiuri pomicele – condiție a renașterii livezilor moldave”.

Specialiștii AGEPI au organizat această acțiune în colaborare cu *Asociația Fermierilor din Republica Moldova*, conform planului de lucru al subdiviziunii menționate.

La seminar au participat fermieri

din județele Edineț, Briceni și Donușeni pentru care a fost analizată și explicată documentația de brevet din Republica Moldova, Rusia și România, efectuată de Secția PPI și Marketing a AGEPI.

Lecția practică, prevăzută de acest seminar, ș-a desfășurat în gospodăria fermierului V. Zaporozjan, în cadrul căreia au fost demonstrate tehnologii de utilizare corectă a pesticidelor și erbicidelor în legumicultură și livezi în condiții reale.

Cupa sindicatelor

La sfârșitul lunii mai o echipă formată din 19 colaboratori de la AGEPI au participat la Spartachiada organizată de Asociația Sindicală a Angajaților din Serviciile Publice din municipiul Chișinău, președinte dna Maria Hârbu. Acțiunea, la care au mai luat parte 200 de reprezentanți de la 18 organizații din capitală, s-a desfășurat la Vadul-lui-Vodă. Timp de trei zile (26, 27 și 28 mai) participanții au concurat la mai multe probe sportive: tenis de masă, șah, dame, fotbal, volei.

Și chiar dacă reprezentanții Agenției nu s-au plasat de data aceasta pe nici unul din primele trei locuri, satisfacția și bucuria lor a fost mare. Mai ales că s-au învrednicit de Cupa “Pentru cea mai intelectuală echipă”.

Agepiștii sunt ferm hotărâți să acorde în continuare o mai mare atenție sportului și menținerii unei bune condiții fizice și morale. De aceea suntem convinși că în viitor ei se vor impune mai viguros la acțiuni de acest gen. Menționăm că participarea lor la spartachiada a fost girată, detaliu semnificativ, de reprezentanți ai administrației AGEPI. E vorba de domnii Valentin Negură, Vicedirector general informatizare, Constantin Sârbu, Director al Biroului executiv al Directorului General și Boris Schițco, Director al Departamentului juridic.

Secvențe din cadrul acțiunii.

Mult stimate Domnule BORIS SCHIȚCO,

Colectivul AGEPI Vă adresează cele mai cordiale felicitări
cu prilejul **FRUMOSULUIDVS. JUBILEU**.

*Itinerarul parcurs până acum de Dvs. în domeniul de maximă
importanță al justiției, aportul adus în dezvoltarea legislației de proprietate
industrială, slujirea înaltelor idealuri naționale și contribuția personală
în luptele pentru integritatea Republicii Moldova din timpul dramaticelor
evenimente de pe Nistru, asiduitatea cu care Vă dedicați activității sindicale
și operei de caritate denotă cu prisosință că sunteți persoana pentru care
promovarea valorilor general-umane nu este un slogan de serviciu, ci crezul
suprem al vieții. Întreaga cale parcursă
de Dvs. reprezintă un exemplu elocvent de umanism, echitate, perseverență
și dragoste de oameni.*

*Avem sentimentul că Vă cunoaștem de-o viață - dezinvolt, spontan, omenos,
dar nonconformist, mereu îndrăgostit de tot ce-i frumos și de valoare, fidel
datinilor strămoșești. Disconfortul și seismele sociale Vă afectează profund,
dar le înfrunțați bărbătește, cu inima sus, disponibil oricând
să acordați celor de alături ajutorul dezinteresat.*

*Vă dorim cu ocazia acestui jubileu multă sănătate,
inepuizabile forțe fizice și creatoare întru prosperarea și fericirea familiei
Dvs., a instituției noastre, care întotdeauna a avut
și are nevoie de OAMENI ca DVS.*

MULȚI-MULȚI ANI FRUMOȘI ÎNAINTE!

Invenții propuse pentru contracte de licență sau cesiune

1. Zagorodniuc Victor, MD
BI 1570, CBI 98-0063 **“Masă pentru jocul de șah”**
2. Duradji Valentin, MD, Șchiliov Vladimir, MD
BI 1576, CBI 98-0108 **“Dispozitiv pentru purificarea gazelor de eşapament ale motorului cu ardere internă”**
3. Ciobanu Pavel, MD,
BI 1585, CBI a2000 0088 **“Remediu biostimulator”**
4. Oriol Apolon, MD
BI 1589, CBI 99-0256 **“Generator de impulsuri pentru tratare erozivă”**
5. Sibov Vasile, MD
BI 1595, CBI 98-0098 **“Procedeu de funcționare a motorului și/sau propulsorului (variante)”**
6. Arsene Ion, MD
BI 1596, CBI 98-0194 **“Motor eolian carusel”**
7. Arsene Ion, MD
BI 1597, CBI 99-0046 **“Motor eolian carusel”**
8. Miasnicov Iurie, MD, Iachimenco Grigorie, MD
BI 1598, CBI 99-0082 **“Arzător pentru arăgaz”**
9. Jomiru Vasile, MD, Jomiru Vladimir, MD
BI 1599, CBI a 2000 0049 **“Metodă de determinare a presiunii de comprimare la motorul cu ardere internă cu aprindere prin scânteie”**
10. Baev Oleg, MD, Mencer Emanuel, MD, Frolov Jana, MD, Moghilchin Victor, MD
BI 1600, CBI a 2000 0052 **“Metodă de evaluare a calității alcoolilor și distilaților”**
11. Nicolau Gheorghe, MD
BI 1609, CBI a 2000 0112 **“Metodă de tratament al stomatitei aftoase recidivante cronice”**
12. Șchiliov Vladimir, MD, Șchiliov Dumitru, MD
BI 1614, CBI 96-0208 **“Carte”**

În vederea tratativelor, doritorii se vor adresa la AGEPI.

RELĂȚII LA TEL.: 49-30-16 (2-04)

e-mail: office@agepi.md

URL: www.agepi.md

Editor:

Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale a Republicii Moldova.

Colegiul redacțional:

E. STAȘCOV (președinte), D. BATÂR, V. BUMACOV, V. CANȚER, Gh. DUCA, V. DULGHERU, V. PRISĂCARU, N. TARAN, I. DANILIU, V. NEGURĂ, B. SCHIȚCO, V. SOSNOVSCHI, V. CRECETOV, E. NICA, T. COJOCARU, M. CUCEREAVĂI, A. ZAVALISTĂI.

Tehnoredactare computerizată: Zinaida BONDAR

Coperta: Ina DENER

Imagini: V. ZAVALISTĂI

Opiniile exprimate în revistă aparțin autorilor articolelor respective și nu reflectă în mod obligatoriu punctul de vedere al editorului. Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține în exclusivitate autorilor.

© AGEPI, 2001

Imprimat la

